40 Cod. ms.
126

4° Cod ms. 126

I

Ad Theologiam.

4° Cod. ms. 126

It.

Theol. 1404

DE FIDE THEOLOGICA

eiusq; origine & certissima norma assertiones.

Defendet R.D. Dns Stephanus Ueberg, Ecclesiastes ad D. Bartholomæi Francofordiæ ad Moenum ante Licentiæ Theologicæ gradu in alma Vniuersitate Moguntina Cal. Maij. Præside P. Christiano Halueri Societatis Iesu S. Theologo & Professore ordinario.

1. Corinth. 13.

Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: maior autem horum est charitas.

Moguntiæ Ioannes Albinus Typographus Regius. Anno M.D.LXVI.

S. Petry, Pont. Romany, primy.

Ego sum petra erat discipuly S. Petry.

K. Bibl. Acad. Land.

Universitäts München Bibliothek

Luca 22.

Fil aut Dns Simoni: Simon ecce Satanas expetiuit
vos exbrare sicut tritic. Ego aut rogaui pro
te ut no deficiat fides tua. Et tu aliquando con-
uersus confirma fres tuos.

De fide Theologica.

Assertio

1.

Quandoquidem vocabula fidei in sacris Literis pene, vel apud Scriptores Latini sermonis, varias significationes sortitus, communissimum est hoc loco ipsum designare, ne quis vocis æquivocatio obscuritatem generet.

2.

Obligimur autem primis singulos & diligenti lectori maximè observandas esse vocis significationes, ex una quidem est quidem apud Paulum forum appellat. Alteram vero Rom. 2. Tim. 4. est rectæ voluntatis: cui tum sinceritas additur, cum pectus nostrum dijudicamus id verum, id falsum fuerimus ea, quæ agimus. Postrema locutio passim reperitur, ubi fides per antithesin proponitur fidei perfidiæ. At 4ta significatione assentiendi habitum animi accipimus seu qualitatem mentis, qua Abac. Rom. 1. revelata, vel referenti vel docenti assentimur.

3.

Duplicem vero nullum esse est Deum per scientiam discursu

vlera distingui, ut sit q̃ Christi sedmy Sanctum, scripturas ipsis, tang fidei dignis, Historia: qua vero ijs, tang Dei solius testimonio, inter loquendy docendy & revelandis, divina.

4.

Et Sic q̃ clare domonstrat à Paulo definitur speradas res, substantia rerum, argumentum non apparentium.

5.

Hinc cum fides de his, q̃ res speranda ceu fundamento quodam subsistunt, et res sperandas appellat divina mysteria intelligat, quae nō humani sensy captu q̃ prasendy, sed fidei duntaxat percipi possunt, nemo dubitabit fidem dicere Scripturam, q̃ tribuit essentiam.

6.

Praterea si triplex sit illud medium est, quo mens in assensum quendam rei assertas, inducitur vero nō, qua tum rationalis solet existere, tum ordi; tum dubia fides argumentum erit tanto officacij, quanto apertior manifestiorq̃ demonstratio ea est, quam expendendy animi vocatio parit. Hegg. n. fluctuat si qua forte alia cogitatio in eam introgressa fuerit, nec ambiguum Gabel, aut s. Gabel, fides non est, sed opinio.

Volumy aut sine definitione absolutissima quidem
respectu eoz, q ad fidei definitionem requirunt
in debitam formam, à Dino Basilio exprafend, ubi
de vera fide sic ingt: Fides est eoz, quæ dicta
sunt, assentiens assabilis, sine ulla dubitatione,
cum firma animi persuasione, de eoz veritate
q dei numero sunt q dicta.

8.

Est verò cum ea sit humana mētis post lapsum
debilio ut fide fidei, spe rebus, intelligētia obscurata
voluntate captiua, ne cogitare quidē aliqd, q ipsis
nobismet ipsis, idonei simus, et ois sufficientia nra
q Deo sit: necesse est fane fidem in ipsum
referre, ut ni caussam & rem obtectam, quē
primam, summam, æternamq veritatem dumodo
fides inhæret, certa & minimè fallax. Hinc Paulus
scripsum misericordiam q secutum affirmat, ut fidelis
esset, quia scribat non se initio fidei suæ peccasse
dixisse Deo, sed ab eo esse factum fidelem, à
quo & apostolus factus est.

9.

Duo aut sunt principia quibus humana aia ad

.28 gedendū ñdū neiū : allerū mlerū : eplerū allerū.

10.

Interū motionē ſpūs Sancti dicimꝰ, qua medio
ſoei Sabin, ſeu ſpenſione à Deo nobis molta,
3. mentem arcanis gbuſdam modis ad aſſentiendū ni-
Alt. cital & Cōmonet: Externū uerō licet ni alijs plenis, uby
ſtim ſit, tamen eoꝝ uidelicet mo mee, q nos
Gedenda ſunt ſpotilio.

11

Scorect. Fidē uerō ſine ſpronem, ſeu manū, exarrem nob
a. diuiū ad fidem inſerendā non ſolum nō ſufficere,
15. uerumetiam nihil effere arbitramur, niſi q ipſam
8:9. animi ſpenſione nobis uidāt ſpūs ſui ſtō di-
da etiam interū motū ſpūs, q uis & le efficacem
& ualentem, in caſſū laborare, niſi Sono con-
Tri:26 ſenſum ſbeat; cum ni ſtate ſua habeat uel
pau. ampleti uel non ampleti

12.

i.6 Hinc eſt, uod Deꝰ opt. Max. à nobis, oblato ſmio
8.1 ſalutis, eadem exigat, haud ſecus atq carnis mor-
tificationem, idq ſine gena opera alia ſub premio uitæ, q
ipſa Dei dona ſunt, ut ne premia lateat nos ea facere,
et Deum facere ut ea faciamꝰ

Propterea, tum primum fidem arripere, cum animi facultate intenderi ad credendum mens incipiat non sine meditatione, quamuis rapidum, quis celerime credendi voluntate quam cogitationes antecedent, maxime illa de re, ut qui commendissima committetur.

14

Alius sic unius diuina & propria fidem tribui certum est quin aliis ipsa non sit; nec tamen idcirco credendum multas ac diversas, sed quemadmodum idem voluntibus una voluntatem, et Unby Unby Randt facium dicimus, sic fidem opere una esse, numero distinctam, multos facilius dici multas ab una fuisse singulas, ubi singulos, id quod in aliis apostolis legimus, quod eis fuerit ab una; et ubi dicit apostolus una fides

15

Verumtamen propter dissonem, quae ut aliis alia esse solet et diversa, ne dissidemus sanctum eadem fidem ex parte habentis tam diversam reperiri, ut nec una firma, magna, perfecta, nunc etiam, nisi firma modica, mediocra sacra tua testimonio comprobet.

7 Sthig gnis illa fuit, d quo Dns. Quid timuisti ep
14 inodicæ fidei. Et ad petrū: Modicæ fidei q
8 dubitasti? Illud uero, q Eius postibi absolutū ep,
10 medio apud Lucā fit, ubi Xps: putasne, q
8 uenerit filius Hois inuenel fidem sup terram?
9 Et alibi ad aplos: si habuerit fidem sicut
granū sinapis, dicetis huic monti, transmigra,
et transmigrabit. Plenea d centurione: Non
inuenī tantam fidem in Israel. Et ita Gabrihl
dnal. glorianī. Hoc n. centurio aut illa mulierula
if. q p 12 annos fluxu sanguinis tabescebat,
ni Timilaij sacramēta credidrat, q post
resurrectionē Xpi Apostolis manifestata sunt,
ut meritō fides Eoz quo in ministerio ep,
laudaretur, sed simplicitas mētis, & deuota
Deo sua ea approbata est.

17.

Jam uero ut fides sit firma & magna (ne nos pdes
modos aut aliam priamis cursuris partem ea
relinqt, sed consummatum sit corpori suo)
d pra. magna admodū uirtute dei opus est nostram
2. capit. assumulate atq adeo illuminatis intellectum, tamen

sens Pelagius sentiat. Ob id n. Paulus conformis
Christi q. q. capiti ait vobis bona opera efficiat
apls ni diem Jesu Chi. Et iterū: Vobis datum
est, pro Chō, nō solum ut in eū credatis, verumetiā
ut q illo patiamini.

18

Tribuit aut auxiliū Soc media orone, cum
q capiat petere, qui optat dare, et postulari desiderat
q beneficia tribuere q premit; ne nel angusti resistamus,
sed spōnio dilatati oblata q ream capere.
Tametsi n. grā sit fidei, nō tamen simplē
effundit, sed mensurā a recipientibus se, dispēsat
tantum misericordiā, gratum inuenerit oblatū
Chi fidei nascentem. Hinc petebant ipsi apli a xo
augeri sibi fidem.

19

Hinc tali auxilio & assensu nunc Dei miseri nō
e fideles eo paratiū offerre, ut et in Soc
mundo vocē q dam gustet, q d ante credebant,
audiebant, q ad Hebraeos loquit Soc modo: Imposse
e eos, q semel sint illuminati, gustauerint q et
donū celeste & participes facti sint Spūssancti,
gustauerint nihilominus bonū Dei verbum. Hinc

20.

Duplex aut gustus nobis, nisi experientiam malis
dicere. Ex parte intellectus unus, qui mentis vocem scripturis
habet; ex parte voluntatis alter, qui cordis
appellatione notari. Huius aut gustus esuries est, alys
sitis iustitiae, illius vero sapientia, quibus hoc inter
sapientiam & iustitiam interest, qd hanc esuriant &
sitiant iusti dei, paucioresq vero fidelium ad
cognitionem illius suavissimae sap.ae in hac vita
perveniant.

21

Negamus vero hanc experientiam fidem posse nel
aliquo fidei dici: qp fides in seculo futuro aboleat;
gustus aut pars sit hereditatis aeternae, licet libeler
affleamur huiusmodi experientia fidem firmiorem
reddi non solum ex parte a assensus est alys commictus,
sed et ex parte, q speandus est fundamentum.

22

Ut nunc ad alterum, explerumq & unicae fidei
principia veniamus, qd magnum pectori in xpo dei
dignatus; dubium non est hoc verbum pro ea, q illi
inest, efficacia, ad fidem mundae plurimum. Quidam
.n. possit ne malcat, p corporis aures in animi
abditos recessus et intima penetralia transmeatum,

res ipsa loqtr, et nellem nominata declarat.
Quod aut non oes ꝓdicato nro verbo, assensū
ꝓbeant, eandē causam asserimus, quam ꝓpo-
simus, cum de nullo fidei principio tractemus:
ipsa illud, Dne ge credidit auditui nro.

23

Sed ut ꝛlegi palam faciamus, qd verbi nōe intelli-
gendū sit, dispiciū ꝓmittenda ē, videlicet qd nō
simplē oīby ex auditu fidei p verbum Christi
fl, sed adultis tantum, neq; singulis, cum sint
q penitus auditu careant.

24

Hīc igr defendimus parvulis fidei infuso
adulty fidem tribui, cum baptizant, q nostrōdū
exercitio verbi ꝓdicōe adolescentiby expectanda est, ne
infans omnino maneat & perditus, sed p dilectionē
in opus ꝓgrediat.

25

Deinde nullum et surdos fidem accipere posse, cum
per hoc q ex magnitudine & pulchritudine creat
Deum intelligere possint & à conditionibus gdlibet;
mutis q̄q valeant & qlibet sana generatione, mō
totius corporis loquelā gestu edoceri. De aliis porō
qdōe divina effectu uideri debet, ut ad qlibet
fidem verbi ministerio utamur.

26.

Quatum nunc ad verbi ꝓdoctorem attinet, docendi hoc
Hebr. 1. munus ꝓpositum, ꝙ olim Deus locutus nobis ꝓdendit
Psal. 118. ꝓphetis: sine ꝓ hoc & alios ꝓdicationem. Hanc licet
illis ꝓpriore, nobis aut illoz ministerio annunciari;
ipse tamē est ꝙ unus eademq; ꝑ fidei revelata
per eos, animis nostris insinuat & quidem operose
simili.

27.

Verum silentio ꝓterendā nō est hoc ꝓ significōis
Greg. Haz. de Theologia lib. 5. laudabile opportunitate ꝙ vana tempora esse
Augus. de Civ. Dei lib. 15. cap. 5. & Psa. cap. 7. horrata, multoq; obscuriora mitio explicasse
Aug. de Civ. Dei lib. 7. cap. 29. ꝓpositata à Moyse legem, nec sub lege nuda,
& sine velamine obligasse, posteaq; Chꝝ mortuus &
et velu templi scissum, nō insilium ꝙ credendi apta
sunt: salua semp una eademq; fidei. Discimus n;
Ac. 4. (ut cum Eusebiano loq;) apud Judeos synagogā
Nic. alia, & esse apud nos, lege fuisse, aliumq; sermonē,
alias documenta, sed nō aliā fidem, non alia
salutis mysteria; cum nihil ni nouo sit testamento
quod nō ni veteri signis & umbris ploniscat.
An nō ꝓsequēa etiam Pauly fide ad Romanos
Chrys. in Psa. 3 ad Rom. legem appellat, ut novitatem, quā esse gdm
simulabat, leniret? caeē Chrysostomus vidit.

228.

Hinc una fidei regula affirmauit omnium primum fuisse, eandemq; q modo est, nec desiisse ab initio Eccl'ae Dei, q ipse Xps uenisset in carne. Vnde religio cuiq; substantia fidei est, capit appellari Xriana. Quod n. post ascensionem Xri in Caelu discipuli primum Antiochiae appellati sunt Xriani, no ita intelligendu existimamq; qui prioribus temporibus no fuerit sed qa postmodum hoc nomen accepit. Hug et cardinal. fiunt n. nos credimus Xrum in carne uenisse, sic illi uenturum; sicut nos mortuu sita illi mortuum: sicut nos resurrexisse, ita illi resurecturu. Hug. dd. 14 Et nos uere et illi ad indicia mortuoq;, uiuorumq; uenturu, ut una eademq; fides p ipsum dei ni dei ciuitatem, in templu dei et desponsatos sponsal ad unitate Deum.

29.

Nec obstat nominatos minores fuisse qui cum gentibus uixi et alia singulatim potuissent, Sal. habuntur n. illi in fide nrae, q electi ipsi, quo uicinores adretu saluatoris extiterunt; tanto mysteriu redemptionis & q ad fidei normam pertinebant, plenius cepernt. Infert n. Moises Deu ad se loquentem in Exodo. Ego dns, q apparui Abrahae Exod

Isaac et Jacob, & nomen meū Adonay non mā-
cani eis, subaudi, sicut libi: Quo uno plānū est
plus Moisen & fide præcipisse q̄ prēs nos. Quemadmō
Quidem plus Moise & alijs suis antecessoribꝫ,
cum dicat. Sup seres intellegi. Sicq̄ fela dī fala
8 nelione doctoꝝ eloꝝ q̄ ad ipsius eruditū multos
12. tandem subiungit. Plurimi transibunt, et multiplex
erit sciā. Ipse saluator ipse ad discipulos suos,
Nulla habeo dicere vobis, sed nō vtis portare modō.
Cum aut venerit ille spūs veritatis, ille vos docebit oīa.

30.

Hic Christ suis discipulis affectionē promisse
& norma sibi gpletam tam est manifestum,
in Alli. q̄ quod manifestissimū: Constanter ideirco cum Dicmo
d spūs. negamꝰ vbi Xpc missionē ad nos gloriet &
in Joan. tanta gra nobis diuigi, sed ad eos q̄ audiuerāt
verboꝝ eius, plena oīa nondū erant effecti

31.

Ccgd ecce interest ad veritatē patrie et auctoritatē
diuine regule, relata ne in hoc fuerit, an nuda voce
Act. 1. traditū. Eadem autem nō possum aīe, quod petro loqn
10 & scripture, nō audeā & nuda illoꝝ vocē dicere, q̄ latin
Act. 13. Xpc acclamāte, Non vos estis q̄ loquimini, sed spūs
patris vestri, q̄ loqꝰ in vobis

8

Hoc fuit ne prudens petry et pauly, Rome nupiale
Rerone, Xpi legem primitias, primitiuum
Matheus scriberet, et sim Marcus, Lucas
Lucas, post Johannes, et usq ad
ultima Domitiani tempora sine dubio subsedit
dei nebu Xpi caui, q his & alijs gesta com-ssis
nulla sustinerint aut q sustinerint, minoris auth-
ritatis alij fidei fata esse, q anteà crant. Qd n.
An nr pauly Corinthios Xpi ecclam appellat,
Ecclam nr abrasuelo sed à se ministratam
Spu dei viui, neq in tabulis lapideis sed cordis
carnalibus? Quo splendit millo plura illis tradisse
lingua q calamo. Sic et ad Thessalonicenses, ne
sine bolu ad nostrorum in medu profera. Sole
fer (nigl) et el tenele traditiones q didicistis
sive p sermone sive p epistam. Vbi lucet meridiana
clarij demonstrat Xpi ea, q scripserat, se nr ning
q dicta, q in el clarum solo sermone docuisse
cum sermone prius q epistam nominat.

33

Alij fort ea simul, q vnica tenet Cath. nec contrarij
repugnat sed simul retenta explicant. Dubium n.

non e (mgr Leo de magno) gegd ni ca.la
ri gnehidne et dnolionis relentum, de
6. traditione aplica et d sanctis ssus fore
dstima, à q̄ etiam cenitas ri ep̄s par
at si auctoritas vrarum.

34.

Hanc rede admirabilē cā ssussantis Cum n. q̄
12 multis gsel fdrlby. eccl.a et admodū cula ri;
15. nec una cum diffusa et tol loca fors, pale
de certo à q̄libet papi qreat; ex vnis
ri vnū locū capila qnocare solity sic effeat,
ut evolutis annalium eccl.ae nonnullis &
gnehid.e aggabante zulgri, cathsmū habeas
Catholicū fori testimoniū

35

Abste cum non nisi longo temporis intervallo
ad.at difficultate exclos abe gnere possent
val. cap. Summay effectū una fors, unum sup. dei effectum, nīe
li 1 Chri. gstituti, qui susceptā ab eo fidei norma
3. ad Dam. obtemperare similes vna, glis gis essel, quare
pla 165 vita merito.

36.

Hoc .n. existimandū est, hmōi ptātē ministerio
doctrinæ sanæ dispēsandi, qui in Cathedra Petri sedet,
quod nisi manifesta noīa esset, & horum ratio-
nabilis: secundū .n. Augustinū
secundo Baptismo, cum Bernardi duo & se-
cundi Cabonē apostolos, ob id Græcos quidē, ipā
ministerio minime nō distinguerent

37.

Eydem necessarijs et officiali ordine Christ à Pē
obtinuit, sedem Petri nunq̄ ita destituta, quin
semp̄ sit Catholica, cum à patrijs inferi oppugnata
fuerunt. Cui .n. soli & omnibus tempore Petri
existentibus, et nō alijs nullo magis pro ijs,
q̄ adhuc in Cathā nisi dogmat, sol perualij expressit?
Certē nos q̄ Petrū unicē charū habemus, salua
hac testimonij eius, & planior affirmatio
q̄ndubitabil Christ vicarium Petrū, successorē, simul
cum ipsius Vicario munere ad docendū &
confirmandū fratres, Christ pāscendi, et pascua
hæc verba dixit: Confirma fres tuos, nō tam
imperandis &c, quā nec obedientia laudaretur, nec
inobedientia puniret, & si scripturis aly ordinatis
confirmatore sedem nō fuit.

Sit d'mn̄ absoluta unica fidei norma ab vno
Deo ac dño nr̄o Jesu Chr̄o & unū papam et nr̄os
doctores vsq; ecclā mēbris, hoc ministerio
tibuit, & ab ordinatis sūi Chr̄i d'sponem, apl̄os
subscribēs inhibēt contigualiq; sunt. Hec amplij
catum ē ecclām à solo sp̄u sancto fidei pelere, qui
et scriptura legislat, nec ex sola scriptura
ppio iudicio sensum emere, q doctores promittit
& pastores sibimmicem succedentes usq; ad con
summationē seculi, donec occ in unitatem
fidei occurrant.

39.

Hinc Paulus in salutendo nr̄os fidei missos Dei Anania
adijt, Cornelius petrum. Hinc Helyseus à
Naaman Regina Candacis nutrix. Hinc Hiero
nymus Gregorio Nazanzeno salutē hanc inscrip
sit, qui el, Poeco (nisi) q̄d didicerā, nō à meipso
d'sumptione, sed ab illustribus
ecclīs viris. An non id'm de Gregorio suo
doctore et Basilio magno Germanis Cesarij
Nepot! Sic Augustinus Ambrosij audiuit et oc
culere fidetes, quos ordinarie missos noverant
suscepta graniter tradere. Sic Irenæus
n. ars illoz aurea hac simili gradatio, q̄ nisi

Dis genuy misericordie nomē Dñi salutem eis,
quomodo ḡ misericordiam eū, in quē non credi-
derunt. Aut ḡmodo credent ei, quē non au-
dierunt? Quomō aut audiēt sine ꝓdicāte? Quo-
modo vero ꝓdicabunt, nisi mittantur? Sicut scriptum est (4
Quia speciosi pedes evangelizantiū pacē, evan-
gelizantiū bona. 40

Qui igr aliō obstinato & pnē nulla dubiōe | Cre-
dit, q̄ Sācta Romana Catholica et Apostolica Ma
credenda ꝓposuit, colit et observat, q̄
damnum vere fidelis dicendꝰ ē

41.

Ad non addita ōes una eadēmq; lege Iob,
obstrictos nouisse ꝓtrop, sed ita obligationem numeri
captuq; hoc temperatam esse, ut ne scitu periculū ḡ
minuerant minores

42.

Malumq; n. dicere fas, q̄ particulatim singula
intelligere nel ꝓfer nigenij tenuitatē, nel doctrinae
inopia nō possint, fidem implicita sufficere, ꝓ
fri benignitatē et pauca ingn̄ Euangelij in
mandatis gnerare.

43

Debent tame vos admiti ad gd sal, papua
fidei capita, videlicet symbolu apostlm, orone
11 dnicam, Decalogu, & cepta Ecclie teneant, ne
19. fe ignorel, ignorel. Haud sane frustra dicit
Paulus. Sine fide impossle est placere deo. Et Chs
fe nis ad nilu magis deseruit modus. Et
pelle e. ad dnm. Jam aut nos oportet ale
cuiq; adhibere mysteria salutis qui Chi Ecclie
Romane, & ea no solum in locis, libris,
in scholis priis, sed pro Concionibus, sed
Cremonijs optimis vigilet, ut nel sola
assuetudine rudissimi qsq; cognoscere et retinere
possint.

44.

Quo aut hoc fiscant, nibil eadem Ecclia ves
ut minimum certis diebus interesse vis, ac deinde
matth. 3. & q Chs negl papere, sufficit nosse Ecclie mem
orum sedulu. Cuj Eccle cum sit columna
& firmamentum Veritatis, fides, dogmata, sensus, indicia
legenda sunt, ne a Veritate aberremus. Pernicios
n est error, et pestifer pestis. Nam qui vitij
est, qua et huic ignorare fas, profecto sibi pernicie
vio psuadet, nisi re fallit, et cum apto fidei
detrimine erral, qa iam a formali rone obiect

aquirit, nec attestatione omnium cat nitchm
q cognoscedr fidei infallibilis regula est.
Xristo q̄ditale admodum ab aliqbz dictum
reperitur. Qui discredit uni articulo fidei,
omnem fidem nō ht neq formatā neq
informem, est q̄ enormiter peccati similis,
q patrem aliq̄ peccatum mortale admittit non
charitate fidei, licet retinere videat, qm̄
habebat dilectionem.

45

Sam quemadmodum initium est, ita vita eadem hic 6.
est perfecta, si ita credere et nō dubitare initium Tri 2
dicimus. Christianismi enim fundamentum omnium Heb. 6.
q̄ ad iustificationem, et vitā religionē
perfectam, q̄ finem quoque et finē esse,
fore et non transferri.

46

Qui vero solam suscepimus fidem sine ullis 1. Cor. 13
spe, charitate, pauca operibus bonis del cā Matt 3
domū, et fundamentum et parietes et tecta 21 vobis Matt
faciunt: hoc sunt homodi q̄ semper euertant & 7.
sibi ruinā magnā

47.

Hosanna, filii Dei agricultura sumus, superædificati
super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso
summo angulari lapide Christo Jesu, in quo ædificati
in habitaculum Dei per spiritum, argentum, lapides pretiosos,
ut ita ni Christo fulcimentum, et tam
forma e fidei non tamen de substantia
essentia, et supra definita est.

Laus et gloria
unius fidei
Deo.

S. Paulus

bei Galatas.

~~Galat.~~ 5. Gal. 5.

In Chro Jesu vnbeschnitten, vnd kein Christus
Thun.

DE hac materia tractaturi dividemus eam
eam in quinq; capita .1. quid sit Indul
gentia .2. quis est qui potest conferre
Indulgentias .3. quibus prosunt Indul
gentiæ .4. quot modis conferantur Indul
gentiæ .5. quantum valent Indulgentiæ.

Quid sit Indulgentia.

Est commissio pœnæ temporalis pro
actualib. petis debitæ ex. Sacramenti
facta, et dispensatione thesauri Eccle.
Antequam explicetur hæc definitio, quæ
tuor præmittenda sunt fundamenta:
primum autem est: Quando aliquis
peccat, incurrit duo, contrahit enim et
culpam et obligationem ad pœnam, Vt in
peccato mortali, culpa est in hoc vt amit
tat gratiam, et manent inimicus Dei:
pœna autem est, qa consequenter manet
obligatus puniendus in gehenna pœna
æterna. In peccato veniali culpa est
non in amissione gratiæ, sed in eo quod
charitas remittitur, et aliquantulum re
frigescit, et manet obligatus ad pœnam tem
poralem. Nam non quoties remittitur
culpa, pœna remittitur: Sed quando peccm

remittitur

remittitur mortale, remittitur quidem pena
aeterna, sed eadem commutatur in penam
temporalem, q̃ soluenda est in isto mundo
vel in purgatorio: quando autem remittitur
pecm veniale, culpa quidem remittitur ma-
net autem pena. Aliquando tamen tota cul-
pa cum ipsa pena remittitur in vtroq; pec-
cato tam veniali quam mortali vt in Sacra-
mento baptismi: secus autem in Sacrto pe-
nitentie, nisi forsitan contritio requisita est
pcto, vt dolor tantus quanta delectatio in
peccatis fuerat.

Secundum fundamentum est: Opera hominis
iusti existentis in gratia duo habent bona, sunt n.
meritoria vite eterne: et quoq; augmentum
gratie: Deinde sunt satisfactoria pene, pro
magnitudine sua. Et que est differentia
inter hec duo? magna satis. Nam nullus pot
applicare opus suum alteri, quantum ad pri-
mum, videlicet vt Deus remitteret alicui
penam eternam, aut augeret gratiam illi,
pro quo ieiunaremus: solus n. Christus nobis
meretur gratiam, qui est intercessor noster
et aduocatus apud Deum patrem: pot
autem vnus pro alio satisfacere quantum
ad penam, vt si quis ieiunet pro altero, re-
mittet Deus huic penam vel temporalem
vel in purgatorio soluendam pro quantitate
et quantitate ieiunii pro se facti.

Tertium

Tertium fundamentum est quod aliquando ho
pro se non indigent ulla satisfactione, quandoqui
dem aut parum prene debet, aut nullam, et opera
tamen eius multum sint meritoria, vt exemplo
potest esse S. Maria, que non habuit peccatum,
et ita nulla satisfactione indiguit, multa tamen
bona opera et que meritoria erant, fecit. Sic
quoq; Sancti Apostoli, et multi Martires, confes,
sores ac alij iusti ac pij. Unde et Job inqt. cap.
6. Vtinam appenderentur peccata mea: quoq; iram
merui, et calamitas quam patior in statera: quia
si arena maris hec grauior apparet. Quasi dice
ret: si peccata feci, penituj, et parum aut nihil
prene modo debeo. Sicquoq; vltimo loco dominus
noster Jesus christus multa opera fecit, q satisfac
toria fuere pro peccatis, quibus tamen ille non
indigebat. Huiusmodi autem opera omnia, non
perdita fuerunt, sed potius ita constitutum est, vt
que non profuerunt illis, prosint alijs: cum multi
unum corpus simus, vt inqt paulus. Sciendu
itaq; huiusmodi opera christi, Beate Marie
Virginis, ac omnium Sanctorq sic conservata,
esse Thesaurq ecclie et omnib. membris eius
prodesse.

Quartum et vltimum fundamentum est
quod in ecclia quedam est potestas, que
applicat istum Thesaurq membris indigen
tibus, et residet hec potestas in capite prima

vio

vio hoc est Summo pontifice, fundatum
in hac indulgentia et in applicatione bonorum
operum factorum a christo et Sanctis.

Ex his q predicta sunt, tria sunt consideranda christiano; primo quod sit Thesaurus
in ecclia, vt habetur Clementina. Vnigenitus:
in extravagantib. et huius contraria sententia est hereticа. Secundo quod est
positus in ecclia dispensandi thesaurus,
vt habetur in Concili. Triden. Sessio. 21.
in fin. Tertio quod prosit iste Thesaurus
et quod indulgentie sint vtiles multum.
vt habetur in Laterranensi, Viennensi, et
Basilien. conciliis.

Sequitur definitionis explicatio.

Indulgentia est remissio. sc. prima pars
definitionis est remissio ÷ condonatio et
relaxatio q dum respectu illius, cui applicatur: respectu vero dei cui per indulgentiam satisfit non est pura misericordia,
sed est ex parte iustitie, vt apparet in
debitore quando est soluendo. Nam si
Senatus ex Thesauro publico pro illo debitum soluerit, est quidem indulgentia respectu huius pro quo debitum soluitur,
iustitia autem respectu illius cui solutio
ex debito fit. Vnde Thomas non remissionem sed communicationem appellat

Secunda pars definitionis est penae. de
autem remissio penae, non culpa non remit-
titur per indulgentiam, sed remissio culpae
tantum est in Sacramentis. Verbum
obijcere possit: si non remittitur culpa,
quare ergo semper in publicatione hic,
quod indulgentiae sol hoc duo verba
ponuntur, de culpa et poena? Sciendum
itaque, quod omnes DDes hoc reprehendunt,
et dicam ubi stum esse. Modernus tamen
hac de re sentire videtur Armenius, qui
dicit quod quidem culpa non remittitur rei,
pectu indulgentiae, sed quia homines plerum,
qs solent et debent etiam se praeparare
ad indulgentiarum participationem, cum ydem
culpa quae remittitur respectu tamen confes-
sionis. Nec omnis poena remittitur per indul,
gentiam, sed tantum poena temporalis, non aeterna
aeterna: Et si quis in peccato mortali consistit
nihil illi prosunt omnes indulgentiae.

Tertia pars definitionis est: pro peccatis
actualib. debitis: dicit autem hic pro indul,
gentiam solummodo deberi poenam debitam
pro peccatis actualib. originale enim pec-
catum non deletur, sed remittitur in Sacra-
to Baptismatis, quamvis ydem originali
poena debetur mors

Omnem

Quarta pars definitionis est, extra Sacramentum, tum, quia per Sacramentum penitentie et eius, christiane etiam pena remittitur.

Quinta pars definitionis est, ex dispensatione Thesauri Ecclie: qa quemadmodum per opus bonum alicuius iusti, puta est satisfactorium pena temporalis alteri remittitur pro quo illud opus fit, sic ex indulgentia alicui pena remittitur temporalis, non ex Sacramento aut ex sua penitentia, sed ex applicatione Thesauri Ecclie.

Quare vocatur Indulgentia.

Notandum quod hoc vocabulum Indulgentie duas significationes habent apud Grammaticos: Vno modo qa in malum partem accipitur et tum significat quandam permissionem licentiosam et liberam, alicuius culpe. Hinc Valla dicit: Indulgere est obsequentur concedere et plane permittere. Alio modo sumitur in bonam partem, et tum sigat clementiam et benignitatem quandam, qua homo non vult exigere omnia sibi rigorem iustitie, sed misericordia et temperat. Hinc Cicero dicit: Spero Cesarem Indulgentiam presentis ergo suos. Et huiusmodi Indulgentia Deus nobiscum utitur: cum si aliter male nobiscum ageretur vt inqt Apostolus:

Si

Si iniquitates nostras observaueris Dñe,
Dñe quis sustinebit. et alio in loco: Non
iustificabitur in conspectu tuo omnis viues.
Rigor itaq; iustitie est, vt qui debeat pe
nam soluat illam, ille vero rigor tempe
tur dicto modo per Indulgentiam, applicatq;
ne videlicet thesauri Eccle.

Quam antiqua sint Indulgentie

Indulgentia multo antiquior est S. Gre
gorio, cuius tempore quidem incepisse eam
existimant: nam fuit a temporibus Apos
tor. et ab ipso Christo, habetq; suum fun
damentum in sacra scriptura, et in Con
ciliis antiquissimis.

In scriptura quidem probatur et in Ver
bis et in factis Christi. In Verbis vt
Matth. 16. quodcunq; ligaueris dicit Chri
stus, et quodcunq; solueris sc qui autem
dicit quodcunq;, dicit eium omnes, et qui
dne dicit nihil excipit. Item Vero cum du
plex sit Vinculum et culpe et pene, v.
trumq; solui potest ab ijs q. dicta potestas
data est. Hoc ibidem affirmatur aliis Ver
bis Christi, q habentur Ioan. 20. Accipite
Spiritum Sanctum, et quorumcunq; remiseritis

In

In factis autem christi probatur q̃ dicitur paralitico, remittuntur tibi peccata, et tm sanauit illum, et ita ipsum a pena sem, perali liberauit, vt ostenderet se eandem habere tm̃ eam potestatem. Idem etiam legitur in adultera cui et culpam et penam remisit. Preterea probatur ex prima. 2. Corin. 2. Nam et ego quod donaui si quid donaui, propter vos in persona christi, vt non circũueniamur a sathana.

In Conciliis autem probatur subsequentibus, videlicet in antiquissimo Concilio Nicenno in Can. 2. et quamuis ibi nomen Indulgentie non usurpetur, res tamen ipsa declarat. probatur etiam in Concil. Niceno Can. 10. et concilio tandem Calcidonensi alio. j.

Quibus modis concedũntur Indulgentie a Sum. pontifice.

Vt bene intelligatur hec res, quatuor puncta erunt notanda. primum in quolibet pena duplex est quantitas, vna que dicitur intensionis, alia quidem extensionis. Extensionis considerat tam duracionem temporis, vt si cui pro satisfactione ne disciplina quidam iniuncta est, que diuine deberet per spacium tantum temporis quo recitari posset vel psalm̃ vester.

vel

vel deffidis, vel spal. Miserere mei (?
Intensionis vero consideratur in gravitate
pene, prout pena gravis est vel non gra-
vis, vt si quis leviter percutiat faciens dici-
plinam est levis intensio, si vero fortius est
major intensio. Et sic fieri pot, vt aliqua
pena aliqua sit major in extensione, et
ea in intensione minor. Vt si quis ieiunat
per totam quadragesimam more consueto
et in ecclia vsurpato, est extensio hujus
pene maior q intensio illius qui nisi
vnam diem ieiunet, licet in pane d aqua.
Sic pot pena etiam in breui tempore in
intensione durans gravior vicissim esse pe-
ne extensionis diutius durantis. Ad hanc
modum differunt etiam pene hujus mun-
di d pena purgatorij. Mundi n. aliqua do
maior est in extensione, minor in inten-
sione. Et vicissim purgatorij pena maior
in intensione minor in extensione. Rationes
vero, qa mundi pena maior est in ex-
tensione hae sunt: prima qa homo in
isto seculo multis indies multis distrahit
negocijs, ita vt non aptus sit ad comode
satisfaciendum pro peccijs, vno et continuato

tempore

tempore, quapropter Canones aliquam extensionem dederunt vt quod homo non sufficeret uno tempore et breui perficere, perficeret diuersis temporibus vel longiori. Secunda ratio est, quia homo, qui naturam suam est infirmus, intensionem prene pecnis debite propter suum debilitatem ferre non posset, si modo vitam conseruare vellet. Tertia ratio est, quia homo non vno die aut mense, sed omni tempore bonis operibus vacare debet, extenditur iniunta penitentia vel prena debita ad tempus longius, vt homo semper occasionem habeat bene operandi. Et hec tres rationes fundantur in misericordia Dei, q est super omnia opera eius, et cuius plena est non inferna, sed terra, vt psalta. dicit. Quod vero prena purgatorij minor est in intensione sunt due ca. prima est qa ibi minor dilectio dei, vtpote extra statum gratie, exercetur. Secunda ca est, qa fit propter Dei misericordiam, qui vult vt anime citius in celum euolent, et non tam diu, aut tam multo tempore in purgatorio detineantur. Et hec de primo fundamento.

Secundum Fundamentum. Olim imponebantur propter pecta penitentie

multum

multum graues, ita vt impletis istis, nihil
ferè fere restabat in purgatorio soluendum.
Et quare hoc fiebat? propterea nimis, quia
christiani erant nimis feruentes, & plu-
rimum piis operibus vacabant. Imponebantur
igitur aliquando tam graues penitentiae,
vt aliquando excederent .7. .10. .12. annos,
aliquando etiam perpetuae imponebantur
penitentiae, vtpote legium vel disciplinae.
Et inprimis pro quolibet lecto mortali .7.
anni penitentiae dabantur, sicuti legimus
in Concilio Liberitano, Cano.5. quod quia
homicidium simplex annua sit impositae
penitentiae? etsi fuisset voluntarie impositi
forsan fuissent anni decem, quemadmodum
in eodem Concilio Cano. 64. legitur .10. annos
penitentiam alicui impositam fuisse, prop-
ter adulterium. praeterea in distinct. 32.
c. presbiter in Synodo Romano sub Sylue.
imponebatur penitentia .10. annorum formium
Sacerdoti, ita vt per omne illud tempus
saltem pane & aqua vescerentur, et de
vespere ad vesperam. Sic Celestinus
papa 32. q. 1. c. Si quis Sacerdos. ait.
Si quis confessor habuerit rem cum
filia spirituali: illa omnia sua bona
quae possidet vendat, & pauperibus elargiatur,

ac postea ingrediuntur monasterium, & perpetuo ibi maneant sub regula. Sacerdos vero peregrinetur per .12. integros annos, & peregrinatione illa finita perpetuam penitentiam agat.

Verum circa iam dictis duo erunt notanda. primum est quod anni & dies inimicho prene in hoc mundo soluende, non correspondent annis & diebus prene purgatorij, ita vt si cui in .10. annorum penitentia in hoc mundo iniuncta fuisset, & is nisi .4. aut quinque aut plures aut pauciores solui[sset], ipse pro tenui reliquum temporis integre in purgatorio soluere deberet, minime se ita res habet: sed quia in purgatorio intensior est prena, aliquando vnus dies ibi est vnus annus, aut dies in purgatorio sufficit pro multis annis & diebus in mundo, qui penitentia transigendi fuissent, & sic etiam vnus annus pro aliis multis ~~sedm~~ notatu dig, num est quod iste prene quas imponebant Canones, non semper erant equales compare, te ad iusticiam dei, vel vt debebantur iusticie dei, merebantur enim aliqui minore quas imponebant ab ipsis Canonib. quapter licet implerent illas, remanerebant tamen aliqua in purgatorio soluenda. Et sequitur ex his, quod si ~~sedm~~ iusticia diuine

exigentium, pene essent imponende, maiu
es adhuc imponi deberent, quam vnus Canones
fecerunt aut faciunt, ita vt si forsan
papa 7. annos iniungeret, sedem iusticiam Dei
iniungenda esset pena 14. aut plurium annor.
sed ea hoc non fit sequitur etiam multos nos
debere adhuc penas pter pcta nostra, vel in
hoc seculo vel in purgatorio solvendas. Et
hec de fundamento secundo.

Tertium fundamentum. pene que
remittuntur in indulgentiis sunt omnes
prime pene Canonice, non quidem ee
que imposite (non enim mens vsus est
imponendi eas) sed que imponende essent,
si vsus esset. Secundo remittuntur etiam
pene que deum diuine iusticie, et q
ab ea imponende essent. Et hunc sensum,
tiam probat B. Thomas in 4. sentia. distin.
24. Et Albertus Magn. in eod. 4 sentia. distin.
20. Et Gabriel Lect. 20.

Sequitur igitur etiam dictis, quod multus
minui debeat, si per indulgentiam remit
tantur aliquot millia vel centum annor
pene, quandoquidem etiam sedem Canones
solum, vel decem vel plurium annor peni
tentie iniungi iniungi possent, et plures adhuc
respectu diuine iusticie deberentur, quid igitur
pro plurib. pectis mortalib. esset faciendum?

ita

ita vt quis aliquando debitor posset fieri pro quin
decingentis octingentis aut multis millib. annorum
bannam perferre et eam soluere.

Quantum Fundamentum sequitur ex
predictis quod indulgentie absolute conces
se, non sunt solum de iniunctis penitentiis
tijs a Confessario: hec enim videntur per
sed sunt etiam de penis iniungendis et debi-
tis, que modo hominib. propter debilitatem non
iniunguntur, et alias secum Canones
et deo quoq; iusticiam iniungende essent.
Anto. in 4te parte. tit 3. cap. 10. Sylues. in Verbo
Indulgentie. Nihilominus tamen multo
melius erit, vt qui particeps Indulgentiarum
esse voluerit etiam confiteatur, elemosinas
largiatur, ieiunet et alia bona opera faciat,
his n. accedentibus non solum remissionem pene
per indulgentiam concesse particeps fiet, sed
augmentum quoq; gratie consequetur: Vnus
autem gradus gratie precisior est, q̃ mille
anni remissionis pene per Indulgentias.
Sequitur igitur inter ex predictis quinq;
modis concedi indulgentias a S. Pontifice.
Primo conceditur Indulgentia plenaria,
quam licet quidam differre a plenissima
et plenissima dicunt, non tamen, hoc pre-
sertim tempore differt: Est autem plenaria

Indulgentia

Indulgentia, qñ remittitur tota pena pro
omnibus peccis commissis, ita vt si ps iusti
ceps huius factus ex hac vita discederet, et
sine purgatorio ad eternum patriam transmi
taret. Primus autem pontifex, qui plenaria
indulgentiam concessit, fuit Bonifacius
octauus, vt in extrauag. habetur.

Secundo modo conceditur indulgentia
limitata, vel ex parte peccor, ita vt vel3a
vel 4a pars peccor remittatur, hoc est,
pena, que pro his partibus ptlor debentur:
vel est limitata quoad annos, vt si remittam
vel 100. vel 1000, aut plures aut pauciores ani,
et tum remittuntur pene, que homines sal
uare debuissent sedem Canonum impositiones
per tot annos: et hic e tertius modus.

Quarto modo conceditur indulgentia
alicuius temporis cum quarentena: Et
quid sunt quarentene! Ad hoc sciendum,
quod cum olim Canones penam imponerent
7. 10. vel plurium annor, segregare solę
bant dies vel menses aliquos sub eisdem an
nis comprehensos, quibus acrior pena impone
batur, vt habetur 82. distinct. c. presbij:
in Synodo Romana. Vbi imponebat peni
tentia 10. annor, ita tamen vt in trib.
mensibus maneret semotus ab oni conuersatione

hominum, & ieiunet illis mensib. comedat
in pane & aqua, & comedat tantum de vesp.
pro ad vesperas, plenus in die dominica come-
dat panem & utatur medico vino. Et
isti mensis, quibus singulis penitentia im-
posita est, sunt quarantene, qui annis indul-
gentiis includuntur, nam extra eos sunt.

Quinto modo conceditur indulgentia vel
aliquot cum annua remissione q̃te parte peccat,
vel etiam plenaria cum q̃ndam peccat parte
q̃uoad culpam. Et hac de re est q̃dam doctrina
singularis non tamen improbanda: de qua
loquitur paludes 2. dist. q̃stio. 4. et sanc.
loco s. citato, & dicunt, q̃uod in ecclia sit potes
extra Sacramentum remittendi pectm veniale
q̃uoad penam & q̃uoad culpam: q̃uemadmodum
per aquam benedictam, per recitationem ordi-
nis dominice, per Elemosinas, et alios plures
modos: q̃uod fit solummodo ex potestate annexa,
vel ex ipsa benedictione ipsius aque sed cum
nullam per nam assertionem aquam benedicte,
aut orationem dominicam seu recitatam,
non omnes culpe venialis pecti deleri pos-
sint, remittuntur aliquot pecta venialia
una cum culpa per huiusmodi modum in-
dulgentie, id est potestate Ecclie, q̃ne nunc,
modum etiam

eliam per aquam benedictam, per recitationem
Orationis dominicae, per Episcopalem benedictio,
nem & huiusmodi alios modos, prout et eiusm
venialis peccti non aliter remittitur, q̃ qu hae
vis illis prouenit ex benedictione & potestate
aut ab ecca facta aut applicata ipsis rebꝰ.

De Jubileo.

Et imprimis quaeritur quomodo Jubileus
differat a dictis modis p̃sertim a plenaria.
Et ad hoc dicendum, quod nostris temporibus,
vere non differunt aut distinguuntur in re
sed tantum ad nomen. Olim autem plenaria
Indulgentia non concedebatur, nisi tempore
Bonifa. 8. a quo incepit: Sic erat apud
eos cum tempus Indulgentia plenaria, quod
nunc est Jubileus, quod nomen sibi Jubi-
leus Summi pont. reseruauerunt, & dubatur
olim nisi centesimo quoq; anno: posten vero
Clemens vi. in extra vagantib. vniuersus,
transtulit Jubileum celebrandum de quinquagesimo
anno in quinquagesimum: tandem paulus ii. iussit,
tunc vt Jubileus fiat singulis 25. annis. Olim
vere omnibus visitantibus Romam ista plenissima
Indulgentia dabatur, idq; in
vno tantum die dabatur
vt Reuerentia seruaretur ergo Summum pont.

et Nuncio

et vnio cum hoc capite fieret omnium fidelium.
Deinde etiam vt confirmarentur fideles in fide,
et in deuotione christiana proficerent, quod fieri
solet, quando loca sancta visitantur, & hec oc-
casione memoria sanctorum renouatur, tum n. homo magis in sua fide
confirmatur; quam rem testatum videz, tot noct.
Martires, certius est de re singulari deuotione.

Vnde dr Jubileus.

Hic sciendum est Dominum ihesum
Leuit. 25. Judeis precepisse, singulis quinquen-
nijs, vt celebrarent annum remissionis
multas n. res tum remissio fiebat, & illum
appellabant Jubileum, quorum ea tum sonabant
buccina, ex cornu caprarum arietis confecta
propter summam letitiam: quemadmodum
huiusmodi cornibus etiam alias non nisi
tempore letitie magne vti solebant, in
propria liberationem Isaac ex manibus
patris sui Abrahae, qui ipsum deo
sacrificare volebat, et ipse pro filio Isaac
aries ostendebatur. Et hinc dicit jubileus
a cornu huiusmodi hebraica lingua dr Tubal.
Et quia tam ampla remissio, et premissa
culpe in Jubilei Indulgentia conceditur,
ad imitationem festi Jubilei n Judeis
celebrati, Jubileus dicitur.

Quis pot

Quis pt conferre indulgentias.

Breuiter hi qui sequuntur indulgentiarum conferre pnt, nimirum Summus pontifex, pontificis legatus, Archiepiscopi & Episcopi, & Cardinales, est tamen magnum inter hos discrimen, quantum ad potestatem collationis indulgentiarum. Et p. Solus papa et Concilium Generale concedere pot indulgentias plenarias. De summo pontifice certum est, propterea etiam Concilium Lateranense indulgentias plenarias concessisse legitur. Et ita in hac parte Concilium et papa sunt regulares. Secundo papa et Concilium conferre pnt indulgentias omnibus nationum hominibus in toto mundo, reliqui autem non. Nam legatus yferre no pt, nisi ut intra terminos sue legationis. Archiepiscopus in suo Archiepiscopatu, in c. nostro. de penit. et remissio. Episcopus solus in episcopatu suo. c. cum ex eo. in d. lit. d. pe. Tertio pontifex pot concedere indulgentias sine vllo limite et sine vllo termino, Archiepiscopus vero, Episcopus et Legatus, non, nisi sub aliquo certo numero determinatis, vtpote 40. vel 20. dierum, et in dedicatione alicuius templi vnius anni et hoc quidem temporales solum, Legatus tamen perpetuas concedere pot, vt scribit Fel. in tracta. de indulgen. in c. fin. d. off. Legat.

quibus

Quibus prosunt Indulgentie

prosunt vivis et mortuis, et quidem ea ratione, prout in Bulla concessæ Indulgentiæ exprimitur, num sine vivis sine mortuis prodesse datas Indulgentias in ea affirmatur, Utrumque recte fit. De mortuis autem tria sunt puncta notanda. Primum, Indulgentiam pro mortuis concessam valere et illis prodesse, et hanc confessionem esse veram Catholicam, Contrariam vero hæreticam, quam, quidem adversetur Concilio Tridentino, quod sessione ultima confirmavit Indulgentias pro mortuis valere. Deinde etiam est contra ritum Universæ Ecclesiæ, et per scripturam sacram pro mortuis valere. Num vi ritum Catholicam doctrinam vero est quod opus bonum factum à primato procedens meritorium illud est et prodest mortuo, pro quo ipse vult prodesse, sequitur ergo quod multo magis opus Christi, apostolorum, martyrum, virum et aliorum Sanctorum mortuis prodest, ubi Ecclesia quæ thesaurus hujusmodi operis dispensare ipsis applicare ea mortuis voluerit. Quod autem nostra opera et primati cum sanctis, mortuis prosint et posse juvare, satis explicavi 2. lib. Stanchar. Cap. 12. his verbis. Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare,

Vt

Vt ꝯ petit solummodo. Secundum vero primum
est, Fridolfenses non eodem modo profecisse
mortuis quo prosunt vivis. Nam vivis
prosunt per modum suffragij. Vivis
aut per modum absolutionis. Et imprimis
quod modum suffragij mortuis prosint,
confirmat ritus Ecclie, qui per mul-
tos pontifices est servatus, Et imprimis
Anselmus xi. qui fere ante quadrin-
gentos annos vixit, Rome in Ecclia S.
Praxedis celebratissimis consuevit Fridol,
gentias pro animabus mortuis per modum
suffragij, quum postea. xi. sequentes ipsum
pontifices confirmarunt, quemadmodum
Imbo in Bulla cuius exemplar in dicta
Ecclia in hodiernum usq; diem (Vt et ipse
vidi). conspicitur. Preterea Fridolfenses
per modum suffragij pro mortuis confirmant
Sexs. IIII. Vt Gabriel meminit Lectio. 57.
Hic et Leo x. idem definiunt contra Lüthersch
ternum vero puncti est, Vt videntur
quid sit tribuisse mortuis p modum
suffragij quemadmodum fieri affirmat Ales
fere DD. et imprimis Alex. d Ales in 4.
parte q. 87. membro 5. Bonauentura. in 4 dist.
2di. q. 5. Et S. Thomas in 4. d. 2di.

Arti. 7.

Aliud autem aptum erit p hoc exemplum, potest tam latine dici videlicet aliquem in carcere a iudice pter debitum iov. aliquis tunc liberari posse soluto hoc debito, Itaque modo aliquem ex amicis eis, aut alium quemcunque iudicem accedere ad pro eapsum debitore iudici solutionem debi. io o. minime autem offerre. Tum si rem bene consideres hic offerens p capsitate dicto pecunia ipsum dando non liberat p modum potestatis, sed tantum per modum conditionis ja videlicet pecuniam pro illo iudici offert. Iudex autem solus per modum potestatis liberum ipsum facit, vt te carcere exire possit. Sic quoq; cum. potestas vinculum remittit penam per modum potestatis ja vinculi sui fori sunt, minime autem liberat per modum suffragii offerendo pecuniam pro illis, inquiens cum Dauide Libera me de ore leonis ne absorbeat me tartarus. Non autem ps existimare debet, Deum non semper acceptare huiusmodi pia oblationem vt quidem dubitemus, imo pius etiam sunt Casten. hoc n. falsum est, nec pt in accipere si pauperibus viris Vnica et sanctae dum meritu illi offerunt. Hinc dicit B. Diuus. cap. 7. de Ecclia Hierarchia Quoq; inspi

Iuvenis.

pontifex oraret pro mortuis si sciret ex Nō
Dei, quod non prodesset illis. Negatum
per modum sufragij prodesse mortuis fidu
cie dicuntur, qa vivi opera etiam impo
sita in fidei cautis pro mortuis exequuntur.
Queritur autem hic Utrum, si papa conce
deret fidelibus pro mortuis, si hoc vel
illud opus exequerent q̄libet ū vivus non
prodesse possit mortuis si minus opus
per fidelis cautis exequendū ut aliqua exis
tente in pecto mortali. Dicit Gabriel. lect.
27. S. Cum. et ē doctrina secundi Sen
quod prosit. Ratio est, quia quando aliquod
opus fit ut alicui nomine alterius non
sumit valorem ex ipso q̄ fuit sed qui
fieri curat, ut si dominus aspicium servū
fecerit quantūcūq cum plures sint beneficiorū
coronandos pro eo. peregrinū,
et servus hunc dominī sui voluntatem
exequi etiam cum vana gloria quod
peccatum mortale est nihil omnino tamen
fecerit dominus qui illum elemosynam fieri
curat. Ita etiam quando aliqs opus fuit
in fidelis cautis pro mortuis minus
exequi prodesit illud mortuo pro quo fuit
non quidem ex parte se, ut q̄ in pecto mortali
est sed ex parte ecclesie que suffragatorem

illum consideret pro mortuo, sic etiam qn
Sacerdos celebrans recitat post illa verba
pro quibus recitatur licet Sacerdos in peccato
mortali sit q̃ istum orationem facit non
minus potius Eccle vt suis apparet ex eo
qn oratione finitit hanc distinctionem
dicimus, q̃a non ad ipsum solum sed
ad tota membra Eccle refertur. Item
Vinis prosunt q̃nq; indulgentie per
modum absolutionis iurisdictionis et po-
testatis vt S. q̃mdocumq; Sum. pontif.
et soluendi et ligandi omnia potestatem
habet. Vt autem prosint vinis indul-
gentie aliq̃e requiruntur ab illis con-
ditiones q̃e subsequuntur. p.m conditio
est, vt qui volunt sibi prodesse indulgentias,
sint in gratia, nam si in peccto mortali
existent, nihil illis prodesset: Albertus tamen
mag. dicit q̃uod sic, si est contra contritus.
Nam propterea possunt alicui opera alterius
satisfactoria, si unum corpus cum illis est,
vt autem qs vnum corpus sit cum Christo et
Sanctis necesse est vt sit in gratia, quicunq;
n. in gratia non sunt, non sunt vnum mi-
bra capitis Christi, sed vtida tm et putrida.
Secunda Conditio est, q̃ debeat ee pia, pro
qua indulgentia concedunt non autem

temps sine discrimine. Sin autem in alio
vitiu quo ordinatur in honorem dei aut
in utilitatem ecclie, Vt dicere Rosarium quod
fit in veneratione B. Marie Virginis, aut
dare elemosinam, aut aliud simile opus
bonum perficere. Tertia conditio est, Vt aliquod
opus particulare imponatur in indulgentiam,
per quod ista indulgentia applicari pt, Vt visitare
ecclam &c. Postremo notandum hic primum 3.
puncta. Primum est quod aliquando aliqs oplet
opus impositum in indulgentia existens
in pecto mortali, et nihil omnino tamen
postea consequitur est indulgentiam, in gratia
erit: Vt si imponeretur ieiunium trium dierum,
et aliquis perficeret illud ieiunium existens in
pecto mortali, erit nihilominus in gratia dei, nec
verum illi indulgentie, si eas postea sequenti
die dominico contrito corde confitebitur, & sic
gratiam consequetur. Rationem ponit Sylvest.
in verb. indulgentia. Antoninus in 3a parte
tit. 10. cap. 3. Scot. in dist. 21. q. 2a lit 3.
Secundum punctum est, si per indulgentia
daretur facultas Confessariis absolvendi a
casib. etiam reservatis, & aliquis confitens obli
vionem cuiusdam alicuius reservati Confes-
sario non aperiret, potest nihil omnino ab eodem
Confessario etiam extra tempus concesse in-

dulgentie

Indulgentie, si recorduntur, obsunt.

Tertium punctum est: quando in concessis Indulgentijs ponuntur simpliciter & nude hec verba: Confessus & contritus non opus erit vt quis tum confiteatur, sed satis erit, si illo anno confessus erit fit, aut in festiua sequenti quadragesima confiteatur. Sylues. in verb. Indulgentia alij tamen contrarium tenent.

Quantum valeant Indulgentie.

Hoc autem dubium unde oritur, num valerent Indulgentie magne a Sum. Pontif. posset pacium aliquam causa concessa, quidam dicunt quod non. Sed sciendum p.o quod magne Indulgentie non debent concedi nisi pro magnis causis vt dicit Clemens in extrauag. 6.a Unigenitus. Et ita magne p magnis & parue pro paruis cais. Hoc confirmat antiqua consuetudo etiam, posset tamen multas Indulgentias dare S. Gregorius, presertim in Stationibus Rome, nec tamen vlla inter has reperitur plenaria licet multe tum erant ibi, & quidem satis vrgentes, dabat tamen pro grauissimis saltem causis aliquam talem Indulgentiam. Sed quia de stationibus mentio facta est, videndum

erit quid sit Statio. Scribit enim Tertull. cap. 39. Apologetico, Christianos tempore persecutionis non conuenisse in die pre timore, sed saltem in nocte, & priusquam propter quamcunq; causas conuenisse, nimirum ad laudandum deum: deinde ad orandum ipsum deum pro bono Ecclie, pro pace, pro Imperatore, pro peccatoribus & aliis huiusmodi rebus, piis ac necessariis: postremum vt tractarent negocia Ecclesiastica & spiritualia, vt quid agendum circa doctrinam, circa ceremonias & alia, denique etiam ad castigationem, nimirum si alius enorme peccatum commisisset, aut scandalo aliis fuisset eius ille corrigebatur, aut penitentia illi iniungebatur. Postea vero audita est Responsio Christi. non conuenichant amplius ad laudandum deum quemadmodum prius, quapropter Gregorius ad inuitandos animos fidelium quo facilius conuenirent ob supradictas causas, concessit illis tres lectiones, que dicte sunt postea Stationes: quamobrem hoc vocabulum inter plura alia significata, etiam locum significat, in quo frequenter simili ad ultima negocia tractanda conuenimus. &

Et hec sufficiant de eo q magne fundatis pro parvis causis non sunt temnenda. &

Secundo.

Secundo quod male faciat pontifex si pro
levibus causis magnas concedit indulgentias,
conveniunt in hoc omnes DD. ac huius
sue sententie hanc dant rationem, videlicet
cum dispensator tantum sit thesaurus de
Ecclie quod non debeat minimum prodigus
esse, sed ita dispensare cuncta ut possit
rationem ultimi sue villicationis reddere.
Tertio sciendum etiam quod quilibet indulgentia
magna licet de penis de causis impositis, nullas
tamen de pena. Ratio dicitur p.° de. c. cum
ex eo. de penit. & remiss. ubi dr. Non debent
concedi indulgentie indiscrete, qa hac ratione
contemnuntur claves Ecclie, & evacuantur pe,
nitentie Sacramentales. Et quia hic dr penitentia
evacuari per indulgentias indiscrete concessas,
videtur eas valere, alias adiungeret, quod
nihil omnino quis veneretur penitentiam agere
& confiteri. Secundo dicendum
est pontificem aut Ecclam errare in iis q
faciunt. Tertio ita hanc sententiam tenent
S. Thomas in distin. 24. arti. 3. Durand. eiusdem
et paludes distinc. 24. Et Sicil. de Anto. in locis
Allegatis s. Et alii. in extravagan. quando qa
licet male dispensetur thesaurus, semper tamen
datur spatium, et obid etiam deus semper remittit.
Debet tamen quilibet iudicare pontificem si concedit
indulgentias semper habere iustas et sufficientes
causas.

D. O. M.

Illustrissimo ac Reuerendiss.
D. D. Ioanni Francisco Commendono Veneto S. R. E.
Presbitero Card. amplissimo
T. S. Mariæ Angelorū
in Thermis. D. Patrono
et Mæcenati suo.
Paulus Florentius Bohemus S. P. D.

Ad Bibl. Acad. Land.

De Deo dicere non solùm grauissimū, sed et periculosissimū esse, non ignoras Card. amplissime: quò maiori atq; sobrio ore Christianæq; Theologiæ labis existimanda est, quæ omnem naturæ rerum cognitionemq; transcendens, diuina omnia, occultaq; misteria certa quadam et aperta ratione declarat. Eydem fateor (quis enim nō intelligens apertissima neget?) magna esse Philosophiæ et Iurisprudentiæ, bonarumq; artium omnium vtilitatem et honestatem. Sed quæ diuinæ sapientiæ tanto est fructu uberior, et Cœlestior dignitas, quanto humanis rebus cœlestes, atq; diuina præcellunt. In hac ego spem cū cæteris tertiū fere annum, tuo patrocinio tectus, et liberalitate nutritus magna cum animi

uoluptate posuerim, antea etiam bre-
uiorum in pstia curriculo iteratis,
faciendum mihi necessario duxi,
ut quo tibi aliquis tuæ in me benefi-
lantiæ fructus extaret, has meas
theologicas theses, tuo nomini con-
secratas, publice disputandas propo-
nerem. Nam tametsi intelligebam
nihil me tua dignum amplitudine af-
ferre posse, tamen æquum esse iu-
dicaui, ut quo potissimum autore, tan-
dionum cursum terminassem, eidem
quoq; pensum aliquod meæ fidei indu-
striæ, studio diligentiæ, simul utriusq;
persoluerem. Qua quidem in re,
quicquid est uel laboris uel difficul-
tatis, hoc libentius subeo, quod te
patrono clarissimo, atq; amantissimo
uto. Cui si has studiorum meorum
primitias gratas esse cognouero, ne
ego tanto testimonio contentus, am-
plissimum operæ pretium tulisse me,
existimabo.

Ex Vniuersa S. S. Theologia
præcipuis partibus
prōmūciata.

De Deo, et diuinis

1.

Sacra Theologia quā vulgo Scholastica vocant, Ecclesiæ Xti cū primis vtilissima, tum ad discendum, tum ad id ad fidei partiendū, et ad Xpiānā religionis propugnatiā, et ad finem absolutū. Estq; una scia, formalibus speculatiua et practica, alij scianiā eiusq; speculatiua, tum practicam, vt certissimum principia, ita excellentia, et dignitate ipsa antissima. discentes et discipulos ingenio præditos tam proprijs, quā alienis, et ab illa ad ministerij vsum traducus, cuius obiectum est Deus sub ratione Deitatis vel vt Deus legitus κατ' ἐξοχὴν τοῦ ἀγενδους Θεοῦ.

2

Deus, qd sit, vt incomprehensibile, et inexplicabile est C. quod nemo hoc sit aut scit notum, aut alijs demonstrationes cog, nitum est. Sed ita sig nam alijs modo

fuú describerung, cuú singulas Categoriae
do illo nagáuorung, vel cuú aj omnes
partactiones ff posseung concipere animo
tribuung. Etenim Dog essentiá est Sp
ritualis, una, simplicissima, intelligens
eterna, aliá a creaturis omnibus aeterna
bona, iusta, casta, misericors, beata,
fea libertima, immutata. Sapia et po
tentia, nihil Gsscriptiua, nihil Circúm
scriptiua, aut diuisuú habens, sed ubiq
simus omnibus in rebus p essentiá, Gsen
tiam, potentiá existens, omnia replen
cuig eternitate gegl est perpetua, sa
pientia intericiua manifestatio.

Est a eternitas illa, diuina quidam ab
bitua, constantissima Dog essentiá, et
immutabilitate consequens, cuig ratio
no potest ab humana mente intelligi
nisi sol oppositas conditiones sempi
gnas immutabilitati continet, Verú ipsa in
se nihil aliud est quá diuina essentia
immutabilitas et uniformitas so constan
tissima quadam Rationis habens. Vnde
Boetig ipsá interminabilis vitae totam
simul et perfectionem possessionis oppositi
descripsit.

Omnis in diuinis sit vna, individua, et
simplicissima voluntas quá essentia et una

Sunt tamen tres personalissimæ Hypostases
primum principium patrem eternum, & filium
imaginis sibi ab eterno genitum, et filium
imago patris coeternum dicendo genitum,
Καθ λογος ενδιαθετος. Et spiritus sanctus pro-
cedens a patre et filio, vinculum duarum Hypo-
tasi proprium constituens. Alterum
& ℔ intellectum est, generationem: alte-
rum & ℔ voluntatis, spirationem.

S. M

Hinc evidenter 4^or relationes reales,
paternitas, filiatio, spiratio, et pro-
cessio, & ab essentia ipsa ratione, intel-
ligendum distinguuntur. Et actus no-
tionales, rationem primum intra est in di-
vinis potentia generandi. Sunt autem tres
tantummodo relationes personales, ad dis-
cernendas personas sufficientes. Et
ipsi subsistentes sunt actibus notionalibus, natu-
ralibus, non possit esse distinctio ὑποστα-
σεων.

C. M

Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa,
ad intra sunt distincta. Quare propria
est patri esse principium innascibile: proprium
filio esse imaginem genitam. Proprium
S. Sancto esse spiritum amborum inter
patrem et filium ab utroque procedentem.
Ipse Deus, pater, verbum et amor, nomina
sunt personalia. Unde ex personalitate
communi visibilitas et invisibilitas mitti-
patri vel item ceteris ni ibi personis

et regulas est, et similitudo et distantia
rationis distinctæ relationis.

De Providentia et Beatitudine.

M

Cùm Deus principium est, et causa rerum
communis, earumque ultimus et finis, con-
stando erit apte Deum providentia
et contingentium, cumque sed et singula-
lium, et illa simplicissima sint dis-
posuerit, aut radicalium ni simplex con-
scriptionis, q creaturæ intellectuali
maximè attingit (sine rum finis et
in actionis) dirigit.

8. M

Tametsi virtutes creaturæ ni vita
ultimus causa finis respicimus, tamen
solis creaturis rationalibus et intellec-
tualibus concessum est, illa immortali-
tatis. Cùm finis et finis et fini-
tio Dei est. Max. p visionem clari
et gaudium illo sui finis causalis, unum
tamen una vi alteri unitis simplicis
alteri divinis ad tum vel cognoscendum
vel acquirendum adserium potest.

9.m.

Et ideireò beatorũ nõ est futura cõgl. tis Dei inexhibilis lũinis gloriæ, quòd vt est ibi necessaria, ita proxy Dei tatam maiori vel minori, in Dei vita medijs supernaturib⁹ acquisita, maij minus ibi lũinis conspicatus, p so tamen sufficiens ad finalem Dei clare, sine vlla vel imperfa, vel expressa species. Vt autem perfectiõ sectæ naturæ illaty (quæ actuũ concurrit) perfectiõ vt nõ modo vnã vnã, sed ipsũ vnã dominũ in tribus personis, citrà quas personas impossibile est in Deo aliqd præscindi, contemplabilis

10.m

Cetera beatitudo essentialiter consistit, tũ in actibꝰ voluntatis, vt intellectꝰ formaliter ãnte vt principaliꝰ in actu voluntatis, quies et libertatis cuã cetera est potior. Hinc fit vt dilectio illa in Deo, vt gloria sit, essentialiter ad beatitudinis perfectionẽ, aliàs vtro in numeros delectationes, q ostendit fu. Contemplatæ creaturam, fu. gloria nostra, nõ essentialiꝰ, sed accidentaliꝰ solũmodo Dei.

Dl Angelis.

11.m

11 m

Arbitramur Angelos Sctos esse simplices
intelligentes, incorporeos, indivisibiles quia
substantias, ac omnes inter se spiritus differe
rentes, nullo tamen circumscriptos loco
ationisse[d] q. p. applicamus sui loco esse dicun
ac propterea duos Angelos nul plures
in uno loco, nul duobus nul pluribus in
locis (i. unadrygis tamen. Unus Angelus in
posse, sand dissentaneum videtur

13 m

Tum vero intelligere et velle no ast
angelorum ipsa essentia, sed à distinctis
qualibet potentijs, s. ab illigentia, et v
et consideriant fare ea p spes misteg
opinari possunt, sed simplici corpore, qeg
in loco nasci, aluesci, compsciscunt.

13 m.

Sed nec liberos voluntatis actus alterg
nec contingentia, nul historia gratiae
diuina Sanctis nota cognoscunt, hia
essentia sui contemplantur, cuiusq
superiori Angelos inferiores species
plura, inferiori autem minus universalia
particora intelligibilia cognoscit.

14 m.

Illos autem Deus unico creandi actu omnia,
mundo

gratiæ insufficientes, qui indidit omnis
cuiq; secundum eam sufficientem, et dis-
positionem propriam. Sub alij posteriori
actu indifferentiæ in veritate constantes
divinam facilitate adapti sunt. Alij vero
post modum (iudicio) peccare in primo
actu no possunt superbia elati dicunt,
sed Lucifero peccati auctore,
supremoq; Angelorum condemnati sunt.

De Homine et libero eius arbitrio.

15.m

Cum constat omnes naturâ a fine ad
actionis impelli, idq; Epicurus ipse suo
ille agens declinatu, qui actionem indicium
boni antecedit. Ex quo fit vt nemo ad
actionem, arrepto deambulandi, cui vel finis
cognitus no vocabulo sibi constituunt, aut
ad unum falsis vijs ac viribus conducunt.
Est ei in deo libera voluntas, q deus
nunc cogi potest, ni qua tamen simpli
respectu est voluntarium, ni voluntarium,
violentia namq; et ignorantia causat
involuntarium, concupiscentia seu cupiditas
augit voluntarium, neuter nihilat.

16.m

Omnes deus quales esse potuit semper bonos
nisi vbi primum bonum alienum esse occurrit

animo, necessitat. Status appetendi liberi
voluntatis, appetitionis intrò si inest ti-
tionis peccati, facto stante. Impossibile autem
est quippiã aut aliquãd aliquid libenter ma-
li, aut valde constanter sine aliqua affec-
tione animi de malitijs adhibendis, ni ea
ij tenuè saltem minus cognita, saltè lic
cognita, libera voluntas accepturo forsit

17m

Potuit autè stupra, et castoras potius vo-
luntas eas, q̃ sunt sub inditio boni,
adijt nutu suo naturali ad actiones liber
quamobrè ij bonum vel malitiã sui
quandam actionũ ex ipsa interna vo-
luntatis actione, q̃ ex sua sui ultima
sui bonitate dignoscit, q. gradus, intrò ci
circumstantiæ aliquid additum, formalis
estimanda est, alijs, ac ea ex Deo
se ad intentionem, nullã bonitatis, aut
malitiã essentialiter.

De lege et peccato.

18m

Est q̃ terrã inter Deus ordinatio q̃da
rectis ad bonum cor dirigens, spiritus
bonitatis actiones, et in bonitate pro-
fectus, ab eo q̃ coitatis curã Deus
cũ intentione obligandi promulgata,
qm Latinj legẽ vocabant, cujs pœn

Lex ipro summa et perfectissima est
deus, et Do diuina, ois scientia, media
rissima, scripturarum imperio dirigans,
a quo ois vita, mody, communicatia, ois
iusta lex cui fonte derivatus. Nihilq;
iustu est nisi sit iuxta alij legis a diuina
ratione derivata, magis primatu Cornu,
dum, sed sonestate alij publica vtili,
talium spectante, defunctu.

l 9. M

Lex civilis civitatis diuidit, in di,
uina, et humana, alij duc (1° glam
distinguit in ecclesiasticã vnã,
salam Summj Pontificis auctoritate san,
cita, et absolutã citra consensu po,
puli obligantã, et in ecclesiam perlatã
lacam, qua ecclesiam Christi figunt. Do
uti in civilã pu Respublicã, aut pri,
catis secularis, cui consensu populi sunt
q; nec vnq; fuit, constitutum. Ois
autem lex consuetudinis racionalis sit, et hu
mana, interpretatiua, explanatiua, contrariã,
minuta abrogatiua potest.

2. 0 M

Illa vtrã diuina lex distinguit in mo,
ralem ἀκατάβλητον et immutabilem, de,
calogo comprehensa, et capitis affirmatiuis
simus gbs, sed nõ ad semp, negatiuis

sanus ut ad sanus; insto petenti ut iniustus actor negatur. Quinq; in diuina positiua vel naturali gesta, sed à solo homine disponenda.

Q. I. M.

Dis autē lex tam humana quā diuina obligat in foro conscientiæ, sub pœna Capitalis aut alterius criminis pro gradu facto delicti, aut ej, cui lata legis, aut prout voluerit legislator rationabiliter obligare ij obediendū est. Vnde ut lex pœnalis obligat sub culpa, ut sub pœna, ij gesta Confessarij lata sententia obligat in foro conscientiæ ad soluendā pœnā, nō autē quā Princeps legis infra in declinatione actus, aut causam adsibat. Executio tamē sententiæ legis retrahitur ad illud tempus in q. nullus delinquit.

Q. Q. M.

Dis humana actio cuiq; finis vltimus est, siue is sit principalis, siue minus principalis, potest vnitota est, potestq; Etiam à multis aliis circumstantijs bona actio viciari, et diminui. Dis spiritus interiora. Et nunq; peccatū principale quā rectitudinis quā bonitate actio habuit. Peccatū est peccata nō sunt paria, sed alterū alterō grauiq; salutis, inuersus spiritualis, quā carnalo flagitioso. Fijs Congruit enitissimi D. Stij. Dictū aut falsū contra legē Stij, peccatū esse definiūt.

Q. 3. M.

Vnus solũ actus inclusus, sed ad extra
se cũ alijs legis dat Christo dignus peccatis
ris, imo sui actionis suo alijs ap
fit, vt qui occidit, formaliter tamen ho
peccati solum attingit voluntatis libera
q̃ sit mortalis, sit venialis crimine
cinguat, cui dat ipsa actionis vel omis
sionis pleq̃ minuitur à Cõmis Regula de
flectit, qui fiat alijs potest sine errore
ri intellecta. Venialis n. vbi in infini
tum multiplicatus, tamen nunquam equat
mortali. Neutiqm a. Dei peccati
ueritatis ex Christi conceptu.

Q. 4. M.

Explicata est nobis est infallibilis fide
Catholica, ob. Dei natos, alijs ut patres
infantes, quibus ipse tum nulla actualis
ne crimen potuit adnittere, antequã
tum sacro fonte baptismatis ablu
sum, hoc gra carere, essetq; peccato
propria et proculiaq; originale
vocant, et a primo nostro parente Adamo
in omnes q̃ ejus seminis cũ nãa pro
pagatione deducitur, contaminatos.

Q. 5. M.

De Gra et Justificatione

Cum ergo peccatũ op. parens ad
eum propagine generis humani de
duxit, infirmando tenebras inportulit
animis offudit, ita vt amplius nõ valeat

omnes bonū, gtidem in statū integro
cognoscere, aūt ~~instituo~~ scitas, vel
sola lege? vt autē impletio, haūt no
surgere à lapsu: Deinde necessē est
eby diuina gra ad reūperandū
amissa iūstitia ornamenta, gby fūt
sonū gang ob peccatū ita spoliata
vt nec integra ia? alys valentes pē
gratiā iūstificaneō, stata? sūt dū fūt
gaut alys auxiliū sfalj:

2, 6 M

Est a gratia iūstificans gbus gdā Gebū.
alys in eia, à eforitato distincta, iacen
tem animū adigens, iūformatā fūlcim
fortitō confirmans, vt ad sūū vltimū
pro fordeans raddutz sonū gratuitū:
iūstitia parenti ā g. vtūt à cā
naturali produtiū, vt p sacramenta
pegnū p instrumenta efficiens. Dispō
nitō proxima g nacta est, Ledū Nagā
lam cōem, gm fieri nō pōt sūi gra,
vt est ad ipsū Dū benignitatē Defara,
da. Quare vnito pōt citra speciliū
reuelationē, ibi? certā iūstitia, dirys
fonorō follicitj.

2, 7 M

Iūstificatio nō est sola remissio bree
tonū, aūt imputatio gdā iūstitiae,
sū confessarii iūfitionō gre, at bono
rum spūaliū, cū acceptatione adūta
rtarum ff ygrum g tales concessa fidē

q. Quæ nisi sunt propria rationi in ipsis
Gregorii institui. Ad quæ accipienda,
dum necessitas est in adultis, concurrere
liberum arbitrium valet cum motu ipsa,
gratiam Status & fidei, Spem, pœnitentiæ,
dilectionem, et alios similes habitus infusos
motus.

Sum. 3. 8. M.

Sunt illi duo, circa quæ immediate potestatis Ecclesiæ
continentur, ex altari in lege scripta
gl. gesta legi nobis Doctrinæ et cultui
promittendo cunctis fidei, et ecclesiæ
vixerunt, gloriæ sanctitatem. Vnde ex his
vult illud Theologicum pronunciatum. Justi
operibus suis moralibus de condigno ad
gloriam, et gratiæ augmentum sub a. primæ
gratiæ. peccatores a. Ds sua virtutis
moralis infirmitate pœnitentiæ de condigno
tamen de congruo virtutis virtutis auxilio
speciali morali aliqua divina infirmitate
de remissione, sanctificationem augmentum et.

De fide et Ecclia.

Sum. 3. 9. M.

Vnia Dei unus est Dei salutis fundamentum
fidei assensus cunctis gratiæ assequendam
non mortale pollicetur, nisi possibile
est impia (vt sanctus asserit) sine fide
placere Deo, constans est nec stabilis, et
a principio data sit doctrina alia Deo
data unus Dei, et mediatoris Christi

cuj fides adeò cognitus vt media necessaria ad salutē. Deus non dnis ei hoc reuelauit. Quod hoc est, vt Euangelium est, quoad explicitū, cætera implicitū ni fides. Fides nūdo est habitus; cuius finis facta ampliat doctrinæ ipsi vel fidei reuelatio, finis a hoc innotescit finis medialis, illi no potuerunt finis ampliores fide explicita saluari.

30.m

Est a. fides de q̄ hoc non firma, qdā et constans mentis assensio de reb⁹ non visis, auctoritate dei reuelantis excitata vel vt Paulus Heb. 11. definit, Spes rerū sperandarū, argumentū no apparentiū. Cuius obiectū formale est hoc primum veritas, finis q̄ fide suscipimus no possumus nisi articulos certo assentiri, et quoniam hoc finis conditionem nouerit, a hoc infinitū possit, finis tamen a fidei tamen negotiatores dicitur.

31.m

Articuli fidei nulla temporis antiquitate crescunt, quoniam indies magis, magis explicati fuerunt, est fides formata, et ni formis vnus habitus. Nec peccant infideles ni ob obiectū: excludunt a proprio fidei, quoniam aut nihil, aut no sufficienter cognoscunt, sū nec

Scriptura auditis, nec sit affectus, nec sacra
sacrificii est, sine gratia Dei lucet. Non igitur
cognitis sunt ad fidem omnia, communis
desperatum, pulsa, generalis, glossa sunt
et fidei receptae sunt totae, sunt partes pul-
sunt, sine ni ea dubitant ea portima,
ita quibus nullo tempore dirimunt. Certos
undo et ne ius naturae violant, aut fidei
dedicationi impediant, principiis Christus
lites compellere.

32.

Ecclesia est coetus sanctorum congregatio inhibitis
sacramentis in hac vita sub uno capite,
ambitus vicario eius religionis communicata,
membra, quibus non sunt patria, eius tamen
ordo ac communicatio, et apta distinctio,
omnium inter se membrorum communio fidei
catholicae sanctitudo gloriam continentur.

33.

Est una sancta catholica et apos-
tolica ecclesia quamvis sub multos parietes
et minutos compactiones et excoricatos, non
pretiosos. Et diuino spiritu perpetuo assis-
tente sit laborantis et non praetinae
aeo falsa defendere, nisi error illi
et in inuisibili ignorantia adhaereat
tui. Unde meditato illi omnes inditium
tui ad sacras scripturas ipsas, tui ad S.
traditionis apicem postponendas, et

interstando declarandas tribunendo etc.

3 q. m.

Spes est ñuctq Ysaiae, ꝑ contrarios in
fidibus discincta, sagus fido, Dnoꝫ ñuncia
auxiliandi, et nutricis. Cuius ꝓpositum
obiectu est finis vltimus, alys summa om
bonoꝝ Dñi, ut post huius q̃ cuius ad ostē
perfectū finis dicunt, Eiusq; no' tanta
nobis ipsis, sed ál alijs gby Caritatis ñā
amicitia suus communicabilis fuit.

De Incarnatione ūerbi.

35 Cum ser gnis nri principis perfidia, universa natura
homi inimici seruitio astricta demonis, ac mortis
tyrannidi subacta, pro violata mariti lecti ampli-
tudine, soli dni filius habuit, quod pro tanta criminis
grauitate, alis abūdr diuina Justitia ꝓ solueret
uniuꝫ, inspectauit, alys ruinis gns humanum ni
dni gram restituerit, idco factus est Ds, ut dns ni
humana forma delicta seruet, seruet uictima et
sacerdos pro peccatis totius mundi. Haud dissimilarum
fuisse, quod Chs dns thamus Adam non
peccauit, humanam carnem adiquando sibi associauit

36 Messiam promissum fore deum & hominem cum ex
ueteri lege ex nouo testo certissimis rationibus
cognoscimus. Deum q̃dm sempiternum & infinitum
hominū mortalium, annunciatum per angelum
Conceptum de spū sancto statim post gloriosam Vir-
ginis in Verba Angeli, et ex Virgine puerissima
natum. Terminata autem ē unio illa ni

hijpostasim, nec ni personam ex ipsis fusione naturam
unum ὑφιστάμενον καὶ πρόσωπον inseparabili uin-
culo unitum, idq; quàminimè factum est,
ut Deus qui posset et non debuit, formam debitoris
hois impolluti sine peccato assumeret et ad aequitatem
Justitiæ satisfaceret.

37. Concl:

Quamobrem simplr gdendu est uita Propositionis
Dominus est Deus; Deus filius hois, Deus pro peccatis homm passus
Deus mortuus et sepultus est. Similiter ille: Filius
Christi est Deus, Christus filius Dei. Christus resurrexit proprio
uirtute à mortuis. Christo adorandus adoratione latriæ
et quidq; alia de persona ni contrario pronunciatio
propter communionem idiomatum, uera sunt.

38. Concl:

Cum admodum certum sit Deum cum nihil mor-
dacis insanabile fundatur una scientia nobis ni-
mirum atq; diuina, qua Deus, et scientia habetur ac-
quisita, qua perfectus homo. Sed in christo humana
humanitatis suæ unam scientiam beatificam habuit
quoniam ipse adhuc in hac uita mortali Deus
simul noster uiator infirmitatum corporis gestauit
et Beatus comprehensor Dei uisionis fruitu qua-
uis est. Gratiæ non tantum unionis, sed et ha-
bitualem infinitam sortitus, atq; humani generis unus
et Angelorum caput est constitutus.

De Sacramentis.

Cum hoc sit naturæ et fidei mysterium, ni Deum

solum, vt in Sacramento baptismi exhibeatur, illius efficio inde consequitur, vt lapis, qui vsus ad significandum vt protestandum ea quæ Deus operatur, obedientiam, religionem, deinceps sumpsit, aptus ad hoc fuerit, vt ad significandum sanctificationem efficiendam inseruiat.

Ad 3m

Quia vero Deus ipse patribus olim in lege Mosaica peculiaria Sacramenta, hoc est Sacra ritus legis dedit, et postquam in lege Euangelica multo efficaciora et potentiora, nempe ipsum per se solum ad significandum, verum et ad instificandum sanctificandumque conducentia, ipse instituit, quidni istud est inde valeat et vtique legis Sacramenta aperte significare dicemus, et hoc continuant, vt ritus efficiant gratiam, eamque conferant ex opere operato, præsertim quando vt ipsius præcepta, vt apta ad sanctificandos homines Christi instrumenta, illa vtitur ad effectus multarum potestatum

Ad 4m.

Sunt autem septem Sacramenta. Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, pœnitentia, Extrema vnctio, ordo, Matrimonium, quæ omnia et singula inuidiabili à Christo Domino instituta, quod autem Eucharistia est duorum primorum penultimum sacramentum

impressionē Cfirmationē, q̄ est auctoritas q̄dā
Vocalis absolūta, in illa ſuā indelebilis
impressa. anima vēro sic vocabit vt māet,
et verbis vt forma constat, vocatq̄ in
stitutione a legitimo ministro administrari
necesse est, vt si verū ſibi vocē desit, nulla
sit ei⁹ ſui ꝛō ſacramenti.

A 2 M.

Baptiſmus cū ſtrictiꝰ ſonat, ac iamꝰ ſacra
mentū, post cſſ. paſſionē mādi⁹ nec
ſarius ad ſalutē omnibus fidē cōſtitutus eſt
vtpote q̄ ad regenerandos ſuos in fide cſſ.
et ad planandā nouellā Regionē, cſſ.
domuq̄ Ecclē ordinatus et optio fit, vtriꝰ
vtra ipſi⁹ eſt aq̄ Elementaris, forma
aūt, age to Baptiſo in nōe patriꝰ et
filij, et ſpūs S. q̄ q̄. vocalibus et diſtinctꝭ
ſedū ſingulas perſonas, ſed nūl in nōe cſſ.
tantū, aūt Trinitatis expriman⁹, nō
tamē ſacra.

A 3 M.

Tria a baptiſmata nūmerant, flūminis
flaminis, ſanguinis. baptiſmū vērū eſt
ſacrū baptiſma flūminis, Cuiꝰ definitio
eſt. Ablutio ex toto ſalta in q̄ aq̄a
ſedū Ecclē ſcriptā forma verboꝝ, atq̄ ex
ſacro illo fonte ſuſcipiendi ſunt fere
infantes tā fidelium q̄m infidelium, ſed bonū
nō Vnitatibꝫ parentibꝫ, illorū vērō, et infidis

Danuş baptismu reglam gerem ecby confa
Eo tolat; id q̃ ast ꝛ ịn sacramenti, s
fidei impedit, hi Zachæus p̃ pœnitẽ
fidem. Baptismu obtinũt effectũ.
Cuiꝰ ñrõ nẽ aliqd accedat fũlẽ
dispositionis minimũ in infãtib, consenta
nẽ ast maiorũ in ãdltis, confessa
nẽ ast maiorũ in ãdltis confessa.

4 4.m

Confirmãt ast baptismũ Joannis ab ipso
Joanne nõ à Xpo institũtũ fuisse,
confirmatũ tamẽ à Saluatore nostro
vt ostẽderet fidei ñrãe Xpo parati ẽdam
promptũq̃ obsequium, et disponat ad
Xpi baptismũ. Cuiꝰ Xpi baptismi, nec nõ
tota lex Euangelica, nemẽ ad glã
obligare potuit ni sit Spũs Sanctus, fi
enim ịs secta ast pharisæorũ tolan
ịs ꝛ Xpi scripto Xpi.

4 5.m

Vt ịgr baptismus sacrũ ast ni fides nas
cantiũ, ita confirmatio pro fide pũ
nantiũ, sacrũ roboris recti nõiatiõ
Spiritũ Sancto p̃ id robũs fidei, et gra
confirmanti. Sic ergo fundũs, nec tio
christianis sanctificati, facta signũ
crucis in fronte baptizati, nec bigã
ũsi collegio to Xpi terminata. Alabã
ịgr ramola ast ipsa christiana confecrati

infidelem ejus
filius fait
ure profitet. Si aliâs sponsus sua
dubit infidelis coniunx, aut nô sui
continentis creatoris Sacramentô
bûerit, confessu est fideli coniugi in
alias nuptias abire. Verùm si simplex
inualidè, solemnis dirimit, ni fuerit
Matrimonium consummatû, hinc duæ
coniugati nec nouum pactum, neq;
religiosi nouum votum, ni monitio
consulpi. Laus Deo B. V. M.

Disputabuntur publicè
Romæ in templo Collegij
Romani Societatis Jesu
Anno Jubilæo M.D.C.XXV.
die 17 Mensis April.
hora 18.

ex oleo et balsamo compositu. Forma
sunt verba, Ego te X̃no Cruci, et Con-
firmo te Chrismate salutis in nõe patris,
et filij, et Spus Sancti.

A. P. M.

Vnctis illa spalis cum pœnitentia
vocarunt, et lapsi nãe, et diuinitus
Ecclesiis. Hanc autã Sry Euangelij
instituit scam, ad X̃piana g post
baptismu ã fidelib; comissa cunt re,
tata Cuj Ecclam absolui debeat Sram
viuarios, g crimina baptis cõtra im-
plicarunt. Dne potasti esse crimiõ tã
sordidu vt nõrum, nisi ri precat
tor fanta mũltitudo, qm ad illã X̃-
piana Cfficial pœnitentiæ sacrũ.

M

Vt vero pœnitentiã aliqũd mortale
crimen Cmis' altaris sacrificiũ mod:
impossibile est, ita venialis Cmis mod:
talia Cmis venialibus, si tamen præcaue
atur ne eis delectat de eis, g qd:
dolet Cfficiũ vt li pp Nãe Cmis sacrificiũ
ũl vt velint appliatiõ libertã, ũna
contritio formalis ũrtute obtinguy ẽia
peccata, Felix vt Cuj sacramenti ab
omni crimine mortali pnitus explatus
vt ad gnã alijs, gloria mortale ampli-
tudo, minorum ũis, aut cyb illj ã gla

q. Calicut, ramis scatebis subinde nouis
precab. mortificatis ad Psaulis magna
fidum conaby, resurgit.

8. M.

Matrimonium cui copulationis sacramen
principio paradisi Genesis in statu in
nocentiæ, autor Deus instituit in Ec
clia vita, id vero potest precedere
est in concupiscentia secundum, et ad
dendum Xpi. potuit esse in Ecclia po
stea vo complig. Ista duæ, à Xpo
dono effectus est vnica legis sacra
conferens gram ex opere operato,
Cuj vnica est materia traditio corpo
verba a. ⁊ principalia consensus de
Psenti, forma. Hinc triby bonis Ma
timonij sanctitatis, fide, prole et
sacramento.

4. J. M

Cum a Xo sacramenti fuit contractus
connexa, no tollit vo no cingulum
dispoia, sed magis profecit, sed vo
lingulum, ⁊ si fuerit vo gradiby prohibitis
nat vo inter legitimas personas, aut
clandestinus nec tandem sacra. Con
tio vero apposita gliscung vi sit cont.
nam contractu, solet pro vo adiecta
fabry:

8 O M

Matrimonium a fidy inter fidelem et

O. C. M.

Sanctissimo D. N. D. Gregorio XIII. Pont. Maximo.

Non dubito pater beatissime qn tua sanctitas in tanta negotiorum mole, tantam difficillimis hisce temporibus Christianæ Reipub. salutem, aliquid cogitationis interdum impertiat filiis ejus uro collegio: quod tuo numine beneficio et instauratum, uel ut uerius dicam prope renatum est: et ad capescendas hoc liberalium artium disciplinas, ueramq; religionem atq; doctrinam è purissimis fontibus hauriendam liberalissime et munificentissime sustentatus et alitus. Atq; utinam ut tua singularis erga nos, totamq; germaniam nostram, clementia et caritas, ipsa luce solis est clarior, sic nostra uicissim in te, sanctamq; Romanam ecclesiam pietas, fidesq; constare posset, efficeremus profecto, deo adiuuante, ut nec tu ipse pater beatissime, nec eos qui tibi in consilio adsunt lectissimos principes collatæ in nos, gentemq; nostram tam insignis beneficentiæ poeniteret. Sed quoniam per temporis angustias nondum res eo perducta est, ut quæ speramus, de-

debentiss ex hoc agello fructy, cos in
presentia scripsere liceat: ita nos quem
interpretamur, ea re maxime nos hoc
tempore tuæ benignitati, ac sapientiæ
satisfacere, si quo consilio Romanen-
cati summis, id assequi toto pectore, uiribus
nitamur. Verumtamen ut eius rei mo-
destiæ, laborisq; uri alij, interea ex-
taret indicium, Gasbe alteras aures
Beatiss. Patris sub augustissimi nois
tui tutela Theologicas theses ad disput-
tandum de more proponere: quas et uræ
sedulitatis non nullū testimoniū daturas
confido, et tibi ipsi, pro tua excellenti
sapia, paternaq; in nos voluntate non
ingratas futurabamus fore. Sicuti nec
frugi patresfamilias, dū appetat estas
et autumnus, uernos interim flores, aij
rosaria, nec bonos Imperatores, quod belli
tempus adueniat militares triumphum
discursy, et prelij simulacra fasti-
dient. Beatitudini tuæ deus om-
nipotens nobis et uniuerso gregi, cui
dilectissimæ Ecclesiæ incolumen.

T. Beat. humillimi seruus

Christophorus Weil
Hamery Landis,
Augustanus Vindelicus
collegij germanici
alumnus.

Conclusiones ex scripturis S. S. Theologiæ ptibus depromptæ

De Deo Secundum se.

1ª

Ostendi nos scias q̃ in nra contemplatione versantur scripturæ q̃ tota tractationis diuinæ vigor sit, diligenda est, veneranda sanctitas q̃, omni tempore ad salutem consequendã necessaria. Est a. in religione christiana esse scriptas q̃ dominus tam verbo nr̃o post, in relige nr̃a scripsisse, inspirando conservasse post.

2ª

Hinc obiter admonemur esse Deum, sibi nr̃o luminis tractabilis, nra sua cognitio infinitã mutabilis ac retardat. Sit cuiq; contemplationis finis suo nr̃o proportionatus, nr̃a tamen sua gloria luminis inhabitantis, diuina vero maiestas sanctimoniam ei collata, qua sua attributa, ac perfectas diuinas videre, conspicuo vbi nr̃o esse post.

3ª

Nr̃a pietas esse illustri inspiratio illi beatifica actiua aliqua, q̃ in nra perfectio erit, ac perfectio ac nobilitas modo dei nr̃abit; ac licet ois pietas dei intimantis sedu essentiam, ac tamen beati omnes ea frui.

Est vtrũ admirabilis ne Diuina sapia magnitudo, vt ea q̃cũq; alia fabricata sint, admiratis essentialibus, no' solũ in scripto vtrũ ét in scriptis cognoscat, et intelligat, q tamẽ cognitio vtrũ no' ostẽdat Deũ liq̃ voluntas officax accommodet.

5ª

Ad cũq; ét p̃ouidentiã spectat infallibilitas et efficacitas aliq̃s edoctrinæ, no' gdõ ob aliqm materiam q̃uis in ipsis cãm reperta, sed ob solã eiq̃ misericordiã: q licet eã misericordiã declaret, no' tamẽ misericordia cognita, et sui cãmissis damnabilis reprobat q̃uis, aũt condamnat.

6ª

De SS. Trinitate.

Est vtrũ no' fantã Deus iste noster, in operibus suis admirabilis, sed in scripto multo admirabilior, q cui sit vnus, tres tamẽ sint inseparabiles existat. Vtrũ necessa est Deũ fantã in diuinis, no' aũt pluries aũt pauciores processiones ponere, q̃m Vna generatio, altera spiratio dig debat.

7ª

C. gelas altissimã diuinitatis mysteriũ, q̃nũq; ab illustri, diuino lumine no' illustrato, nulla vtr̃a demonstrari, fidefantã auxilio quadã probabilissimã potuit et credi ab eis sui solitatione aliq̃ di

scripturæ nó tantú ejrú Salvatoris nostri
peribent, sed prosequntur ét legitimú naturis
approbationis existimant.

8a

Porro cú Trinitate personarú hujusmodi
relationibus ut constituantur, ut distinguantur, necessú est dicere, cas infinitas
perfectiones in se dicere, atq; intelligi, ut
sú ut realiter, ab essentia ut nó
ejus relationes separari.

9a

Una ut cú sit essentia, dúcq; processiones, tres necessú est relationes
personales, quibus proprietates, quæ ut
notiones, unitati innascibilitati, paternitati
filiationi, spirationi, et processioni
pondo, insunt ut perfectiones
absolutæ.

10a

Verbú, ut perfectissima ipso Divinæ, tribus
personis, omnium creaturarú factibilium, et possibilium intellectione à patre
procedit, ut ejus patris ejus.

De Angelis.

Ad divina porro natura q proximè
accedit Angelica est, nó quo villa
simplicissima, intrale tamen, spiritus, et
incorruptibilis est, Unde ni loco nó est
ejus per contactú et applicatione virtutis sue
operationis, Eorum cuiq; ni diuturnus loco
esse nó pót, ejus immutabilis.

12.

Cùm ùdrò nàa sit intelligibilis, ùa glam illigit, nò tamè ẽ essentia, ùnt spùs à Xto accepta, sèd ẽ sis gdam ẽ propria sùa essentia, gdm ùdrò ẽ spùs à Deo naturaliter infùsas vtutes paùlòrùs, g. ù nàa perfectior est.

13.

Nec inde tamè consegtur, eù auxilio vatu, futùrùrù Xtum essè fortùtos, ùt mohoms voluntatis liberos, ùt gratia occulta inystica sùpti nàa postea cognoscero. illa enim ùt ad Deù tantò ipsù pertinent, ùt nàalis angelj vitæ longè excedùt.

14.

Sta ùtò ã Deo ab initiò eminentiè creati, vt sùt grùa accepturi eù nàa, alijs adhò proportionatam perfectionj ùtùtè nàæ, vt ad eam infalloniùs sals, gdtm ẽ ad vltra sùm fiùs, ususpò stabilitùrùs dispositùrùt.

15.

Et beati ùt gdm ẽ fruitionis vt actu dantitorùm, damnati ùdrò meritorùm ùt moralè peccatù obligj modis absolùtè nullù Xstiano postùt. Horù obstinatiò nò tà ã nàa, qm stabilis conditionis profectibilis.

De Legibus

16.ª

Lex cũ sit regula et mensura humanarũ actionũ, licet actus voluntatis naturaliũ cognitũ sibi habeat, ad rationẽ tñ illustrandũ pictũ partiat; hoc ẽ rationis est non nullo priuato cõmodo, sed pro cõi utilitate hominũ scripta latãi sit.

17.ª

Potestas uerò legũ condendarũ uel apud uniuersũ multitudinẽ est, uel apud eũ q̃ publicã ei cõitatẽ personã gerit. Cuare hoc, q̃ toti hominũ generi Deus legas ferre potest, et potestatẽ ferendi alijs dimandare, ꝑs tñ habeti in cõstitutõ ñ. precatũ mortalis inuenire nolint obseruare tenentur.

18.ª

Lex et firma obligandi vim habeat publicã solemnemq̃ uocis promulgatio nem requirit, q̃ cũ facta sit, sufficit ut oĩs ad q̃s pertinet, obligare possit, licet a nõ omnes cuiusq̃ regionis notitiã habeant.

19.ª

Lex naalis, si substantiã spectemus, nãe sũt species, ad intellectũ diuinũ referũtur, quia est, q̃ si ad voluntatẽ pertinere

nitratus, id actibit, qm nig proprium
nam, & in lege salvatorii est, sugerit.
Est ē gdam iudicium practicum & mora
habity in mente existens, q in omnib
hoīb gad prima sua principia vim itinsec

Lex humana nrā, q in Rabbinis adum
istrantis, omniq humanū actuū rite
gubernando necessaria est, ā naturali
dictamē dūcit. Et quqm generatim la
lex optima, qm ā principio, cuiq Rep
pub. gubernandā, aliqā tamē saltē est
cāis grauissimis secundū bonū principij
prūdentia, qm tedm nostras leges dijū
dicaq atq finiq

De grā Justificatione et Merito.

Ad eandem beatitudinem ā qm nobis
cpūs ia excitatus, cū Jonā ā Deo
opt. Max. creatā animachūsterā
inuidia stimulis contrā eū excitaty
do tam excellenti gradū & volūtas
nīa consensū turpitus deiecit.

Quō miserabiq casū omnibq primq
gratiæ Autumnalis fructq est, ex
q. tanta nōa sua insanitatem con-

traxit, vt sui gra, et auxilio spus
sci, nec sine ea diligere, nec aliud
quam p. deo gratia fieri facere possit

Cap. 3.

Cui lapsu et infirmitate p gram ei
q. sibi subtrahi cupiat potest, reparatus;
ad qm sui facultatis liberi. arbi. sit, ho,
mo id quam, proprijs viris nitens, aux,
lio spus gre disponere se potest.

Cap. 4.

Hinc fit gra est q cora deo tu fal,
sis, tum adulti iustificandi, sic di,
cimus, q. parvuli si regenerationis
lacro inficiantur, nullo actu cognitio pre,
prio motu liberi arbitrij iustificandi
adulti nostro actu p actionem voluntatis
fatis in dolo fabricati, sibi quo,
rum fabri laborant.

Cap. 5.

Sed quando dicimus gram, nostri possint
iusti operibus suis bonis ex ea prole,
nata, sed gratiae alterius principalis
augmentum ad condignum meritum. Si
peccatores a. ex operibus proclamantibus
a spu gra, ad cursum tantum meritandi
primam gratiam, meritum existit.

De Iure et Iustitia

Q. 61.a

Cum propriū sit iustitiæ ad alterū ordinari, dicitur q. 58. art. 2. ad 2. et q. 60. art. 3. ad 1. necessarium fuit considerare circa iustitiam et ius: primo quidem communiter, secundo particulariter. Circa primum quæruntur octo.

Q. 57.

Art. 1. Vtrum ius sit obiectum iustitiæ.

Art. 2. Vtrum ius sit idem quod lex.

Art. 3. Vtrum ius naturale sit pars iuris humani.

Q. 58.a

Art. 1. Vtrum iustitia sit habitus.

Art. 2. Vtrum iustitia sit habitus distinctus a virtute.

Art. 3. Vtrum iustitia sit in sola voluntate sicut in subiecto.

Art. 4. Vtrum iustitia sit virtus generalis.

Q. 59.a

Ad huius autem iustitiæ actum primum est considerandum de latrocinio, quod est peccatum contra iustitiam. Et circa hoc quæruntur quatuor.

suos audenti proximo (si ita necesse est) spondere, innocentia nec pro tot ejus comitatus salute occidere, aut sui Regnum prospere, et patriæ libertatem, ad mortem paratum tradere.

30

Judex quicunque inferior, qui publicæ personæ in judicio sustinet, non nisi Legitimis allegatis et probatis sententiam secundum veritatis manifestæ cognitionem, aliquem vel innocentiæ, vel criminis reum posse, ut qui scit esse innocentissimum supplicio tradere cogatur.

31.

Usura est cum quis ex suo quodvis peccatum mortale quamvis legi contrahendum, ad solutionem obligans, ac nil solum in pecunia numerata sed in quacunque consumptibili rem vel Labore, ad quam inducit, ejus nomine ea parato tamen merces, citatis tamen temporis accipere licet.

De Incarnatione Dñi.

Cum primi hominis Reatu, mortale genus nullis viribus creaturæ quantumvis perfectæ nisi by, sedulo justitiæ Rigor reparari possit, offert tamen ea sua reparabilis; Communicatissimum sint Divinæ bonitati, sapiæ et justitiæ

illud verbi Divini interpretationem redimit.

33.ª

Indubitatum est Deum Salvatorem nostrum de facto pro peccatis hominum passuum, et mundum ad eos deplendos (si humanum ita dicere fas) stimulasse. Hinc tamen alterum nihilominus peccatum est, Vt. Ada[m] no peccasset, Verbum Dei incarnatum no fuisset.

34.

Admiranda verbi cum carne unio in Christi persona facta, et ita firmata est, vt potius Dei absoluta no potuit: ita vero personalitas assumpta ad imaginem nostram, vt in Deo unitas apposita ad propriam subsistentiam Religionis esse Gat.

35.ª

In Deo vnitas vnius creaturae cum Deitate, vna humana do facto quam ab vna persona, assumpta est, a pluribus tamen nihilominus data, et ab vnica persona Dei alia vna, peccabilibus no infecta, assumi potuisset.

36.

Xpi a 1.o Natiuitatis suae instantia, licet corpore viator esset, Sectam diuinam beatus fuit. Vtpi dato solum

Sacra Diuina inerrata, q. verbo
ac Sac. ni verbo cognoscere sabūt,
verū ut nisiū q. Sac. cognoscerat
ni propria nāa, ut acquisita, q.
experimentalo appellare posstūm.

37.

Sic ergo igit verbo Dei, ut sno oīs di-
uinitatis plenitudo insabitat, gratiq.
no vt Deus in manifra, sed infinita
nre vnionis diuta, sed sabitūal
at accepit; ob q. Deus exaltauit ū
ut dedit au capūt oīs eccīe, tam inuis
q. in terris, q. in celis Angelor
at beator triumphans est.

De Sacris in genere et Specie.

Et q. sno nāa ignorantissimy Diuinor
cognōa no ut sensibly modo accessor pot,
congruentissimū fuit Sacramenta q. dam
ut ostia conscta, q. illis q. nōia lege
uēri ab ipso ergo, ut cultū nra offerem
sso instituta, Credendū est.

39.

Differūt autem nōia legis Sacra, ab
illis mōtis instituj, q. illa gratiā
significabant, nra uēro et continent illā
et efficienter conferūt, ad purgandum

Spiritum Vſurpantes: quæ tria ſine ſacra
ordinatione ſunt, ob Characterem, quem in
eis eſſentia imprimunt.

40a

In ſacra administratione, ministri gratiæ
non ſic peccato mortali obſtringere
poſſunt, vt ſi ad administrandum ſacra-
mentum, aliqd mortali obnoxij accedant.
effectum tamen sacrij nullo ſtagitio, ſi
modo legitimam intentionem habeant
impedire poſſunt.

41.

Fatal ista ignorantia circa Sacra, Baptiſmus
vt naſcitur poſitiuum, ita nascitur sibi
primum ministrum, scio quomodo, ab
ipso ordinario salutis potestate. Cuius mi-
nistri est ex traditione, forma
verborum distincta patris et filij et spus
sancti super Ecclesiam Regni.

42.

Est ne ab ipso dominico principium, nec
ne dubium: sed quod alij ante pas-
sionem, quod alij in passione, quod
alij demum post ipsam passionem institu-
tum: Cuius ministri ordinarij est
sacerdos, nisi alias fama exigente
quis, multis et ut infidelis esse pot-

4 ℈. a

Omnium rerū mysteriorū chȝi. x.
callentissimū est illud ineffabile Corpis
et sanguinis Sacrū, cuj vera est Vi-
ua Vitæ, et panis Lucidus, forma
hæc ipsa Consecrationis verba, tū hoc
est Corpus meū, tū illa istic est
Calix &c. ȝ Recitatiuis et pronali a
Sacerdote proferūtur.

4 ℈. a

Verbis itaq; prolatis, vbera sit panis
et vinj in Corpus et sanguinē chȝi
transubstantiatis, adj. ia ȝ dto, vt
nō sola in hostia totali, sed ȝ libet ejus
particula minima, aut ejus est prest
antiam, Corpus, sanguinē, et diuina
ipsam, rerū Conditorem.

4 ℈. a

Verū cū Lingua hostiæ matis bonitatis
amictu reuestiatur, ideo ȝ forma ipsa
in Canalis Sanandi, sed si multa
sæpe flagitia sua Voluntate tamen Vo-
lubilis, salutaris pœnitentiæ, sacra-
q. Confessa iterū frequenta facilis expia-
rentur, chȝi institut. Cuj intuitu ipsos
pœnitentes ait, forma verè sunt, Ego

to absolutē esse existimo.

A 6ª

Tanta autē est huius sacri matrimonii dignitas, vt sine illo nemo recte vitam post baptismum ducere, nullus demum sine eo ad salutis portum peruenire possit. Tanta autem vis est potestasq; vt omnes quoq; peccati primi originalis labem ipsum per se tollat. Imo, per eum ipsum est a Deo diuinitus salutare remedium cuncta expiatorias vires.

A 7ª

Contritio & est ille animi dolor, ac detestatio, quae vltra diuinorum peccatorum detestationem, vitam etiam omnem complectitur, cum proposito animo melioris: debet a. illa in partes diuisa esse maxima, & a. continuatione cum dolore, sensibili nisi non requirat.

A 8ª

Matrimonium, perpetuae vitae matrimonij coniugalis obligationem significat, vt quis illius contractum nunquam frangere, adulterij, fornicationis esse potuit, vsq; ad mortem dominum, & q. facta est caro, cuius materia est ipsa mutua corporum

fidelitio, forma vidz nuitij Confessij
Trident.

a

Omnes conubio futuro sint, li-
centia matrimonij obtenta vel non, sex
vel 7 aduerta habeat. Volum tamen
simplex, futuus matrimonium contrahen-
tium impedial, contractu tamen non di-
rimat, sicut Clemens.

a

Ju Causa diuortij ob infidelitatem, fol-
licitationem, aut alia peccata mu-
tua, vbergs Coniux pares causas di-
uortij habeat, sed tamen sui authoritate pub-
lica aut iudicio alicuius Ecclesiastici
nec alias Coniuges in diuortio ob infide-
litatem transire possit, Coniugi licet.

Ad laudem et gloriam Dei
opt. Max. et Virg.
Mariæ.
Disputabuntur publice Romæ, in
Collegio Germanico Anno
M. D. LXXV. Mense
Aprilis die 13. Horarg.
Romæ apud Heredes Antonij
Bladij Impressores Camerales
1575.

Christi nomine invocato adhonorem
ipius et virginal pacis et mei dñi
Johannis Archidiaconi quadam po
tam mutatus deum michi
fuat aliquid &c de consid. d. 2. Reuer
et ad utilitatem mee matris Bolonie et
diu mutor fui studentium typis do. an
mus decretor doctor Summas suas super
q. li. decretalium appellauit sabbatia ut mona
chi dicit & huic antiquus scripta quadrat
que omnia ipi pu assumpta ut mynban
da ij tabi ut ij p tem ejus pmonitas q
unas hist vel compilator qui sup scis
tractauit debis que pertinet ad clericos in
hac pta huius voluis pte tractanus sacra
di ginglo qd pertinet ad laicos ponit a primo
de sponsa et medio primitur q primo
desponsa. quia plerique sponsalia mutua p
uerba de futuro impura debitum et quid
sint sponsalia ? unde dicant ? quare
q trahant ? ito in qua etate ? ito quod
sit sponsa ? effectus ? dicto an sponsa explan
ad contrahend maior ? septus nigrus tal
but dissoluat sponsalia sponsalia ff
sint de futuro et dicit subiunge impeditum
principio. 30. q. 5. mater ff. e. t. li. 1.
dicit aut a sponso ea cat cum mob ve
tibus stipulat et sponsa sibi mox de ff. e
t. li. 2. Coniunx aut sponsalia de futuro
primo p via adhec apta ut accipia te de
1. e. li. inf desponsa. 1. 2. Cause 28.
q. 1. q coniunctes debent esse eiusdem fidei
ad nihil h. 2. ut minores existimat ysay depuis

Dissoluit sponsalia de futuro non valet cau
tus primo per mossum religionis quia cessat
matrimonium de quo dicitur quod deus ipse
coniunxit non separet quia ordinatum 28. q. ij.
§. cave quod locum non habet matrimonium de quo
dicitur quod deus ipse coniunxit non separet
28. q. ij. de quo quinq. capite ij et de
bet de uo et uxore habere quod mutuo se
absoluit. j. c. et ij. Quia alter vocauit ad
longam iuriz an remanale coplanu. c. de
illis cuius alter meruit legem ut alia
magna differentiale capis de quarto lep.
c. ul. de nubis quia admodum lex legere
non soluit sponsalia ut melius dicitur quia
damus tenere nisi no debitu reddere deque
lepo. t. j. et ij. Secto si superuenit quinq.
c. veniet de eo qui cognouit consanguineam
suam et c. debuit Septio si fama
fuit impedit lex ut affinitate superueniss
j. c. pted ij. de quinq. c. ij. ul debuit ij
ob sponsualia non fuit j. c. pted Octauo
ex alter formicat spiritale faciat carnale
demum quod quidem Nono ex faciat quod
28. q. j. no solu et sic cum mutuo ex hoc
sponsalia de futuro j. c. finit despon
dens. t. j. impunit lex pena stragenti fide
ut ibi p la aut sponsalia de futuro non soluit
pena de futuro j. c. sic quod intelligi si cum
no consensit ex tuc esset pena m. j. c. si
qui vendens lex mox proiecit ad etatem
ultram no uolt quare quod fecit despon
sum. de illis quod ead ex quibus promisit
contrahere missa certa tpus de sic no fecerit

p eiū quo quis mfra allud tpus no ꝑhet
ff. e. Dicit. ꝓtea supuenit ggnacō spualiū
et legaliū puta ad quā ꝑ cām hui⁹ nō
de ggnacōne et ff. et c. de. et qui ggnat
consang⁹ nec sue. et ꝓcnēdō et c. ꝓcedūs
hoc omia intelligo dēsponēs que tenet de
nō que p bona mea habeāt dēsponētes
ut ea sibi nīgūq; ao teneāt ipa sua ꝓpria
et mia⁹ de quib⁹ cām dicā vbi⁹ ꝓpria
ꝑte ꝓpria ꝑ dēsponēs ꝑ ꝓpria ꝑte ꝑ mia⁹
de videnda videāmꝰ q̄mo quid sit mia⁹
q̄ vñ dicat ꝑ aq̄ q̄ et vbi et quibus
vbi fuit nō statuta ¶ Vbi que sit causa ip
sum mia⁹ ¶ Vbi qua etate et quo cām
hat ¶ Vbi quot et que sint mpōdēta mia⁹
¶ Vbi quot et que sint eius bona ꝓ
¶ Mia⁹ e malū et femie quod mundum
vite ꝙsuetudēs ītimēs ff. q. j. si. supple dmo
tuaīq; ꝙiūx quia ff. de rebus mpōdi.
ꝓ a mico quia mitis munia assidua et ꝙ
nō plura offīa ut quod mia⁹ subit nam
ap̄ter angas mpter dolōsa mlactādo labo
riosa de cetēr quing. c. ij. Constitutēs sint
aut ab ip̄o duo ap̄ptū mpōdā et pulla
ꝓa adēptus ꝙ de hoc nō ꝙ ꝓsūbo
mitis ff. hoc homo ītuiq; ꝓcem ītuendo
et adhēbit vxoꝛi sue de buga de bū de duo
tis grudes Alij dicūt et sic tenz bū si
et male. t. ulō q hoc ꝓa cōstēte et multipli
cāte cum ea ꝓmum ꝓgnidē esse quia illa ꝓa
dā secuta est ade noe et filios ei⁹ ꝓmo vxoꝛi
satis de hac de. ꝙ. q. j. nupsit Causa in
fabricādo fuit ap̄ptū suscepta sobolis ꝓpa
ꝓptū vitandi fornicatōnē ꝙ. q. j. si. Veritatis lon
tra hui⁹ mia⁹ ꝓ ffm pub. ꝙ iungēdo ꝙ. q. ꝓ.

Cuſſicat no th̄ p̄ q̄ſtuſ d̄ pntm lic̄ honeſtum
ſtint ſlum p̄ſ̄ volūtate ſeḡndo deſſpon:
mpn.t.ſ̄ nec p̄ q̄ſtuſ dndre vnde ſ̄ihad
ſtm mat̄ dnā d̄ quig ſuoꝝ.c.ſ̄ michlang
mpendet eis ſucia dbita ut ibi hint oꝝ
vdet q̄ vic̄ ꝑcut mſ̄ eid a ꝓcl̄ d
et compellē ipe p̄ q̄ cenſuaz ꝑdm teſti
tud vid ſ̄.e.uz nobis et deſſt q̄ſtuſ
q̄ alt̄ ꝓte noz mic̄ m ſ̄.e tue nec ſblem
nīs ſut de ſuba ſ̄.e.t q̄ da tm ſtit mīa
ad cāz ſ̄.e tue et hoc m his qui loqm
put ſcdm m his qui loqm no pnt ſ̄.e.tm
caput ſt ſ̄ da acūh dabz abſtud ſtit d
tēt ad quem mllem ſ̄.e. celebt ꝑmo
pubēs aut mlīgo ꝑ hmdāz capit ꝛ
qm ia pnt gendē deſſpon mpub.t.iij.
quia pubtas q̄ſtuſ ſubuenit ſbz m maſcło
m ſ̄ anno. ij ſemia ꝙ anno tm ſ̄ tm
ſtit pubēs lic̄ hac etate mieres tenz mzim
.e.t. dlict Nec honeſtum mpubēs quig ſ̄h
ſorte ꝑ bono pac̄. et .t.ij. Conſ̄. eciam
debnt mieres no clandeſtīe ut no d̄ſt ꝑ
bat Nam qui dicit mzim ꝙ ſtractu ſtuſſe
hoc ꝑbare dz ſ̄ alter illud negat ſtuſſe
conſ̄ ſufficit ſ̄ alia tāno mpedit q̄ de
clād de ſpan.t.ſ̄.ij dant vbmia pm in
ecia ut qui ſunt mpedīa alta dnt ꝑ ſpue
nat et tūc lic̄ apeant mpedita ꝓcedbo
lic̄ ad diuozcm ꝓcēſſ tnūd eſt qui ſbz ſtit
tim.iij.t.iij. et ſic ꝑbatū et ſic patet
et ſ̄ ꝑtz tm datū ḡtio mzim venit ad
tēp̄s no audunt mſ̄ iuſta hoant ignoranz q̄
mzim ante de poſſunt.t.nul. Ex autem

clandestine grauhut & quod appcat ne
p dmittud sobolem z ultima. et Reseruq
q aut nd z mud' qm clandestin' con-
tractu pt' fuit publicu q sic, pq natis
tenuj fuit liz appcat impedim. et ideo
bat tñ nid ultima z ples si ambo pen
stentes impedim pubice contrax sciens
si alt' ignaut. et obtenu' te sic dotz ille
gitime quidez phibe dz nec eis nocesse
et ne impediat maliose et tenue fuit
cuj talis dz oponi hec omia hec d'clam
de fron. et ultimo et sic e finis. Q
Compellit Conuxit aut mud' p va adhoc ap
ta ut accipio te in meu cuj. e. si mi dispen-
duo. et. Item dico p mitto ubi q alias
hora inj antea habebo te plenu nec et
comisb. l. e. cepte
Impedimenta mud' que cant bnt dim' fut
cipalia ostibus dupata tenor q dicit uolu cog
nacõ timen cultus disparitas cult ordo ligam
de sic affinis aut tu si cui negnubit hec
secunda uetat grubia nupta retractat de
fraglit aut p ordine vidaug Primo secund
d' error q p error saltem psone ex sua natiõ
ne ex q stitucõ cadit int' dim' mud' tractat
cum d' alud p alio putat. Secundo inquibz
et error d' cauid sm dyges d' mrio. cum
indian. l. si p error. Cum q contrax mud'
solo consensu ut dctm z sup. et ubi error
ne consensus ut mtuu. Tercio in q tde
est error psone et ille int' dim' mud' nut
tredat contrahe in berta ut in hanat tom
dim' et ex abi dim' si sit d' eor q dicit
ut liber grauhat tu sua que ed' but libam

et forte possit id fieri vō ut fra ꝑsensit
et mcōiō obiat cum separato bonō ⁊ ultō
pti cōiūcti de quib⁹ supra ⁊c iij et ultimo
libet aut dico qui ex libō nec natus
⁊ de natis ex libō venter ⁊ dno et de
fendi dent liberi p ecclas ut ibi dꝫ fuerunt
aut pt mdui ꝙ fuit sequā pcm de
quib⁹ supra ⁊c iij Error fortue et qualitat
et ign no debet ut ff eam ꝙd in vtq
ut dicit cōiūcti vel pauper ut corrupta
⁊q ⁊q ff primo dic ut ibi Antigin aut
hoc hoc ꝙ dixi d' error ꝙd huiusmō notāt
ff sub eo cond' ff magis placz hoc ob
errorē inducī sub hoc vō error id aut pt
ex primo ut statim sequit Condicō fuit
facta ap̄ta mī mediāt ⁊ tractu nisi fuerint
no⁹ mcōes in fuit ab ea discessū ut ꝑstiterit
ad punc constituēd dnm ut p canalem ad
ꝑlum de condi appo ⁊c dicit et ⁊c sup
eo et ⁊c p tuas impossibilis aut ut ille
gittia tuepit ꝙd dicd ut ꝙa nām mcō⁹
hzetur p no hita et ⁊c ⁊ ret ultō ⁊z ff
Sed bonū solemne dimit mcō⁹ simil
aut mp dat ff no dimit qui chiq ut nouit
teb ⁊ nūbo et sequit dic ⁊ solemne et
efficax dr quo addimēd mcō⁹ ut p scis
cedunt susteptoz ut p missis tacita uel
expssam stam alicui dreligiosū by app ts
de vo ⁊c bono huiꝰ cognato ⁊c ⁊ cognat
studiis et legalit homo ꝙ dspuah tañ
de dignitej vidend ⁊ ff ꝙ 1 iij ⁊ ff ict
tenet ff aut cognato studiis attendēdā
ꝙ fuerunt et sicj dandi ut ad ꝙ dicebat

Ite secund q̄ st compet cōiugat cu gnatoy d[omi]n
mio[n] d̄ q̄gnatis ſpūalē nūcting et ſit pcūs
et ex eſt cond cū pbitat p̄cessit mio[n] ut d
fr aut eſſet ſc̄ta ſue ſecul ſue religiosa
mio[n] no ſepat. et ſi vouerint ſuscipere
illud dolose fraudul et grauo nō ſit ſecund
q̄ ſt alt̄ ginḡ mudio q̄ ſuato leuat puer
de ſacro fonte ambo ſut compet pcubi
nfantes et matrim fr aut ſororē alt̄ leuat
d ſacro fonte no ſ hoc alt̄ uig no cōtr
linū ſit q̄ppe leuant ſ tm ſ pter q̄ppēta
tē gtracta gtrahit cū impōe ut pter gtractū
mio[n] q̄ ſuad cū impōe pdca no eſſ cōt tibi
ḡnāre q̄ p gnitatē calūnie ſoḡnēdū ſ
m vnū ſtm pdcm ḡ iij pty dcm et
alt̄ d ſtm d hoc et impōa d̄ cētū mītig
et q̄ dicī d̄ p̄ximitate q̄ dimit mītigat d
illa q̄ cōtrah̄ p bap̄m ut p q̄ſinitat̄ m ſcm
tē Quoniā aut gtracta p cathecūſmū
impedit ſ no dimit d contracto. et tūc
cūiūgi nō ſ p alia ſcām mītigā cōtrah̄ q̄ſ
nitas impedīs mio[n] ut dimitt. et tūc
m ſ. ḡ. ſ. et ſicut compet cōtrah̄ no pnt
ſc̄ nec ſibi duos q̄ſrū ſ pter q̄ et alterū
d̄uenit est ad q̄ppēnitatē et ſcām d̄ nūciari
cōtigit dnt cōtrah̄. et. tūc. tūc et ſ q̄ impetrāt
dict dimō. et. tūc. et ſup eo q̄ mio[n]
actate pnt. ſ. ſ. Si aut p̄ mentē cōtr est
deuentū ad q̄ppēnitatē no dimit ſ m ſ. q̄ſtū
tūdo ſit in tēpe tui ſtat. et ſup eo et
ſic q̄ſtīb cōtrah̄ nō leuantē et leuatū
et cuīb pēnb ſic nō bapt̄ſtīb et bapt̄ſtō
et cuīb pēnt. et. tūc. hic.
Unde ex ſtut caſus mḡnūby ſpūalib impedit

et dimt mod^m p^mo int^d leuatz et leuatu
et leuatu et filoꝫ leuantſ ꝫ leuatu et qn
ge leuantſ p^ut cogitam. Q^uid leuatem
et pen^s leuatj. Q^uid pen^s leuatj et utꝫ
leuatſ Deptus de eruba leuatſ et putꝫ
leuatj Item int^d baptisatu et baptisante et
baptisatu et filoꝫ baptisantſ baptisatu
1 ginge baptſ p^ut cognita bapt^e et pn^s
baptisatj Int^d pen^s bapt^j et utꝫ bapti
santſ Item int^d cfirmatu et tenentz Inter
cfirmatu et filoꝫ tenentſ cfirmatu et qn
gem cfirmantſ p^ut cognitu / et tenentem
et penes cfirmatj pen^s cfirmatj et utꝫ
tenentſ Int^d cfirmatu et cfirmatz cfirma
tu et filoꝫ cfirmatſ cfirmatu et qngem
confirmatſ p^ut cognita Confirmate et pn^s
cfirmatj et ppentes supus dcis intelligas
prem et utꝫ et p^but .e. t. ar. actum. et
tenutu .e. t. ꝯ. h. rej. Et sciat q^d lig vnq
filius d cat leuat int^d bap^mo ut tenet in
cfirmatj ſ in pluꝫ leuat cum cognata
quo ad om .e. t. ut^s pdc d ctr. h. rej.
Cognatu legalis d p^rimis p adoptionem
puenit tract plurit habz vnam hales
et duas ꝑpetuas quia frat carnal non
cuhit cu fratre adoptiu dnante adoptu
ea ꝑ sed finita p matrimoniu bn ꝯhat de
cognata legit. t. cum alia ꝑpetua ut op
tenet et optatu cum filiata adoptiu off.
de ritu imp^r. adopti et le quibus alia
e ꝑpetua int^d adoptante et utꝫ adoptatj

et adoptatu et uxor adoptantis ff
imp le adopti q̄ Rex Cognatio carnalis
inq̄sito ḡdu ꝙsanguitatis aut affinitatis aut
aubor dimit matrimoniū ⁊c nō ht d ꝙsanguite
inquisito aut ut ubiq; licite cōtrahat ut d
sufficiat aut q̄ vng contractus excedat xiij
gradū alter sit in q̄rto ut ubiq; ⁊c ⁊ q̄
vir ⁊c q̄ dicto ⁊ hoc de iure si tu dispē
sare pt ad anglicos q̄ possunt cōtrahe in
q̄rto ḡdu requnt q̄ utiq; q̄rto ḡdu dispat max
hoc ꝙsuendo opponat ⁊ t q̄ dicto ⁊ q̄
dixi dispensare antiquat p̄ssm quia in
fior nō possit ⁊c ⁊ quia ita ⁊ si obtinea
dispensatio in matrimonio in quo ꝙtracto ⁊ ꝓsa
salsa causa nō ht vr nisi prius q̄ annul
tollat ut ibi Si in infidelis cōtinue stetit
legem sua in ḡdu prohibito p̄ annos post
baptismū nō separant ⁊c ⁊ de infidelib⁹ duobus
Gaudet in plo ⁊ fili corp lenius sunt qui
sunt legit ⁊ ultimo ⁊c
Crimen matrimonium impedit matrimoniū nō dimit
de eo qui cognouit ꝙsanguinitatis ⁊ affinitatis
machinatus in morte quinti nō tacto ⁊
sed de uxore ⁊c ij Homicidium casuale sic
impedit matrimoniū de duobus ⁊ t ⁊ Crimen ad
unquid hz dimit matrimoniū nisi in ⁊bus cōiug
Primo cū quis adulet dat fidem adultere
coniugi prima ultima uxor de coniugi duxit in
matrimoniū ⁊ in alia nō sunt ff adulet in red za
si nō terminū matrimoniū ad prima Secūdo cū uxor
facto ꝙcepit cū adultero coniuge prima Tuo
cū alio corp ad esse machinatus de morte

defunct̃ habet tribus casibus dimittit ad
ultim̃ xi. q. 1. p totū. de eo. qui dupit in
matrimonio p totū et hoc intelligit cum
prima et suprata ab eo quia ad tertiū
et. q. tuam. In 2o tri casu qui ignorit d'sponsi
ei adulter ignoscat tri mortua appellatur
ad hoc stat̃ si ipa velit nupcias sibi de
cetero competenti prima q. 1. tri in apli
ca de eo qui dupit in matrimonio. et. et. et
venit tertio 2o casu possit dici q̃ sufficiat
mihi aard hominij in effectu cum sine ad
ultimū lig fidei data ut matrimonium d'sponsi non su
fficiat sin adulterio q̃ inde p dictam deq
ipsos infidelium. et. q. et facit q̃d nō d'eo q'
dupit in matrimonio sup hoc ibi

Cultores dissparitas nō reputant̃ ad genitiū in
deo ut pagano cōiugē. q. 1. vnij. q. 1. Calvi
et. xi. septimi et hoc disputat cum supuenit
matrimonium hoc dicimus in tam s. cū altera ad in
fidelibus quibus quidā ad fidem alterius vide
te ad christū ut no sine grauedia ut ut cum
p trahat ad nuptiale petim et tunc potest cū alia
quisq; cōiugē alte no et si aliqs p̃ fidem
causas cōiugat quia infidelitate primus
appellet quisq; illum cupit d'mor quito
et t gaudeat sterib; ad quibus fidelis
alē tūsset ad thorū hēsim quia matrimonium fide
lium est vinculū et ruptū infidelium aut simul
no creatū quia inde dictū dissoluit ut ubi
aut remansit infidelium cōiugē no potest alter
alē quibus placet hēsim ut nunt separent
inde est q̃ quisq; redeat ille ad fidem ecclesiā

Lun ut vonetab ꝛc ij ꝛ ij prior ordo non
ut ibi et ZZ dz seuatim Lgauit ad lega
tus ē nec ij cōuhendo ꝛ 2a hō tz mtcus
mud hoc ē vnd si ꝑma fuit sspon d'pnj
ecc sue ij ecc mtuerit quāmetd si
no ꝛ umpat ꝓ sequia d'pnj sp on a
ecc ad camah copla de sspon du pto
ut valh ij hoc consuetudo ꝛ t tnl
sic net ecc ij mād ij gdu ꝙhibito
d'tracto d'ssund et assim no dz et ij
qui sic cōuhit ad alia de sponsa ꝑa de
pnj quādiu ꝑma mpoīt d'spon du ꝛ ij
s nō fuit spon a d'fund scruta ad ec
nah copla qua sic tnsierit ij mād ij
ꝛ ꝛ q̄ Deus si fuit solus conatus si
copla ꝛ ꝛ ꝛ nl Lgauit aut statim
mortuo alīquo q̄ugd sublatū d'pud si
nulo statim mortuo marito alij mbat ancl
no ij tz nō mīroit legalem mstam d'cio
mp t pnt et ul si cū ore ē alsius
no dz nulo cōuhō nisi ꝑius fuit ītaficata
d'morte ipīus viij ꝛ ē ms ꝑia d'cio
mp t ij et si cōuh at reddat fund et gat
si et ꝑtea constat d'vita ꝑoīt viij sta
tim reddat a sdō cdiēb ad ꝑmd ut ibi
et ZZ q ij Cud ꝓ bellica Deat ecclmp
ut ultrōes ꝓtus no ē nam dns viij
mād no qd emptauit cōuhō Zi q i
q si decimet tu benedicēde no fuit quia
cū semel fuit bndē no dz bndo iterū
de fuit mp t ꝛ ꝛ iij et qui bndixit sic
alle ab officio et beneficio suspensus ꝛē

Honestas pubca honestatis iustia dimit matr
l' c' sponsum de spon' mpub brat et .s.
et .o. duo pud qui filij sut legittimi Refert
sta aut honestas c q sponsam de futuro
aliquis de qsang' eit sponsi no acquirit
m uxor et cognosco ut ibi et mstrgit
illa publica honestas etc. q sponsalibus
que sut nulla puta gtractu nit qsang' eius
.s. c. ad audiendu et sic c vnd duo spon a
no sut nulla racoh consensus puta nit
mulieris septe et requirt q sint pud et
ita .s. c. c. vno .h. o. et dimit het honestas
matis mris sequit no aut predcs ut ibi
c hodie innota c publica honestas quia
habat olim q sobolem sustin et sedit mp.
no coplent ggnacoem gradis madh de co
sang'tate no debz &c

Sic sic affinis affinitas c q pfuaz pri
mitas gnacois &c ubi et hz hodie gnbiu
in primo gnis tm vnd mi sedo et 2o genis olim
no cotrahebat p hodie liate cubi decon
sang' no dz beteudi aut het plubus dici
mus p primi gnis usq ad 4tum gradu et non
ultra ut ibi dicit et habet tm ista in primo gradu
affinitatis de dire c. ul. ut dicto gnis
qui secdm legem detend gbaxat ex delicto
fratis ut fris sobolem sustentarent non
separari ultus aut no cubat et stiendu
q qsang' vir no sut affines qsang' eius
uxoris et cognosco vn pro mutuo et sicut
et alij consang' q, tm gtrahut ad qsang'
mris uxoris mee d qsang'. q sup dicis dbz
stari regule dz vir a qsang' eius uxoris ut a

ꝓ ꝑ.c.t.tq. et sic mittigas d' assinitate
q̄ predit mcio̅ ut ſpon. de pn̄ḡ d' eo q̄
cognouit me ſue .t.1.4.t distrom
et .c.t.tue et .c.ſi. iudicij tn debut eleo
ginges ad gtuetia ſ. pnt ut mr̄ estuo
ſbo no exigat ꝑ reddat .c.t. tuſtuiſſe
et .t.tue Coñbntur aũt aſſintas ꝑez
maſtuſſ coñtra ut ibi et .c. distrom n̄
ſpat mcio̅ .c.t. Dillit n̄ eos ad ſſſſ
ꝓze ginges ecc̄ta timor̄ .c.t. ſup eo q̄
iudico tn calue mouet ut ab illa z̄adt
p̄mitia ꝙd abſtinat .c.t. dcm̄ .ij.
Anp dit tn ꝓbat coñbend ſpon tu de
futuo bn̄ zumpt ſup eo mr̄ aſſintas
ut dr̄i ſup̄ motuo vel ſ. cale no ꝓbat
ſbe debos q̄ ſtigidi ꝓtia ut ſcdo .ij.
loco ut actato .ij. milit pn̄m̄ mcio̅
illud dr̄imit ſigbat ꝓt d' ſtigd .c.1.ij.
.ij. pnt tlat ay manu q̄ nich no ut vue
et ꝙez q.c.iij.tn ut ſtat et ſbez.c.t.
c.iij.et y et ſ. aliqua ſegna ſtigt ſ. apparent
cohtent ſ. ꝓ tenim et tue d' mud ſ.
ex ſcptia manu q̄pmo ꝙez iuandt ſ. ſ.
opa tata no ꝓtuiſſe coñ ſequel dbebat
et qui no cat ſtigd bene ꝓt coñbr̄ ſ.
qm dicebat ſtigid ſ. ed alia q̄ beat re
ſtandbuz ꝓuza gmbia et laudabile
Jum Jdz mr̄ malefactis que ad cohitas
et Jncta et .c.ul̄o ſ. m hoc dent q̄ co
no ſluto mzdio utr̄ coñbrit qꝛpt eſſe
ꝓtum malefactū ex ona et no ex alia
33.9.1. Dicit ſbziandb q̄ ſ. actatz milit

sepatuz meior' et absq; hu' pcio ⁊ dut ⁊
apta pio tu apcat cottam dreptam ⁊
stundū meio' ⁊ et hic ·xij· tassibus vel vicin
pxij ⁊c ea que sup̄ dixi impedit et dirimunt matrimoniū ⁊c

Dirimut tu ea que impedit s̄no dirimut sic
pnt sponsar dequo ht̄ xx. q. iiij. n. q.t dese-
-t· ul' et utrūd eccl'ie d'nā· qui eccl'ie
p totā imponit tu pnia aliud fragenti utrd
ip̄i sponsacz tam spūalem ut carnalem
tu sepatuz meio' quod vnd· ⁊ quo ad thor
d'manet tu ginges sepati d' duor· ·ij· ⁊p
aliud aut d'mor ut vxor ⁊p uctz nett uxor fuit
pt dimittē ut ibi ht̄ no q ad ulc'm no obstat
patenti cōsan et utcz adultatz ⁊ et sit ei
persuas ⁊c· t· s tassi ⁊c s pt sepatuz ⁊p
adulti' altūs alt' sponsat ⁊ cognit ⁊ si
Cum d' pdict impedimēto agit' inter dcht
esse actatol et testes vn' rep'tt qui ⁊p
prepem questu meio' accusat q̄ula meio'
accat sufficienter et in iudiciali causa dēm
gnuacz q̄ ⁊t lite no· q ⁊p ad ·xxx· pcio testū
ad diffinitiuz suam t̄ meio' accu· ⁊ si
qui fuit bitus p latū absens aut p hoīt
alium no pt dcare ut cōm pm testificand et
·t· q· admittē tu ad pbandū q̄ sanguis et affi
nitate pentet q̄ stingue pcio q̄ ⁊ gener seu
gnam ·c·t· uidet et in agnoby no actatoi
bus tu suma d' sponsa impedimtū ⁊p̄ns pt
nquirat et si impedimtū ad ·x· pcipit separe
d' meio' d' duor· ⁊ porro absq; iudicio tu
eccl'ie quip no pt dimittē ginges ⁊c si pen
tela sit notoid et si dimisit statim fiat ⁊c
stituco ut ibi et sic finis

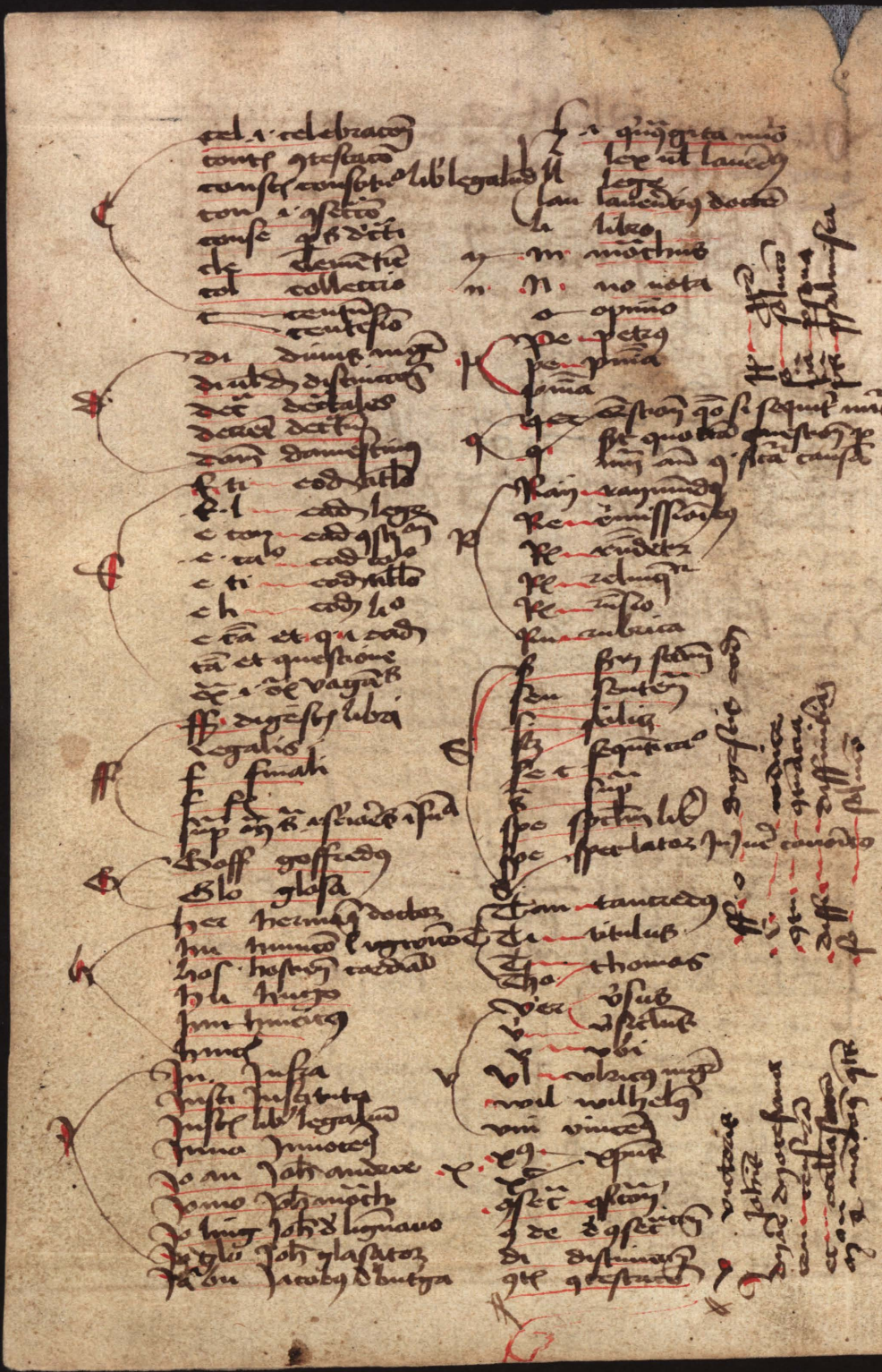
bona [illegible] sint ea lex sanxit proles et fides
quia nullum adulterium ut b dicit Gaton quia non
dimor. proles ex p[ro]pinquis vtrius non dz [illegible]
omnia etiam d[omi]no amico appo. et h[oc] probat
pdit ppa dotem pdit ad sint [illegible] vid
dz pp adulterium viri pdit ppe donatio pp mp
cias ad reconciliandum uxor d[omi]no vxe et uxor
placeat si pp aliud impedimentum puta q[uo]d sanguinitatis
affinitatis se ignorant q[uo]niam et mulier dotem
recuperat et retinet bona et vxe donatio ppter
nuptias [illegible] [illegible] [illegible]

Dolens studd sanctas ecclesias multis
tam canonicis qp legalibus libros esse
adnectendos et omnes hos aut c. canonicos
aut civiles aut mixtos sui dotis
dicit hos canonicos et legales hos civiles decretales
vel hos mixtos quia amplectebt nisi utrosq; de
vagantes dicit Nota et abbreviaturas quas
nec scribi solent quia in his libris tunc dampnum
sit bremature dissolet et tunc que melius plz
bud nisi essent declarate Nota decretum hic tres
ptes prima ps allegatur qp distinctio 2a pars
q questio 3 hic ps p consecratio et distinctio hem
Ubi allegatur sic distinctio quita Adeuis sic
plz abuiad. s. o. Adeuis et valz tm prima pte
decti nisi quita distinctio ejusdem qui nisi talo qd sic
incipit Adeuis hem Dic allegatur nona questio prima
secta qsic plz abuiad. Dicitur duo sunt ju
prima pte decti nisi qd distinctio illud prime ptis
nisi talo qd sic incipit duo sut hem 2a pte de
ci Ubi allegatur prima pone prima tit sic plz
abuiad 1. q. 1. nisi 2a pte decti nisi prima causa
illius ptis hic pone prima illius cause incipit
sic incipit Circuit Illud hem tit hic 2a
questio Nisi quis qsic plz abuiad nisi q. nisi
Si quis 1. nisi 2a pte decti nisi 2a ca illius cause
ptis hic pone prima illius cause ca. qsic incipit
Si quis Illud hem tit sic 11. q. 3. Si quis
suadente diabolo qsic plz abuiad nisi q. nisi
Si quis ca 1. nisi 2a pte decti nisi decima septima quo
causa illius ptis quin 4ta illius cause nisi ca qd
sic incipit Si quis suadente diabolo
Ubi allegatur de pnis. d. 3a Cadat qsic plz
abuiad de pe. di. iij Cadat 1. nisi 2a pte decti nisi
ccc causa in tractatu de penitentijs hic 2a

distinctionz alluis tractatz qui incipit sic Cadtas
Item de volūtate dicta vbi allegatur sic de electi. di.
in quarta Quod sic subz abūad de qb di in 1m
volūtate dicti in quarta distinctionz alluis quarto
in calo qui sic incipit Circa finem
De ecclesiis qui sic subet abūad de qb di 1 1mza
parte dicti in prima distinctionz alluis quibz Item ca
lo qui sic incipit Ecclesiastici Desiderium de ea de
cretalibus vbi sic allegatur de clerico Cum
inhibitus Et sic subz abūad de dicta Cū inhibit
in libro decretaliū sub titulo de clerico et electi
potestate Capitulo Cū inhibitis
Item de feudo oppetenti Et sic subz būad de fe
udo oppetenti in decretalibus sub titulo de feudo
oppetenti in calo qui sic incipit Et diligenti
Item devota et honestate clericos Quod sic subet
būad de devi et ho cle vt clerici in decreta
libus devota et honestate clericos capitulo sic in
cipiente Vt clerici
Item qui clia ut vouetes maiō qualibz potest Et
sic subz abūad de qui clia ut vo in decretalibz
sub titulo allo qui clia ut vouentes maiō vigilare
post calo qui sic incipit Consuluit
Item de remissionibz et penis Et sic subz abūad
de de pe et re vbi in decretalibus sub titulo de
penis et remissionibus Ca lo omiss
Aduertendū nūc pdca q̄ qui alicui allegatur libro
decretaliū aut allegabit de Ro in 19 qz 3 qui decretalis
ppte an quia dicit decretaliū erat Et augmentū
Nam sine ligno supno decretaliū impleamo dec
talibz tollet erit dicere q̄ de ista volūtate et sic de alle
gatur aduc de illis notate qui allegatur extra
in decretalibus no bz addi libro primo aut secdo quia
addit titulus tuc subz in quo libro z sic de ceteris
quia nulli tituli reperiuntur in duobus libris
Item sciendum circa decretalibus clementinis vbi

allegatur quod eadem non sint in decretalibus et
capto quia addatur in istis statutis clementis libri al
legatur extra de rectorib. Ad quod in istis statutis
clementis quod sic solet abuti ad hoc debet ad hoc
in ista cle. a nostris statutis clementis sub titulo de
rectorib. incapitulo quod sic incipit Ad hoc
Item de reliquiis et vendatoribus dicendum quod sic sol
sic abuti debet de re. et ve. Ita dicunt in iste cle
nostris statutis clementis sub titulo de reliquiis
et vendatoribus dicitur talo Ita dicunt
Ad hoc dicendum est primo libros quod quidam allegat
malitiose loco quod tutus est ante tempus illam hac
allegatur secundo statutis sic sup. cum allegatur
quod quod posset tutus hoc allegatur infra titulo
sic. Item cum aliquis in uno talo quod quis erat
minor in eodem talo tunc allegatur sic de eo titulo
eodem titulo Item cum aliquid allegatur in clementis
quod est de libro secreto vel de decretalibus totum allega
tur et similiter Item aliquid allegatur in secreto de
decretalibus potest allegatur sic Item cum aliquid alle
gatur uno talo de minoribus dicendum quod stabat sic
pro Item cum aliquid allegat in uno capitulo quod tutus
minoribus sequitur stabatur sic dicendum quod stabat sic
titulo eadem pro Item aliquis statutis sic titulo quod
tutus uno talo minoribus sequitur et pro Item aliquis
statutis sic titulo quod tutus uno talo quod stabat
sic titulo quod statutis titulo quod eadem stabat
Item quod statutis titulo quod cum agitur de titulo
premisso qui incipit Quo agitur Item paragrapho
sic sic statutis ut Item dicitur sic sic sic
Item cum sic allegat de summa de clemente
et de statutis eadem uno paragrapho et hoc in
statuto vel in nostris statutis clementis quod sic sic
statutis de quo et cum tu ad hoc vocem iuste
de a de sup Item cum aliquid allegatur de
capitulo ultimo statuit sic et ultimo Item eadem pena
statuit eadem pena statutis sic et pena Item
hoc aut hoc dicendum quod statutis nisi nimis Item nihil
nisi de a statutis nisi secundo Item dicendum quod sic non

Abbreviatiarum

62

Bibl. Acad. Land.

Cruste due forme exspectet se inoperando
et hic et ali subtus demissa et in scripto dm quod quelibet earu
forma per se plain unus hic plana et completa significatur
et plana maz determinata dm et plana determinata dm plana
duy accey per se hic quelibet forma per se complet sua opacu
net se mutuo expectant mutuis in subitis spe est terry xpus quod
semp exprs ad sanctum et hic cenali excommunicacu pena vi statutoru

Rui et solas seruas sine alias res que dnd in manus possit
fieri consecrato hic ry per dm quod sic sed qui sacerdos ignorat
peccatet mortaliter celebrando in statutis ydem dr thomas hic

Cu una sacerdote desinere alabus debeat supplere officiu
sui per hic dm quod sedm statuta concilii thiolosani vq hic
et e ec mich O sacerdos impedit incepm officiu missaz com
plere no possit alius sacerdos debet explere quod ille incepit aut
sua quod maiat sequet sequet sacerdos ubi prius dimisit si sacd
O autem sit dr accipue incipere in sui huiusmodi ri consulto
est ut alia hostia una consecrata sit sup patena sup alia hostia ten
tum assiy utrius hic
Lo

Causs desuetudy et negligencia que quidem ni missa sicca
sui al subtus demissa ad sinu ubi hac maz locis determinat hic
quod adhuc dicendu videat quod si sacerdos in cursu ni missa
deficiat aliquo casu ex parte alius sacerdos dr missa completre et
totu ante pce aperte q in que in cursu ni missa fuerit no sit
de sacrificio consecrare sed potius debet explere inchoatu O autem cursu de
fecit facta ea aliquibus signis sup hostias oblatas aut in turbatez
videt quod alius sacerdos no admicio dr missa teneat sed potius
ubi ille dimisit debet supplere quod obmisit est Et hoc propter duas
causas tm Una est exprie scripture et alia exprie ppli ascensus
Exprie scripture quod ex quadus et illis signis subia panis et vini
no transubstantiat in ipa nia et vice et signis recipit similitudo et qua
effect nisi ydonea quod materia apta transubstantiat et hoc no est
respectu sup illa hostia nec huiusmodi hac pani nec que in qua ut
licet qui utrq ea sup quod hostia uterat tamquam patena ap dei
sacerdote dna nullam vinu habuisset Causa exprie ppli ex qua

Quod si sacerdos no voluit se dixisse verba consecracois vel eaa alia que non sunt de substancia huius sacramenti dum quidq; fuerit hui⁹ p̄mi tpis in vltima parte sumi q̄ hoc xpi vel ait vel ait. Et dum quod licet sacerdos no voluit se dixisse aliqua que dicere debuit no debet exhinc in merito turbari Non em qui mihi dicit voluit omy que dicit nesciens credo ad̄ apprehendere sub hac ia dicti Bicenni aliquid esset meritale Vm si aliquis dicere cogitet quod dicit no vt cogitet se dicere id sed mihi videt voluit se dixisse Hic em fit aliquod obiectum meritu inquantu am⁹ substrone p̄tem sic dicit mihi demerita et re. Si in sacerdote p̄dicto constet se aliquid dixisse obmisisse si quod no sit de substancia sacramenti no est mihi quod p̄ter hoc debeat resumi in mundo ordine sacrificij sed debet ulterius procedere Si no certificet se obmisisse aliq̄ eoz que sunt de substancia sacramenti sicut et mihi videt sacerdos quod dum est in defectu nō sit ut resumat a forma consecracois et cetera p ordinem faciat ne mutet ordo sacrificij hui⁹

Ad septimum arguit quod sacerdos p̄ualet in multis vel aliqua exiguitatea hostia dilabi medietas sine ani sanctoz sine p̄ hui⁹ mi tpis in eadem ait vt quod sanctus hostie consecrate et ep̄is una sola mittat medietas respicit corpus mistum sic de admixto aque sicut vinum et ideo hoc p̄missis no fit mentio sacrificij ut p̄ hoc sit mutatio aliq̄ circa ea celebratoz huius sacramenti hoc ij

Quod hoc sacramentum tm alteratus simul debeat hui⁹ mi tpis et pe dicitur ad hoc quod quidq; corpus xpi debet simul tm alterari Cassiat in materia nouus ni mutet pe ea post alios alios simul hoc vero simul ad eadem vna exparte cibi sic quod remaneat ut ante alios alios ob xpiani hic alij ingrediat & illa exparte abeat sic Digna p̄paratio q̄ magis sacramenti debiti esse deuotio hominis

Videtur de hac alteratione simul quod hic sacramentum et an glas simul multoz simul impediat hui⁹ mi pe quod hic sacramentum simul debet alterari ta obscurecta ea sacramenti quod p̄ter debitam substancia sumendi dicit ad hoc multis dicit alteratione simul que impedit no tm debitate sed ea remanente Est aut dicit alteratio sic alteratio ne aliquid aliquem aliquo modo quod si plures p̄tes nidet que esset sic quod alteratio circa quas qd alteratae dicit ep̄s sic sed nidet comedit dicens quod alteratio nisi id dicit quod debet simul alterari circa de una et nidet

[illegible] et m alys missa celebrat. Item dic tho. Deliberg[illegible] sum
dñm ames abid ne dic Hugy decessi ij liquidu[illegible] vj q[illegible] metil
dic cantelm thesolam tholosam nllus p[illegible] albi portuq[illegible] quelibet
numm[illegible] stipend missas facd p[illegible] Et io dic tho et pc et al miss
quod post potu aque vel stipacione electuary sine medine que con
sistut m albo vel potu no licet sumd eukarustiad vel celebrare qm
solum ieiunid nature sum dic tho quod quia ieiunia nd[illegible] p
ceptoy q mesaviis sm quod sumesto cad potuoz includit Comestu
aut pt[illegible] assumpcio exteriorz albi quatus terminet adtrimonb
albi mictu et vltio admissione cibo que mtcu gestu sic gerebat
albi sumpcio no vid[illegible] solue ieiunij nature nec impedit p[illegible]
eukarustie sicut deglutitio saliue Et sto videt de hijs que mora
dentes remanet et cad de eructuacoe hi[illegible] tenuia vi mitigo
mundat pr sine pcto absumd Tho nullu pc sumd q[illegible]
vnu az vij dic sic quod licet ap[illegible] eukarustie mpediat quodq[illegible]
modo albi vel poty sumat[illegible] albi remanet more sic sumd de
glutiat nd mpedit sumpcoz hui sacmen quod tractat p modu
albi sed p modu saliue Et cad io est de reliquis vnu vel aque quibus
ob dilut[illegible] diuino no tractat ni magna qtite p[illegible] saliue q
puari no pt Conveniat cui hoc ultio hostiens li ng[illegible] vel de q se et
e vin a qbd vbr Sed quod si sacerdos [illegible] v

Cui quo post media nocte quodat vel p[illegible] nocte nd dor
mit posset m nocte celebrare vel comunicare hi[illegible] sm tho. nolenti
pce sum q[illegible] az vij az v Idm licet principiu diei sm diuersos
diuersimode sumat cata tn die a media nocte naturali sic
media nocte aliquis sumpsit aliquid p modu albi vel poty sed p modu
die hoc sumd sacmentu pt vere si an media nocte non tenebat os
p albu vel p modu dormiendi aut cad dig[illegible] adhuc p[illegible]
Restat aut q[illegible] adpetibilitas medis qui panis[illegible] Gormes p[illegible]
nes sumpmentu ut indigestis q quibus si[illegible] mlti pticulet
ho reddit nepty ad susceptoy huius sacmenti [illegible] v

Cui p[illegible] susceptoz eukarustie liceat sculptu quiescere[illegible]
pe et tho mihi Idm quod p[illegible] eukarustie quis quid ro
aliquo die abstinere p[illegible] et mlti dic quia si non sit illaz specz
consumpta et alterata Decretu aut quidda quod dic die abstinend
ne decesse Et si tribus locis[illegible] mutuo typa hi[illegible] celebrabit
missa chaos dicit requiem Patriarcha p abstinentia a debitoz amo

suscepcam eukaristiae qua p̄ q̄ sacm̄etū hic essem̄ [illegible] ideo hic debet esse debotus actualis p̄ntia vō sufficit debota habitual q̄ nō p̄t hic diu ḡtinuare actualem debotionem ly vnū

Quodlibet maduandi tri² rem negotium sentit dr ix nō pdicto dom quod hō sacm̄etū duobz modis manducat̄ sc sacm̄etaliter et sc bene et male dnt & spualr et sc solū bñi maducat et hoc duob modob ad hoc assignat̄ nō ibid & addit Hugo Spualr maducat qui vi vnitur xpi et ecclie q̄n sacm̄etum manet dr aut petri q spūs dei maducat̄ sc xpo et ecclie nō potest & hoc dupliciter est Vel sc p̄mod metui recedendo et sc aut spualr maducare q̄mmuq̄ & p̄t iste modi maducandi p̄me alicui fiat sacm̄etū Alio mō sc hic nō p̄cto p̄mod sacm̄etū recedendo a actu p̄cto et sc aut magis p̄t et sc spualr maducato nō est sine sacm̄eto ly vnū

Quia hoc sacm̄etū dr maducato corp̄is xpi dr necē te salutis tri² p̄m ergo quod q̄dam est de se nō est de necē salutis q̄ sic sacm̄etū p̄supp̄it gram baptismi nequis gra dat sed accedēti ecclie hoīem obligat̄ p̄m sacm̄etū ecclie corp̄is xpi sed manducato sacm̄eti nō p̄supp̄it gram sed manducato sacm̄eti ex se dat gram ly ix

Quia qui accedit ad hoc sacm̄etū nō peccat mortaliter tri² p̄m ps Intendens ad sacm̄etū aliqd aut hoc consecrandū mortaliter peccat aut nō Si hoc aut q̄ illa ecclia purgat sacm̄eto sufficaciū si sat se formicando nec sibi aut p̄babile nō q̄ mortaliter delectat̄ et timet finaliter mortale consensisse aut existimat hō scrupulosi q̄ timet de leui delectabile ne fuerit mortale p̄cm̄ signum aliq̄ peccat mortaliter Sic m̄o p̄ma m̄o Iam in p̄ma opinat̄ nō secundo dicim̄ sc exponit m̄o nō Si aut nō hoc consecrando peccat mortaliter aut hoc est q̄ p̄parauit se z disposuit p̄cedere sufficiēs diligēcia sua exigente a cōsuetudo aut negligēcia / primo casu nō peccat p̄ remissiōz pecc̄ et sequi lauacrū accipit et meret̄ tri² nō peccat quod p̄ remissiōz pecc̄ nō accipit nec nec² gram nō meretur de nec² nisi ne sc negligēcia sc magna Et sic dicit quidā xpiāg tenet nō peccare cōicare ergo cū p̄cto tri² pc tal et cōicando et obmittendo peccat p̄m magis q̄ cōicando q̄ cōicare nō esset malū de se p̄ obmittere q̄ minus malū est ex p̄cepto ecclie xpi debet cū pcto cōicare sustinē q̄ nō esset q̄dre nec tm nō p̄cipiens est q̄ sic p̄mittere Et sic dicit nō sacm̄ sc de se sine q̄d Videt tho et pe

q̄ licet de hiis nō p̄ossit hīc ꝛ̄cundo aut ſecūdo de hiis in hoc possit hīc ꝛ̄
tabilis cōmemoꝛacio et hoc p̄cipue p̄ q̄nq; ſigna que p̄cedūt diuinū
cū quis deuote verbū dei audit ſc̄dm ad quos ſcr̄ipt
ad hūc q̄rendū mouent ip̄ p̄ hoc dilectos q̄ hilariter eſt opꝰ ut dic
ſcr̄ipt ꝑ cū quis aperte abſtinēdi mſum̄ p̄ſcribi hīc quarto dicit
p̄ceptus dolet q̄ minꝰ recta p̄mia amiſerit ꝑ q̄ſ diuiſ aliquis
ꝑ hūc di ſigna ſcā diligenti diſcuſſione ſue confeſſe quantū ſcire
ſufficiēti ad cauꝛa q̄rd deuote audiat aliquo ꝑtēp moꝛetur mox
remanere q̄ cū q̄ſierit p̄ſcripſerit nō p̄ccata ſo magꝛi ſacmēti
ꝑtēd remiſſa conſequit diuiſ dicendū ſimile quod q̄ agꝝ
xp̄i meditacōi inuiſcat nōnulli ꝑ ſcdm dolo tale ꝑtēd nullatenꝰ
geſſiſſe dimiſſi eſt licet nō ita plene ſtant ea que noſſe cōfeſſꝰ e lxxx

Cū p̄cauet qui audiēdo confeſſū ſuū confeſſꝰ hīc ꝓ̄ ꝑ
ꝑtēd confeſſū an confeſſus q̄ nō ſuade ſuū hīc cōpēd confeſſꝰ
qui eū poſſit abſolue et hoc p̄cauet ſine confeſſore quando q̄ ad ſcī
cauendū cautū tenet ꝑtēd aliud ꝑ ecclīm iudicū cautū aut nō hīc
aut ḡ nīmiet aliqua nīa ḡuādi uel celebrandi ut̄ timet ſcandalū
ſpūs uel ea negligit miſterium ſacmēti uel amiſit liquefacta et hoc nō
p̄cauet ꝛ̄ ꝑpoſito confitendi q̄ poterat aut nō et hoc p̄cauet ꝛ̄ uerecundat
hyſ ad dicendū vj lxxj

Cū p̄cauet p̄cauet uidendo corp̄ xp̄i hīc ꝓ̄ tho et ꝑ ad
q̄nū p̄cauet dicēdū tho quod ſpiritꝰ mundi ꝑ̄ hūilitate abſcēdit
a uidendo laudandū eſt ſcm dī tho quod inſidelis ab aſpectu
corp̄is xp̄i aſſen ſuū dei ad miſſā dicendū quod poſſet uidere ſed ex defectu
ꝓ̄ uo mūdo aſpectū ꝑ̄ hūilitate ꝛ̄ pocaꝛ uiſū corp̄is xp̄i quod poſſet in
p̄mia q̄nū ſit dignꝰ ut una ſpecies et uiſū frequēter ꝛ̄cuꝛrat tenere ſcā ꝑ
lxxxiij

Cū aliquod p̄ceptū p̄cauet tangendo corp̄ xp̄i hīc ꝓ̄ ꝑ ad
q̄ſtū tangit ꝛ̄ hūmore et ꝛ̄uerencia ꝑ̄ aliqua membꝛa et ut q̄ eligit
hoſtiā tactū mica nō peccat aliꝰ peccaret ſd hūmoꝛ ſcdm de qꝛ
et ꝛ̄ negligē ſcr̄ipt Quod nota et addit quod idem eſt ſacerdos peccat
alicui nocēdo ḡſtiū euchariſtiū tribuit lxxxiij

Cū aliquod aliud quod ꝑtēd et ꝑcipue ſm̄ nocturna pollucōnē
nō p̄cauet accedere euchariſtiā ſumere et celebꝛare quod miſſā hīc ꝓ̄ ꝑ
ad q̄nū p̄cauet dicēdū tho quod ad hoc ꝛ̄ hoc dicitur ad ſacmētū euchariſtie accedat tria
requīrūt Primū medicā ḡſtiū que nō noſt ꝑtēd tollit ad q̄ eleuatio
elemēta mentis ad deū ꝑ actuale deuocōis et ꝑ uotū ebitudinē
ſil contrahat uel euagandi mentis ſine ꝑ̄ amittat ꝛ̄ ecclīm dicta nō ꝑ ad

exposcat tibi no impedire et papam qui sine magnum ecclesie
in spūalibus remedium absumeat laudando est qui nisi nos ne ecclesia
et qui no vult de facili pt ne tibi equa causa quare magis est
abstinere vel nemo habeat debet aut abstinere ut dicit ysp ad
xx mi horas et dicat nisi pt no tibi spacio nauca de ordine
p exposcale in medium et metus hebdomade recordat dicit pe de
hac ma bene se expedit dicens quid dubium est verū pollucio ordi
habeat quia no mortale debet hic aliquos abstinere de nocte vbi
vel no licet ordo exposcat nisi abstinendo est ecclesie salte no in pericul
medium qui vocat vbi vel exposcat non surgit maxime licet est
sumere cibum abstinere hic dicit tibi quod pollucio dormiendo non sit tibi pol
lucio que de nocte impedit atque licet ordo exposcat nisi debet
celebrare pulsu qui esset in pericu nocturni nonnullo celebrando presby
ter nocturnis hinc dicit pe quod medicus et physicus et experimentum ea in
usse vocatur no dicit quod nobilis est defectus ea significat subiect
virtutis corporis nisi exercitij

Cum illa pollucio que in somnijs nocturnis et irregularis tenua
sit petrus Rex sim tibi dicit quod pollucio que accidit merum vel de
merum magis studia principaliter quod est nocturnis de quibus sine
qui est in vigilando exposcat nocturnis non pertinet admittere vel
de merum nisi sedm quod a voluntate venit exposcat est
nocturnis animi in tempore non subiacet voluntati vigilanti. Verum
nocturnis ille non deputa cuigilasse quia ipse vsū libere habuit
recipiat pt in gregem quod impia cuigilatione potuit omnis aliquid
pollucio placeat pt debeat ex quod quod erat valde potuit esse tibi
placenta exhibeat habile aut esset in deliberatum consensu expa
tue ad appetitum finis ysa aut pt placenta non fuit pietatem pollucio
pauci qui ipsum causa in est sed ipsa nisi pauci est. Et aut placeat
ut nauce exonerato potum in reddunt

Cum acty matrimonialis impedat appetere cibum ipse Rex
sim al mistio de pnia Conrad dubitand dicit sed hominis cum sacra
quidē appetit debet abstinere vocat habeant pt aut quod debi
de esse di ij Omnes hic et hoc pueri quod sic sit sacrand dicit in
alt quidē inveniat debeant reddere aliquid aliquo exposcat et licet
frequenti facit ex qui alt est illo tpo non vult abstinere ego quare
invadere illa qui reddit in nocte et alicui qui in exterquet debitud
qui in est exarquend quia aufert qui est illo tpo reddere tenet di
plicat tenet de nocturna alicui exordit in hoc tibi in ult pte

est occultus aut manifestus Si est occultus aut exigit mortuo aut mi-
nistro Si mi occulto debet ei denegare et nunq̃ mysticũ ne petent
Si aũt mãifesto petat debet ei dare nisi de consensu di ij no⁹ habeat
te tunc per quatuor testes Primo q⁹ pro occulto pena publica in
scriptis est revelanda confessionis aut p deum et omnibus ꝯ⁹ quilibet
xpian⁹ habeat sibi mysteriose cohabitare nisi illud petat mortale aut
mihi vel alicui nisi cuius contrarium no constet ipsum amisisse nisi stulti no de-
bet ei nisi cum cautela denegari alius duas sacerdotibus
debitus suo primate maxima pena quos vellet Si per merentissimos
status summerit q⁹ spiritus sibi non spiraret Unde subito pedes oppressus et expro-
pratus et diuina despiciatur ad scandalum accedere Unum⁹ q⁹ esset scandalum
si denegaret Item dicit ad librum de missa infirmi Si vero petit est mani-
festo debet ei denegare sine mi occulto sine mi manifesto petat Ubi predictus
innovedat petrus et eorum alibi ſ. di. xij

Qui matiqne casu debeat dari hostia no consecrata pro consecra
ta ꝓbatur per ea ad aliud theod et lucius ibi dicit quilibet nouo Item dicit est hostia
no consecrata pro consecrata Ubi q⁹ nisi forte minus no debet esse aliqua
forte in q⁹ medicari adocat quod medicari ut dicit Item dicit sacerdos
si consulone revolutionis Item et decretalis dicit nisi casu cuiusdã q⁹ stulti
alterandi Item et decretalis dicit nisi casu cuiusdã q⁹ stulti
alterandi remedia que sunt vetus peculis Item dicit de cele missa debere

Qui debeat dari suspecto secunde ꝓbatur per thgo ſ. lxxx.
Item dicit quod nota est suspecta quod violenta que ꝓsilio repugnat di
si inveniat suspecta no suspecta nudy ad nuda et ꝓbatur quod loco ꝓ-
hibet suspecta negranda est que dicit quod stulti si inveniat soly ad stulta
loquet tunc et loco suspecta et secundo ꝓbatur hoc no debet negari quia
pena no infligit nisi culpa ꝓcedat Quod locus ut si appareat aliq⁹ stulti
no ni ad eam ꝓbatur debet negari Unique ergo suspecta est
violenta p adens ex publica fama no dat dari nisi occulto neque
in manifesto Si aut sit suspecta tales no ex publica fama sed stulti sed
ste debet dari mysticũ sine ni occulto ste an datus est q⁹ cum sue ſ. lxxxj

Qui nisi non debeat dari ad sumend aliq⁹ ex premend ꝓbatur
Item quod nisi non debet dari ad sumend aliq⁹ ex premend
nisi ꝓbatur aliquod ex purgatorio licet inde hoc quod dicendi nisi
q⁹ illud dicendo est abrogandi ut dicit theo nisi ꝓbatur sumo ſ. lxxx ij

Qui debat dari histrionibus ꝓbatur per Cyprianum hoc nisi de
hys solvit quod nisi q⁹ nisi Sino nisi sciat nisi ecclesie dissi-
nisi ut dicit theonis cave ꝓbatur consecrat de ose di ij per
dicere unde theodo capitulo ne nisi dicit id quod datus est nisi ſ. ij

pranis et tm sanguinis sub specie vini ut q̄ quod gramatica valet
est substantiue specie panis corpus et specie vini sanguis et ita dicit te quia si
tua ecclesie scripturam non sinit lxxxvj

Cū xpus mihi sacmēto aliqd misse sim videt cui ad
pocalo tri pre et filio dom quod licet mihi cui licet dicere sine tri
p habilis dr quod misse ꝑ nequā videt ibi sed misiqua illa lan
spes sacmēti subqua tantum corpus xpi et sanguis spūs cui sumendū qui
busdā ardentibus carnis uel panis que nō sim ꝑ ad ardentia uel
linea nec corpus xpi vn quantus ibi expressa signa videantur
non tamen videt misse ꝑ ea lxxxvij

Quid agend sit qn apparet mala specie quā misse panis tri pre
filio Dm q nō vsus huius sacmēti sit pniciosus si qn apparet in
specie panis uel carnis crue aut uel sanguinis cadat si quis licet nō debet assu
dere cui sic apparet ꝑ ablatio cui misse panis apparet Si aut cibus
substantie carnis apparet tūc dēt ei relinquere panis dicit alii misse
et sic apparet sanctorum nullum in missa dicere quod quod dēt
nec celebrare a corpus xpi sumere qn ꝑ cautelam qui consecrat cor
sumere dēt nec de ipse dicit relatū et sic hoc audeat debeat hoc
celebrare a sumere Quidā aut dicit quod nullo casu sustinet spūal
ma ducatū nec ꝑ ter ecclīam nisi forsitan ostium cadat q̄ adeo que
frequenter audiūt leges aptam vide ſ et q cxxij un sacdos lxxxviij

Quid queso que sit quelibet mā huius sacmēti tri pre
et filio dr cui Dm q ma aperiet est panis tactus et unus pur
q hic duo mala et quod veritas dn quemcūq; q hic ni vbi
et quod spūalem mam Quam ꝑpetui in ea e institua dicit lxxxix

Cū posse aliqs de pane consecto de specie vbi de facere cor
pus xpi Dm q ꝑ quos fuiam dotes no pe aliqs nisi de pane
tritico Cū quia dns q erat sacerdos tritici Jo xii Cū q̄ dicit cele
brasse nisi pane tritico et nisi hoc fecisse nō sic celebre Cū q̄ nisi cele
abay le qui panes fuerūt traditus hic nō celebre nisi de solo grano
de pane aut aliqs de specie vbi de facere dicit quod q aliqs pre
q aliqs spūs sic hec grana vbi tritico licet Dicit quibusdā dicit
ardentibus Sed magis videt oppositū q granū est sibi misse
sed semitato tritico nisiquod grad specie ab aliqs nec ego Vnde
nō videt esse aliqs spūs Dico ni fieri sua sit multud parce q
lxxxiij ar ni dicit decretum q ecclīa frumentū quē nulla nec quod
quod ex semine qui quidē nō ꝑ aliqs panis qui sit de mā
nisi sacmēti reddit tri pre q misse istud sit q quidā e sibi ni

Si aut ep̃s debet mapere consecrator vnus alius vnus sit nisus etiam de negligencia p̃habita vel eciã acquirere amouere mutuare sit aliam hostiã hostiã prius consecratã posita sepositã, ut vnus dicit Sz al ep̃s in lib̃ de mss concordat ad vnus dicit sh q̃ ei p̃ posse ep̃s mapere alicui libro sed nõ postea q̃ consecrate sit Vnde super ea questione precalligata s̃ dues depetiby xc iiij

Cũ vnus p̃sbr posset misereri tutte ad s̃m thõ et pe & al nlis de mss & nescit dñs quod mutuo consta p̃ s̃ gzino et sermete ei consensu nõ pt nisi gzino atq̃ cum sciret q̃ud permitt ageret & statuit et consuetudinem extitit dare ei thõ multa p̃ane simile q̃ lxxiiij ar iiij quod quanis consuetudo consistere di gzino tamen tolerabilior sit cũ permittat ipsum augeat nuzinus retinet sibi cum tuã xcv

Queri vnus p̃sbr consul sacrarius xp̃i bti s̃m thomã et pe dñs & q̃ cum decimis mixt neque ex p̃uis consistat tñ q̃ sit solid vinum est et gnãm reperiãt similis sicut cera panis tritici vinum xcvj

Cũ p̃sbr consul de acetu bti s̃m thõ dñs quod s̃ vinum cui sibi est acetũ de eo nõ pt consul quia dum vinum est acetum sit vinum et mortuum s̃m phm nisi methaci dñs nõ sit consilium sed q̃ps ex stipe p̃ce tanby quã vinum est caludes acetum sit gidem sed si vinum sit acidum quasi mixta acetõ idem est iudicium quod de pane qui in una est adustus alius vel pane illo p̃ consul petant nõ cum sacer p̃ce detenenda una est hic Concordat pe et al nlis de mss et addit ad iudicem quod si vinum sit putridum ydoneum panis consecrationi quia ad vinum corrupt̃ non dicitur non posse fieri q̃ nõ est vinum Si aut sit p̃cedatur inuia quod ebrietas causat alius corruptus tñ assipit tñ tñ vinum inebriet sit quod dicitur q̃ illud est vinum et adhuc sibi quanis aqua retinet vinum sicut sed in hac sacrãti dubitat nõ est assimilãdo sibi aliud de facili p̃ hic & aut mutuo ad sapore vinose est sapor aromatici vel pungitiui sapiti vel sapor actus determinus p̃sbr dupersbus vini pe fieri confectũ q̃ dimittat spes vini Verum aut sibi s̃m pe & thõ quod si hostia consecrata tñ dui bti̇ quod abrupere spes panis nõ esse ibi simplus corpus ihu xp̃i nec sit de sanguine sicut bti̇ dui quod spes illic vertebat miracule Secus aut esset qñ aduc cum in vie adhuc xcvij

Cũ de ageusia posset consul bti s̃m thõ et pe & al Insup dñs q̃ nõ q̃ adhuc ieiũ est nisi ymaginis ad vinum dñs adhuc nõ habet sibi cum sequitur xcviij

Cum posset quis dem[ittere] tri[n]p[ar]te t[er]re ad m[anu]m q[uo]d ille qui
compleret hic spem vini hi no debet fieri p[ro]pter impetitu[m] vtrius q[u]o
ad ius[tum] ut de secund[o] t[er]no si nulli aliqua esset Ro viij

Cum aqua debeat apponi ad vinu[m] et nig qualitate tri[n]p[ar]te
tho dal nostri ord[in]i quod aqua apponat no tenuis & nimis sanguis
p[ro]pter sua aqua vinu[m] faceret sanguis sed tenuis de bi ce p[ar]te si
quidem vinu[m] pfd cuiuscu[m] membri adiuvet sti xpi aque
cum miser pfr nihil a de aqua xpi Quod si pretuleret qui scienter
admitteret aque appositio in plebis prima q[uo]d p[ro]pria quia ut[er]et q
nostru[m] corpus et dns apposuisse credit Debet aut apponi ad[hu]c
parv ut ni vinu[m] mutetur de facili et tota[m] gutta[m] idem dic[itur] al m[u]lto
de missa et add alb ubiq[ue] quod si no apponeret deq aq q tolleret
de vino mysterio tue no fieret sacrame[n]t[u]m vinu[m] et q tue no esset
vinu[m] sed aqua aliquitulu vinu[m] tu de vapa no p[ro]pter defectu
sacri Vt aqua cum est aq fusa sup[er] ca[n]nu[m] vinu[m] t[er]re q[uo]d ca p[ro]pter
est vinu[m] que aqua aliqualiter de vini acrimie et tribit apau
pertibus et tenue non est vinu[m] Co

Quanto peccat qui dimittit appor aque tri[n]p[ar]te mistu[m]
Qd dimittit ex pigritia sacerdos vel ex negligentia pecu[n]iosus est Q
aut ex negligentia aut illa negligentia causa ex cuius pecunia tua vacua
tue no potuit mutari sed ex[pe]ndi debuit est quare ne dicatur negligens
mercator Que causa ex alia parte illicita et slue est mutuale pu
ex cuius pecunia tua vacua negligentia et tue que potuit et si mutari commutu
facere cum da tuu[m] p[ro]pter mutuu[m] Que ex sacerdote et tue examinu
est et ipse q[uo]d potuit mutuu[m] si indiget adiutorio ipsius Co
Qd sufficiat ad hoc aq ex sacra vel alia aq assumat tri[n]p[ar]te
et tibi no debet apponi nisi aqua naturalis no assumat Et tue appo
nu[m] est statu[m] ecia si totaliter obmitta quare cum vinu[m] sit fragilis
Qd si p[ro]pter annis sacerdos dicit de aq ex sacra vinu[m] mihi Cq Ci
pane posset assumi tri[n]p[ar]te quod dicas q[uo]d si aqua quia aqua mixta
no remanet Ali dicut q[uo]d quia panes primaliter panis qui est
nutrimentu[m] sacramenti sue aqua naturalis et secunda hanc omnes dicit tho
mas esse ydiotalem rem Ciii

Qd si appareat aqua q[uo]d adhuc vinu[m] esse indolem nig quod sacer
dos apponens sufficeret q[uo]d ille ad significandu[m] aliquid sufficeret ut minute
oblate apponat ad sacramentu[m] perficiendu[m] Ciiii

Cum posset mitti de aqua rubea nig lamatu[m] est frang vinu[m]
rubeu[m] nitenti et ad sensu[m] vinu[m] est vinu[m] pretiosu[m] tri[n]p[ar]te q[uo]d no quillud
est magis aqua rubea quia vinu[m] unde stella cum sit rubeu[m] dicitur
in cuius de ysse di ij Cum sine Cv

Quid agi fier nullus terus vbi vinū nullū ne hō ꝑ inquid de fluēt
corpus sine sanguine xp̄i ꝑm al mlio demissa ea sine dubio q̄ debet
consulendū aduertā hīc debeāt quid sit agendū in ꝓpter inevitabile
dampnū ecc̄ie aut quod inēst de sacrāti defectū videt multū esse ex
tribus esse dispensandū ut corpus xp̄i sine calice habeāt & consecrēt
sacramentū quia sicut ꝑ p̄mice dicū corpus xp̄i esse sine sanguine
ita & decreta quādo ibi nō est sanguis ex vino consecratus & sacrāmū qui

Quid si sacerdos infra missā recordet̄ se aliquid forte inuite
comisisse aut aliquid comedisse aut bibisse aut minus exercitatus
se subiacē quid faceat xp̄s ꝑm tho mesinna q̄ arte sūme q. lxxx iij
ar vj ar ij dicit quod vbi difficultas certa semp accipienda est d
q̄ quod hec mihi ꝓcto magne alicuius ꝓfecto est q̄ est cum ꝓsumpcione
tenue sacrāmū quod hoc est minari sacerdoti cuius aut est dubiū
quod q̄uis adhuc sumendus xp̄s si sacerdos posset consecrare ni
cepta recordet̄ se comedisse aut bibisse multū debet q̄ hec sancta &
sumat sacrāmū Quid si recordet̄ forte aliq̄ se comedisse q̄ missā debet re
mittere an ꝓsilio consumendi & sacrificandi & si quo modo ꝑ sumat
tuose sacrāmū te eadem hec si se memoret recordatū aliquid
subiacē debet an assumat ꝓsilio absolutus recordet̄ q̄ inuisibile
peccatū ihm dicit absolutus ꝓsequit quādo adhuc altū quod q̄
agat Dicit nisi ad cautelā dicit aliq̄ debere sumere
tutius reputans minime nisi sit mundatus & expiatus quod missā
nequit dissolui nisi grue scandalum immitat Sequit Quis

Quid si musca aut araneā mortua accidat aut cad venenū
mortuū in missa deprehendat xp̄s ꝑm tho ibid ar iij dicit quod si
musca aut araneā mortua an consecrōnē accidat aut cad venenū
deprehendat esse in missa debet effundi & alium calicē & nouū
aliud vinū panē cōsecrādū Si vō aliquid sup̄ ꝑ consecrationē
accidat aut ad cautelā cauti & diligenti lauari ablui & ablucio
sit in mundū sacrificiū in missa Si vō venenū ibi esse deprehen
in missa nihil nō debet sumi nec aliis dare ne calix vite pereat in
nouis Sed debet diligens aliquis fictilia vascula adhiberi apta
ea reliquis consumere & ne sacrificium tā mirabile sacrificium debet apponi
mortuū & denuo reiterare consecrare sumendo & sacrificando
ysacre & quod mortui abhorrebat sumi debeat ecclesie huius sacrificii
& ar ecclesie. Ar ij & ꝓuigilanti cauti dat ꝓfecto studeat Cauiij

Cum autem vox ꝓsit sacerdos quinquies missā consecrare xp̄s
ꝑm tho nisi dicit quod ꝓpter consecrandū de pane de mane quattuor
est sumpte abluendo etiam ex ad hoc deuotionis alius quinquies

xpi mysteria sequat quod panis fidelium esse mebra capitis huius mdd
ni vita significat p panis communem. Desiderii aut que ea sit mens
corpis et anie ut cognoscat nem xpianu et bene vivere hoc significant panis
in missa in calice q̄ hi in mebranis abstinentie donu dei habi
qui vel solu ana sue mentis adhuc gerentis scola xpi arripere tenet
illi qui sue mentis avidi sequi ypocrite iam que pris consuetudine
ieiunie cene fruebant usque ad finem misse. Sed nos sicut cena
nu fiat tenuet tamen eadem significatio panis Cxiij

Cui scribens nimi mihi sacmento possit aliquis liquor
misceri. Et q̄ cui ad aliquis liquor apponi. Et pris ne addi q̄ ad
sacm̄ retinendu nisi subtracti sit potest fieri addendo nisi illud
existens tm̄ ad sacm̄ fieri nisi aut ergo addit tm̄ cuius q̄ quod a
alio. Et alio aut quod addit est eqle aut maius aut min̄. Et maius
non tm̄ q̄ mutet substantia nisi fiat mistio. Et eqle substantia
utriusq; mutat tm̄ et utriusque non desinit ibi esse species vini et
panis sequet sanguis xpi. Et non cum est substantia mutat fiat
vinum subito accidens illius adquas liquor addit penetrat eadem
substantia accidentia sine subtracto desinit ee sanguis xpi. Et non
liquor addit est eiusdem quod autem est equalis aut maius aut
minus. Et maius tue adamus dimensiones fiet quod et quod con//
tinuate totalis solvit et sic in alius liquor tunc quo adacta esse
species et sanguis xpi ibi esse desinit. Et eqlis est sibi quidem
Et minus tue ostis adamus dimensiones fiet non potest subito
ergo illi adquas potest unum addendo desinit esse sanguis eadem
accidentia non sint sine subtracto et minus fiet quo erant sine subtracto
solum sit subito accidentibus illi adquas non potest manere quod
sanguis xpi hoc hoc credat hic addit aut ne de quod sequi
est nec notabiliter exercitus quod addit ytho subtrahit non liquore
ipse cui quod sacmentu mundi est Cxiiij

Dies sit effectu quinquad hunc sacmenti usus quare hic quere
dum quod effectu pulsu alicui sacmenti debet primi explicemus
ad nos cum. Dicendu nos sit alimentu effectu cuius est sibi effectu
alimenti sicut q̄ alimentu augmentat et separatu sustentat deperdite nutrendo
et addendo quibus augendo sic vinum humanu specialis
alimenti sit separatu specialiu defectuu ut vinum humanu
et augmentu humanu ut det magis humanu nisi quod dat ad hoc
ad nisi de missa Thomas aut dicat q̄ nibus corporalibus primo
nocatur quoniam certu gestum deperditu restituat et quia ad

augetur Sed spiritualis alby no cōmunicat mihi nisi deuote sed ad spiritu
Vn̄ ptis effectu huius sacramēti est cum ipso homine mystico vt det deuote
in ipso vnire ego Ame in me ego manet in me in me xpūs et gallianus ij
Tradunt sicut deus effectus augmentū spiritualis et quia ex augmento
virtutis et resistendi tyrannidi nō remissione venialium vel reparatione
ruine nisi defectu precedentis Lxv

Circa primū venialia possit effectu alicuius sacramēti impedire Videtur
quod sic Dicit enim quod omnis peccato acquiredo a mysterio penitentie
dispositio effectu aliū huius sacramēti est animis adytum sive receptio
spiritualis Vn̄ sicut peccatum mortale mortificando mysterium effectu alimenti
corporalis ita peccatum deuotū actualis mysterium effectu huius alimenti
spiritualis Sed hoc ergo ut sacramentū hic plene effectum suū habeat in
anima oportet quod ab esse actualis deuotū Et ex quo non habetur peccatum
mortale actualis deuotū impedit primū distinctum virtute xpi impedit
et primū venialia virtute augmentū tollendo ab esse mortale primū
per effectus huius sacramenti impedire ita quod aliquis augmentū gratie non
consequat nec in termino primo mortificatur sed forte retardat venialis quidem
hoc ex ipsa parte accidit quia in omne veniale primū mysterium effectum huius sa
cramenti per splendid ex quo tollit actualē deuotū quē requirit hoc sacramentū Lxvi

Circa hoc sacramentū deleat primū venialia Videtur primo quod
virtute huius sacramenti sit quod hoc formando hunc ad ipsum per amorē et hic
est primus effectus ex quo sequitur quod venialia primū diminuat ex dicto
sequitur etiam Deo cognito virtute huius sacramenti venialia deleant non
ex semper quod omnia venialia primū deleant per sacramentū posse
in tantū esse secundū deuotū quia primū venialia deleret Ad de quo Lxvii

Circa deleat hoc sacramentū primū mortalem Videtur primo quod sicut
alimentū nāle hic est aduenit nalem sic spirituale ad spiritualem Alimentū mo
rale primū est virtus mortuus Sed hoc alimentū spirituale Vn̄ deus ex quo delet
primū mortalem in nobis forte abluendo Ad tertio et quod ergo dicit nullū sic abluens sicut
et illud mundat per ea abluens a sequela non a macula sicut alimentū ma
terialē non sanat vulnus sed tollit debilitatē consequēs per hoc Deus
ex nullo sic ad sic homo de huius locutus sicut impedit ex dicit hoc
abluere nec tollere inquantū ea impedit Vel sic ex quo aliquis ex primo
mortale est ex causa gratia nō hz et ita si deuote accedit venia ad consti
tuendū esse Lxviii

Circa hoc deleatur sequitur ergo hoc sacramentū Videtur primo
Ad quod nullum sacramentū gratie huic ultimo ordinis que attendunt
mortalium mediante ex quo finis quasi primum dependent nullus huiusmodi

Utrū aliquis plumbet mūd debeat quando ℔ p̄m tho ad̄m q̄
p̄m semel ut patet quando ad mūd diem dom̄icū vnitas d̄nice p̄asso
℔ ut quando ad aliquid ornamenta sacramento exhibeat tm̄ sol̄ simpliciter
Sacerdos tm̄ q̄ nō ēt sol̄ celebrat ad sū p̄sona publica' &
nimīs cogere ut plures celebrāt in die nigthy and cussing he secrete pulcr'

Utrū liceat alia q̄mūs cessare ℔ p̄m tho ad̄m q̄ nulli licet aliquē
cessare q̄ eam statuit tyrus inquo fideles vocare debeant sū salutem
in anno sūb vindicta Vñ qui alia destituit officium ter trinitatis offensionis
precepti Institutio aut cure sue nisi q̄ ad meditandā pugnā sunt
vita spiritualis in nobis quamuis nisi aliquid aliud vite sumamus Cxxi

Utrū sacerdos consecrat sanguis debeat corpus et sanguis simul
℔ p̄m tho Vñ quod sic ut licet decretū di. ij c. Related Cauet etiam
sumat quoties celebrat et hoc multiplex missa imprecet p̄ malentiam mō
p̄ mortē vel p̄ infirmitate aut aliq̄ thing' p̄ tpm sacramentū nisi in forte
complemento sue significationis aliquis In vltimo aut celebrauit p̄m hostiā
Si plures in missa celebrat pro tempore p̄dicto tñ nisi una q̄ non est
possibile nec aliam missā posset celebrare & de tali missa exp̄te Si aut
contingat quod infra missā aliquis infirmetur usque ad mortē nō
licet sacerdos aliam hostiā quia ad quem malus missā consecrauit in
se dat ℔ hoc sacerdos abstinere a domo hostia vna pane
sine sumat alia infirmo daret & sua aliq̄ p̄tm infra missā celebrat
debet tamen et sic sumo adhuc consecrā Cxxij

Utrū aliq̄ quis possit conficere illud sacramentū ℔ p̄m tho ad̄m
xij ad̄m quod solus sacerdos conficit vt Vñ slayny celebrauit quamuis
aliquis ibi communicaret tunc hagerney sufficiunt et requiruntur celebrare nō
debeant ibi sic celebrare confusum quarum ad sua p̄ma duo fuerit debita
forma et mel et mentem Sacerdotalis em ordo aliquo nō amittit nō p̄
sic nec baptismus Vñ Iudex dic q̄ ad p̄mam ipsam aut consecrandi
ordinis sacerdotalis consecrat̄ sanctis ex ecclesiastica liturgia consecrandi
et ablatum sit nō consecrat consecrandi est licet peccet ideo dic hostiā &
dicit aliquid nisi ad̄ Si quis ibi dicat assentat licet tenet Quomodo pote
dicit concordat pote et al li de missa missa ? ethood qui Cxxiij

Utrū melius sit missa boni sacerdotis quod mali ℔ p̄m tho ad̄m
q̄ de missa p̄ossumus loqui dicit aut quantū ad illud quod est essentiale
in ea sic vocem expedit ita sic aquarum sacerdote dicat equaliter bona est quia
equum sit aut equaliter bonum est et vinum sed Vñ quantū ad illud quod est
accidentale sacrificio etiā sed aliud est missa boni sacerdotis melius est
quia sed licet efficacia operis operati sed ex parte operantis videatur

et merito celebrans teneat[ur] parib[us] melius e audire missa bon[i]
sacerdotis qua malu[m] de dit[a] ve z al[ia] miss[a] et addit al quo dicit q[uo]d
parib[us] melius est audire bonu[m] quia alia posset ego audire
malu[m] bonu[m] aut no et hic melius est audire malu[m] quia bonu[m] q[uo]d
alia melius est quia una una et quia bonu[m] p[er]sonale

Sed licet sacerdos no celebrando absimus Ex iiij
licet quid dicit quod no possemus qui dimittit celebrare miss[a] Ps[alm]
licet sibi q[uo]d missa[m] aud[ire] et alibi dies ea teneat celebrare Dicimus q[uo]d
qui dicit possumus bonu[m] sacerdote celebrare Dicimus q[uo]d
[illegible] sacerdos celebrat sed data
[illegible] voluit ipse deus negligi erit miss[a] illa valet ad honore dei
et salute ipsius et aliar[um] viuor[um] et mortuor[um] p[ro] illud Ihe iij
Dimittuntur [illegible] aut[em] quam malebatur illa admittebat de miss[a]
forte aliquis ex finibus ipsius sibi nisi[illegible] Dimittebat Sic legi
mus primo de quod sto pro qui ordinatus mox bene nuptus
celebrat Sacris aut de aliis actibus addit qui primo ad ecclesiam missam
ut legere et predicare docere et baptizare no qui no tenet aliis vel
subiectae nisi placuit vel abbatis actibz illis sine quo cessare celebrac
aut tenet ut deo sanctificando reddat cui si nulli horu[m] tunica Gaudet
cum precipue hic fecisse missa quidem dicit de tho multum pre ipsum
q[uo]d lxxx ij ar xx addit quod scire videt quod celebrare tenet mysti
pius festis z maxime nullis diebz nisi sabbatis quare supra Ex v

Sunquis casibus possit sacerdos una de pluribus missa celebrare
celebrare credimus dicat missa celebrari Ps[alm] pre z xij Sed no debet
cau[sa] no debet cantare plen inde nisi una missa nisi vocalis dicens
scire qui una dicere celebrat ex de cele nisi te repetere et e ei scilicet
te de ipse de [illegible] sufficiat videat tu exercui sic casibus Omy nunc
dicy nequa vel cantare tres malys vel diebz pluribz Quas missas
mascles scribunt nisi una pro simul alianu de die simul simul et
hic ofto ep[isco]p[u]s cadit assignum hic adessa qui simul simul est Si
ad cum no distinguat in hac parte ut in dubio sufficit Ita
ego distinguo vtrq[ue] licet salutat p[ro] pre pro simul vel panis saltu
aut deinde Dicto no sit ecclesia nisi vno nisi q[uo]d sufficiunt
sui apparata vel ornamenta simul alcuy sint Si vero simul
nisi pro nisi hostiam principia et nisi mox pro simul
nuptiarum ubi qui licet tenet q[uo]d nupsit celebrare ubi duas
Ps[alm] nisi aliquid p[ro] simul h[abe]t mox dicat capitulo Ihe sufficit
Ds[ecundu]m qui Ps[alm]os aut adverte dicit simul una de pluribz
plures sacre missas no est una audire Semper Quare

Concordat cum libris tho missal sarr viij sunt de xiij kl addit qd
calix et ceti non debet de cristallo ppt fragilitatem neque delaycede
Ptter in quindene de ossē dñi p tot anny .cxxx ij

Q̄n unus solus tantū missā possit celebrare ut ꝑ hostiam li viij
kl cy xl de unse cere tel al ut viij ūrqn ubi nulli Dñs dat ibi esse
plures qui sacerdoti respondeant Dñs unse dñi p sic quoq; stamina sed
credo quod vnus sufficiat ar cy dñs sly q sunt .cxxx iij

Q̄n sine lume liceat missā celebrare ut ꝑ hostiā ibid v nec
est adm q nō de cele miss c. ulud Gravij magna sine lume cantēt
duntaxat officia nota et alibi j .cxxx iiij

Qd si abstinent aliquid de hijs que ad tactū huius sacramēti ꝑti
nent Rō ꝑ mtho et al et omis thred qd quod licet abstinētes ea que ad
tactū huius sacramēti p multū tempus debitū altare vestes et hmōdi
Hunter peccāt qm sacrificat q statuta ecclie in hac abstinētia multū lq
consecrand est dumē consecratus sic ordinatus et assit mentis et mētis
et forma debita hmōdi hō glie .cxxx v

Dis mister presbr hoc sacramēt dispensare ut ꝑ hostiā tho adm
q̄ solū sacerdos est ptās dispensādi ut laicus no debet eā in nullo casu
grauē quia no est sacramētū mortis Diaconus aut hoc potest sanguē
ni calicis dispensare sic adhuc magnibus ordinis diaconi dispensat
ministri sanguis ut nō det corpus ministrat sem dispensare q no hz
huius ordinis consecrationē adtengred et hoc nullatenus nisi de mandato ꝑbri
vel ep vel ꝑbri longe prosito ni casu nō .cxxx vj

Qn missa debeat celebrari ꝑ cereos magnos vel minores Rō
ut supra tho dixit adm quod ꝑ cereos magnos missa solemnia
celebrant no quia hoc sit ad substantiā alicui⁹ rei ad augmentū
glie ꝑti⁹ alias fact Dñs ꝑ solacium visus ut ad ostendend ꝑ nullus
admittat corpus mīs sua ꝑ mittere dñi idem medy sequitur sua
mysus et ni alys Ut adquiescandū ad dominicū vel mīs secūd quod ni
hoc sacramēto gratia ꝑ quod paucis ꝑ mortē salute ꝑsequi ē ita
.cxxx vij

Cum queritur quid nichil sit materia sc baptismi consis
tentia substantialis et inconcussa sc excellentia ut ꝑ hostiā ut ꝑ vij
dñs salus et glie illud hoc se ut sc ordinata et processa no bap
tizat alia ē me efficacie de ossē dicit ꝑ sacrā in sine ꝑmixtis
Vinū exprimit quod diminuit ꝑmixtū aq̄ quo ad calyces
et quo ad ꝑmia non est necessaria sc ordo ꝑmia Pictus sacrand

Dño Erhardo Zuchner Offinali Sempnitn

Mlteratis multu fidentissime fautor quàc me aliquotiens tanta diligencia tantaq delectacõ columbarii cepit ut tu hyeat rei causam minime queas. qui tn ad domestica vita plus me tendere vi forsitan te mouet sumq phos prudens. ne ethic nobi de prius gstuari no vult et ne monomice vobi volt cecu no auae pua que in domo sut et verumquetn vt amu meu hys hymis emendet. magdoteliaz anta scripta plurimoz excellentissimoz doctor et phoz de rerum natura et spectabiu singlaru rerum naliu. aialiu gressibiliu. natatiliu. et volatiliu et speaa ouanau. in quibus speciale experiencia hoc cupiens notare et scrutare cepi omniu animu speciem speciem elegi. puta columbam in qua no sola ipius delectacionez ad estimationem animu leui vt alia rum animu ouarum creatore natue notaa haberem et ut dicta sapiencium phoz melius expicaa que vnd est ingeniu magis intelligere desime go qui mirari nr me ipius hoc opus leuiore estimes et ut ad lectione in pdo dea ethic vobis facil ostendat tibi pntez

tractabi de columbis ex phis naturq et the
logis collectu ac ppria experiencia satisfactu
dono deb dot et ipa natura carnu suaq et
sapore aliarn aliu eq̃nioz acquire nra
leab: Diuidens eu in nouc capla ut p
cessus demdabit.

Unde columba nomen accepit

Columba auis notissima est domes
tica a colli colore dicta. pp diu
sos colores quos ex diuso aspectu in plu
mis colli habz dot Dicat solin Jamerin
in Italia cu Lucadmod carnes elycate
excellenter salse ac p medin sisse ex diu
so aspectu alut et aliter colorate videnf
Et columba pm Isidorn quar calens lubos
et merio quib ea q̃ mdos frequentet et os
culo et amore capiat. veneri q̃ multu
vacant. qua pp antiq cas venerias nu
cupabat dot Jnquit Barthol de pprietat rn
Ila et arctos in deo de auibz Columbam
auc voluptuosa fatet et sepe frequenter os
culat ante coitu et quanq masculq senex
coire no valeat. mime tn cessat osculari.
Tanta em est carnu lubido ut sepenuo
femina feminam deosculet. saltatq una
sup aliam cu masculo vsu nequant ex ti

tu arbu seme no erat ut ꝓz ouis ex hoc alii
quando rubant no pullificabit sic fit ouis
vento et in volucri quia vento exposita non
in ano ul' aliqus masculꝰ iuuenis cu femel
la coit Agitans ꝑ aut magis coitu ad nutri
mentu bonu habuerat puta ouibus pin
guibus milui canapu ordeu ut ſon Comp
tu sepe est ꝙ ea tpus pendi quia' ad
masculꝰ dubiu iam solutaꝝ retentꝰ est
ad committa' et femella in manu teneatur
statim cam manutenta veneri agitat
Cu aut quis dgitu mediat videbit utꝝ
seme emissu in qutu medi pti posi aut
postea ouo albu sic est cor in rebus animalibꝫ
Patet cor libido carni magis et hoc cum
iam sepe multoties deosculaueret nuc ea
aures et caput ac cor tostea ona in alti
rostro retraxit et magno tocꝫ corpis tmore
abscia altnatim emisserit porca tu in aliq'
tpus inordinatꝰ coitꝰ no sufficit ꝓz statim
inclinat se masculus ut et ei cor femella
insurgat ob maiore delectacoꝫ Et sic coitu
tocens completo ꝙ se ad terram ustꝫ tra
hut cauda ob minima delectacoꝫ saltantes
aut in volatu alas micare quassantes Negꝫ
ouo quigalu ordine tenet qz sepe masculꝰ
aliene gmisceat ꝑ femelle ad ea inclinata

ante se reperiat. Quemcūq; go columba columbas volare dias. Nō pendentes experimentatores ptulas certas columbe in quibus amor videlicz gestare solet. sic sut sor et testudi pulueresati ad amore conflaendu valere dicit.

De propriet̄atibus columbaru

Significant aut columbe ppietates gnes a pluuio septem. que et anime fideli gremio diuino felle caret. Nullum ledit. nisi forte patrem. Alienos pullos nutrit Gemitu p cantu emittit. Iuxta fluuiu mora Gramen meliꝰ eligit. qd comedit. q̄ cadaueri ty no vesti. In stramibus petre mdificat Sut em columbe aues mansuete. hoim fue quead. et gsuetu diligentes. et in earu mltiplicatione gaudentes. Gregatim volat et so cietate diligut et alias columbas errantes ecolligut. umbra accipitris stata ad videnti ad interiora sui latibula columbarū se abscondut. Preuis ty caute alterū oculū in acra sursum dirigut dirigut et alū depmut ut aduentu aquile a accipitris. plane valeat. qua ou remoto a remotis viderint stata in latibulo se abscondut. Salut em columba timida. z raro secura. nisi in latibulo absconsa. Stulte em auiosa est. vt dr Grego.

Na sedens sup arbore circumspiat ad qua
ptem velit sedere quam deliberat collum
vndiq; circumflectit sed sepe dum deuolatu de
liberat aliq; accipiat volatu sagitta eam
transverberat. et ideo ppositu no ptficit. quia
quod diuaq; sibi ppositum in tpe ggruo no ptficit
Ttl aliqd moemis columba domita vt dicit
Barthol in de ppiet bi rerum. que ad decepcoes
silvestrem & instructa Na silvestribus se asso
cians ad vtilia eas ducit. et ut cauaq; cas de
cipiat. cu aliis mitras aucupib vtilia. et in
volui se permittit sub amicicie spe specie. ssi
ad pastua apas alliat. et sic pascendo ad laqu
et interitu eas trahit Ttl vt dicit Ambros
in Egipto et in Syria mistrum columba ut
hoarem sit gracula et pmice ad pmica mt'
mutua Salut' eni diligit lotos et mastoma
tobi p'mitig est mutata et quadrupes deserta
ad longinquas ptes se vertit ad ppia si libera
tati fuerit restituta Tali at columbe cauaq
solet alligari hal sub asella. que dimissa
se eleuat ad aera et mutuad tessat. donec
redeat ad suc naturalis pmia loca Bz qnq;
in via ggnosti ab hostibus et in via impe
dit. et p bris quas secum defert mtficat
et refecta. et sic ny sine periculo e baia
la bre. qz frequenter hal sic pretata est.

causa mortis sue her ex hoc q̃ in de ꝑpetuꝫ
De ouacione columbarum
Quant aut columbe ut frequt duo
ova ꝛt oms aues similes columbe in
vere bis vl' ter faciut duo ova ꝓ tri no ꝛo
quant ensi quado ova corrupat ꝓ ꝛfaciut at
columbe sepe ouaventi et mutila ꝙ ꝓ mas-
culu no habuerit aut q̃ masculꝫ fuerit
minus senex a' aliqu est minus inuenis
in tribus est ꝙtingit ꝓmu duꝫ esse bonꝫ
ꝛ nꝫ nõ inutile Ven Compti est columbam
tria peperisse ova ova bona lux rarissime
ꝙtingat ea vsu est ea ꝓmo peperisse ouu
venti absq testitudine ꝓ sola nuda pellicu-
la circudata ꝛt pcea duo bona ex quibus
pulli educati sut Int'mediat aut frequenter
masc qñ dies nalis a partu ꝓmi ouꝫ
usq ad partu secudi ꝛt habent hoc aliqne
columbe a ꝑpetate ut frequt' ova rotunda
parunt Aliq nõ frequenter oblonga ꝛt aliqn
parunt vnu rotundu ꝛt aliud oblongum
Ven ad masculꝫ ꝓmo patrem sibi capit
salem ca ad nidu ꝓ gemitu ꝙuocat ꝛt
tuc femella impetuose cauda ad terram
usq demissam ꝓ se trahit ad matrem
saltat ꝛt cu deosculat ꝛc in nido ꝓ aliq
dies gemit In octo nõ dieb; vl' circiter

exorbat et pyca tpe suo uteru ouat et hor
saut sere p totu anu si bone et seam de sint
Dn ca iam ouae volut residet p9s femella
p tridui aut ultra i mdo et mastalg sibi
pariat sigulas et strama colligit ad mdu
ostruend ex cuq ore femella capit et debite
mdo incaupont et ad ea ppetu ouacu sint
tuc anu lint ampliore et ca ne ea anu
melliore et e mong ab instem destant aues
ossium retro latea lut' circa ulu qm alas
Quod mollit' et subtilit' du tetigeris poteris
dicere ad partu oiu sentire Tali cat tpe ad
iam statim ouae relit femella no libenter
mastalg coire pmittit ipse dolore quisqua
mutuo se tene deosculant declinat em
tuc femella tang doloris causa ad terra
et eleuat te mstme dorsi pene ad mdu gutti
et hic est proprie sg9m ptus Sond Colubi
aucres p'o aliqui ouat ona sagwie sig
nata ipse penuria doloris qd et ecl mi se
mihi et lesione stingit Tali cat tpe agitu
no debet ad ea nimia agitacon abortum
oui fieat Neq in mdo tangende sut aues
alis se defendut et sepe ex stroptu ona fragut

De pullificacione columbarii

Dm aut colubi ona pepercit Cu
bat femella p nocte sup ona usq
quad ad horam nona diei Tuc colubus

mapit cubat usq; ad hora vespara a' erat'
quadral et sic fere facut quatuordecim aut
studeam diebus si mi exigenia ad non in primis
tribus diebus statim apparent signa pulli et
comitas oui puta macula rubea pyca vo
sequentibus diebus apparet tenc rubee in sup
fice albumis circ inde extense radiante in
una quam pticula ad mod grani tritici
q pyca forsitam caput sit et sic assequet'
reliquis diebus cingula materia oui et re
liquis in superiori ade una pars macula
et magis et magis indies oui obtenebras
et tandem albumen pullo gnat et ei
vitellus nutrit habes caput ont' alas et
pedes declinatu vestro a latere ex unte et
extro in ventre vite manet sig in complet
comis pulli ad mod umbilici chomic non
est si oui pedic an debitu fragatur
tur aput adhuc appendit ei vitellus quad
integer / Postea aut cubando tpus deter
minatu completu erit oi vestro aperiut tes
tudine ouoru circumquaq in grossori pte
no directe p medium et ad sensum atq;
vestro iuuat pullos exire. Caput quoq;
testudinis et a nido remote potant et p
cauti non dextris in oto lo de aliis fugit
Columbe gmaora pte pullis fiat mate

et femina. et p̄mo pullꝰ est masculꝰ et
aliquē exit vno vno die. et alio die et
masculꝰ et femina calefaciunt pullos. et fēa
est magis solliata cū pullos q̄n masculꝰ
et d̄cacēs in anno et quēq; vndecacēs vl' duode
cēs sic in egipto cernebat. Ath idem in libo
octauo. Cū pullificat colubra statim masculꝰ
cōgit pullos et si femina tardet xeme ꝑ do
lorem ꝑtus ad pullos. ꝓtinus cā masculꝰ
rostro et rogit cā nec sup pullos. cas
nanq; calefaciunt. quousq; aliquā plumes
cant. vnꝰ duodecī dieꝰ vl' circa. sz in qua
tuor tpib; et pgra tractu ouat. Magnū
nadq; tenet amorē ad pullos. ut sepe cum
parem amiserit altrā sola pullos fouet et
nutrit. et cū pullꝰ pulli fuerit magni vesci
fuerit. cos mitis rostro cruce facit et tuc au
eis exit. masculꝰ vtq; volatui eos abilitate
donat. Tuc ecē pntes pullos diligenti
cura gerut. ꝑsertim masculꝰ in secundo eos
altꝰ gemedo ut gemitu nostrū audiciat
et insequātur in sequendo et tandem paulati
grana a parentibus colligere studēt. q̄usq;
modū ome dendi assumat. et sic optime nu
triat. Parcit aut pullos pntibus in volu
cres et si tpi similes fuerit pntes. Si
no fuerit dissimiles nō cēdi coloribus tūc.

frequit' pulli in rolet in sequen' patinam.

De nutricione columbarii

Quemetissimus nutrimentu columbarii est turtures vide ul' pisa cū et aq; sufflacens quibz aptissime sue crescente fuerint sue liberi nutrit' potēs tñ ipos dare ordeū quo est ostentans libentissime tñ et fructissime comedut milū et canapū. Nequaqm aut turbas ois tignū qm inde moreū' non sm' sanctis. Jn de tpe tñ rzu colubi et turtures hoc ppm hnt. q caput suū no crescit. qm potant. q' usq; ois sufficat haustu. Deinde est pceg de cōstrictiōe tpe minus et tpe mis pona' ois vide pisa aut tritū et aqua sufficiens. Et maxe pigre stat si' dett' ois turbas ul' milū. mulsa semp macerata est aut mulsa aqua mellita jn q ad grana ponta sut. ois data no recedut. et alias aliud illuc adducut. Stet' ad cū ois dat' esta. dett' prag in vesp' qm in mane ut in die pareat esta. sibi acquirere. Nasi dare dett' in nide no ducaret. alibi nidificare. quo vm' tpe estus. tpe vō minus debet d'mad tribui ne intrent latabula alicui a' retrahi. quibz capiuntur ad arcend. sit. huc no posse alibi nidificare. Juuenes aut statim ad e testudie veniut. nutrit' p'mo a' pullis nutrimento

subtili et q̄ angelica Hostea aut seda et alia
diebꝫ magꝰ apparet materia aquea. et ad pi
bus stagni cota. ut aliquibꝫ grauis de cort
in ventriculis corui. Ita aut pulli ita in gros
sant et plumescut explent cos granis in
tegris et stati ut comederent pulli alij bi
berent pulli dant. Dicit em arist in de
animalibꝫ. q̄ in crescut pulli vadit masculꝫ
et fugit terra salsam et illud q̄ fugit post
in ere pullos. ut asseuerat cos alio et sic
sig in videmꝰ q̄ tuc q̄ mutꝫ frequentat la
tenas et loca arenosa ppꝫ salsedine pꝰ
nut aut aliqui multi pulli hostea in hostia
parentꝫ aut mꝰ solꝫ et parens magno
cursus tremoꝛ se mouet grana adhuc
alijs multi pullos q̄ usꝫ q̄ tentant et cor
cal credendꝫ de columbis silueslribꝫ tur
turibꝫ cetis q̄ aubꝫ columbis subditis.)

Qualit columbe Assuescrede et tenede sut

In columbarijs nouis ut inquit
Petrꝰ de crescentijs Columbe senes pri
mo debent illa reaedut et ad quid sue ad
loca natiuitat reuertantꝫ q̄ penede sut
uueres ad tam penas completas hyt
aut sexe completas et penede sut papue
mese julij. augusti et septembꝫ. q̄ tuc
facilꝫ inueniut alias magis ppinq̄s

ffp qđ no elonga ſ a colubarijs nr̃ ꝑdu
cat' quidea dies aut vigiti tenc atur
in cluſe. q tuc pigriores aut ꝑ ad reuer
tend ꝑmotos ꝑmitta ꝑ aut tpe plumoſo et
nebuloſo. q tuc no ꝑmote volant ſ exeut
ſup̃ tectũ. et ſtati ut ꝯ mitrant tt tubua ꝑ
cas iſto tpe copioſius abus. et ꝑ poty ut
ſup̃ dcm ſ tt ꝓbent ꝑ alle ono na duraꝯ
no ꝑnt ꝯ ſ ab aucto capacio nimis a ꝑmo
tt ꝓbent ꝑ Dniat id ſ ſtrue ſut mꝰ bellico
ſe ut alias ledant inde remouea ꝑ et ad aliũ
locũ ſtrectũ pona ꝑ Aut cũ ſtrequenter belli
coſe iuuenes aliqm patrem ſſi rapiat ꝑ
qm̃ aut patrem ꝯcipiat ꝑ nimio audacioſe
pugnat ſ habent tr aliq' maſculi a ꝑtate
q mordaces et bellicoſi mꝰ ſut. tales aut
mdficaꝯ no ꝑ mittent ꝑ extra foramen la
tibuli qm alias ingredi no ꝑmittat int'
ono aut melꝰ aſtrecat iuuenes in loco na
tiuitatis. ſtutes latibula qđlibet par ſeor
ſum ita ut no ingrue foramen ingredus ꝑ
tales aut de ſtali alia latibula ꝑ ꝯſarum
no intrat quia in ꝯ mod latibulis q ſtrecti
no ſut intraꝯ Itt debꝫ auſtos colubarij
ut dt ꝑ de ctes ꝯcipe ad cas accedere
et aliqua eſtad modica ſtod portaꝯ cas q
ſemp aliquo q ſtricto modo et noie vocaꝯ
ut magſ domeſtice ſiat Ego aut ſibulo

quoda ꝑ ſpeciali cas q̃ d̃ cad ꝯ
cquis vrina placentib; ad ſtand exigit ſ
vb colubas p̃ doſas & pulcras habuer cas q̃ p
dnom expone negnis ꝯſulitur tibi pulcram
paraſtae alter p̃us t' aſtrete dom & adnena
aſſneſtat & ad tam ſt ꝑpe dubitu ꝯdat ſ
ſtrius ꝯſbag & aſtneſtſme picto amiſſ
& tñ ſepe comptu. Peraloſu eſt em tales
pulcras campo expone & o aſſneſtende ſut
in domo & ubi nubrende ꝑſect ad culde pen
noſos pedes habuerat q̃ tuc tra glebata plu
mis appendit & tandſic aggraiate ab mimi
cis rapiat ſut ect p̃us parande caueſte
an ſtramia latibuli andꝫ emittant ſ ut p̃us
ſtim & loca circaquaq; ꝯſpiciat & nobent
& in cuitatib; ubi tenet ſ ca delatacois aut
ſ'cacois. Et attenda ꝫ pics latibuli inſuppiae
exteriꝰ & appendenda ſut ſpecula in quibus
ſeſt ſpeculent gemendo & clamando ꝑ colum
tam ſpeculata. Eſtraut sonu gnq; colubaꝝ
cia domeſticaꝝ que ſuppuolantes diuꝝ
hoc q̃ in ſtabulo cone volt de ſemella tuc
in aera ſe eleuat & ꝑca aliquo des in aere
ſemella circugirans quaſſontib; alis tandꝫ
ꝛoit & tñ ect ſaput ſemelle que eleuant
ad aera & bis ul' ter ſup maſculu volant
& hec nobiliſſime ſut & caroſſime nrenaꝝ.
Ille aequaq; campo expone ſ dm ſemp

alias femellas ipse magna libidine in
sequit. et lenissime capud ei claudẽs
de sut ad speculu latibula. masculi solq
et femina sola. et ad tuc delitari. et vocan
dam volucẽ. spas ambas emittit et sup
volabut. et remittens pullificat in ano
stud bis ul' ter sm exigenda. ut sp fere
cand in esse assuet. tuc em sp calide
et libidinose manebut. et ad sut quida
columbi qui ductores dicunt. maxime
cauti. qui ubi orient femellas alioꝝ
statim cam accedut clamando gemut et
cosalant. donec ea in sequit. et sic
cas ad ppia latibula ducut. et ubi capud
hyr aut semp optimo et calido nutrimen
to nutrici dut. sc ordea. triticu. milio. in
melle tracto maceratis. nec ipse esurire tam
capiant. et aut odore suauis magis femel
las alliciat. Ille dit pe de acq. Qe esse
ncatute morient. Nam ultra octo anos no
maceraut. in columbaꝝ ductu ut ipe dit
hyr sepultan in campo ab aliis capiuntur
a' alio. Interimus. Marin dict in de
anima hyr dicit Columbas gralit' vivit et
cubac usq ad decimu quitu anu.

De pulcritudine et diuersis coloribus columbaꝝ

Pulcritudo aut columbaꝝ (ex qꝫ
varietate colorꝫ sut.) apud diu

sos duos primos estima. Comunit' in colu
bis p̄m colores ꝑ nigros alias rubeos.
blauias griseas. z sub griseas distinguunt
ab grimbus ysz colubr pulcr duos. si
dimo cuj color eis ꝙpetit puta si sint
omnino albi. dimo nigri. a' dimo rubei.
Ista in semp stante ꝙdicunt si plumas
romanas romanam in vertice capitis habu
erint et maiores estimant sut inter
alias dimo rubei. pyca dimo albi. de in
dimo nigri. Cetere p pulcriores patu
cucat. nisi alias pedes valde plumo
sos a' bonitate aut magnitudine spe
ciem habuerit et duos siccat. inter spa
cia p̄m colores duos ptib; apetentes
Nam int' has queda sunt caput al
bedine debite circumscriptu. a cima plu
marum capitis usq; directe ad guttur no
cendens. et caudam dimo albam. similiter
et anteriores pedes ale maiores albas.
et reliqua a grimbj colubr albicapitis
monachate. et int' has pulcriores sut
nigri albicapitis. deinde rubei albicapitis
pyca blauei albicapitis vel. et itez pul
criores. et pulcriores sut. si pedes plumosos
habuerit aut magne a' feramde sint:
Nuda ad caput alibi sunt et caudam
ut dictu. alias ad dimo cuj colores
tot sut. puta a' nigri aut rubri vel

Et nt' has rarissime inuenit' cimo nigre
albicapit' q'm ut fr'q'nt' ecc' h'nt antelopes
et grassores penas alc albas et pedes plu
mosos albos Et go ad ille v'p'nt' passe
res ceteris sut et carnores pyca nd rubee al
bicapit' de inde glauce caput' ecc' rubee
tm albicapit' ecc' differunt' repud' quedā
em a natiuitate penas capite rubeas co
trahut et aliq' ecc' aliq' penas caude
ita q' aliq' quasi cimo rubesc' aliq' vo
pesitq' p'ter cauda Hz pq'm denudant' p'
mis plumis statim dealbat' debita
a causa scriptore caput et sue cauda Hz
Alie a natiuitate plumaco ille gtm
h'nt pulcritudine puta caput albid et cau
dam et passores sut ceteris et p'mo mo
dum dcty in nigris et aliis no est v'ptus
sed solu in rubijs Hut p'ter a aliq colu
re gtm modo colorate illis ia dict' pu
ta caput debite discripta. Gutes et sue
cauda nigredine rubedine glaucedie ecc'
Alias vo cimo alle sut. quas volgares
galcatas vocat. q' galea in capite Gutes
reput' tm ecc' anteriores pene alarum
sub g'sta capitis colo. int' quas passe
res sut colubr rubee galeate. de inde
nigre galeate ecc' Vndiq' aut et varie
in hys genere. aliquis color alio in
capite q'm in cauda v'p'ty Hunt

et alie colubr caput hntes migrū rubi-
um aut blauū alis nō sut oīno alle
supemid hntes aligs in alis maiores pene
penas hntes q̄ sūles capiti et nō alt̄ co-
lumbe migri caput rubri caput blauci alt̄
int̄ quas paōres sut colubr rubri ca-
putis pyca migra caput de inde blauci alt̄
Et contra nō sut hntes solū cauda migra
rubea blauca et alias nō sut oīno alle
rarissime in tpe mud̄ ecclie anteriores
penas alc caude sūles et retro colubr
rubre caude migre caude blauce caude nec
Et int̄ has paōres sut colubr rubre
caude migre caude blauce caude nec de inde
migre caude nec Aut alterū oīno alle solū
penas anteriores maiores alc hntes mi-
gras rubeas aut blauas et retro colubr
Cicomitate et ad similitudinē cromis sut co-
locate int̄ quas rubre cromitate pulcrio-
res sut et paōres de inde migre cromi-
tate pyca blauce cromitate et Aut alias
de paōre colubris hntes solū pedes mi-
gri rubri blauri nec alis nō omnino
alle sut mutemid̄ in nec aligs habe
caput et caudam pectori q̄sdē et nec
anteriores penas alc sic galeate habet
excedut in grad galeatas et retro colub
de migri pectoris rubri pectoris nec inter

quas pmoſtoes ſue rubypectois · Item migri
pectois pyca blauipectois · Et iſte ſic colōate oibꝫ
modis iam dictis pulaones int' ceteros ali
amatoribꝫ coludbaeu t'putant ſ ſit tm omi
ging coludbaꝫ quas carbonarias uocat a' mal
leatas foſſitan ad ſild nem ſoid q' ca'bone
macadatu · q ille ſut ōmo migre aut ōmo ru
bee nd ꝙ aliquitula circa caput affedine
thuſ nitſparſam · ſile ſ ni ale mixtibꝫ pe
nis ac ſiquis alie ne ꝙas minutiſſimis pti
culis aſperſis · Rubeiores uo pdne alaſſima
ores · ſile ſ pectois oms dnt eſſe migre ul
rubee · Int' quas rubee carbonarie ſut pa
oſtores ceteris · Item migre carbonarie · ſ
ptꝫ migre coludte rubee ul blauee ꝙ ſola
caudam alba habent ſ uoluit ſ coludbe
albecaude · ſ int' has ſpmoſtoes ſut coludbe
rubee caude · Item migre caude pyca blauee
albecaude ꝙ · ſ ſut ſ coludte ōmo albe. ggre
uem migraꝫ aut rubeaꝫ plumaꝫ in dor
ſo aut alis habent ſ duas clipeate ac ſiti
ptꝫ in dorſo habeat · ſ int' quas rubee cli
peate ſut pulaones · Item migre clipeate ꝙ
ſ ſut ptez hos modos nam dicos columbe
uolde duaſ modo coloate · no tm pmoſtoes
putaſ ſ ſi ſit dixi feauditas aut pedis
penoſitas a' magnitudis earu oſidcat ſ
Et ſo ſpe miſmitad homod coloz uaiatoz

de cet's obtrandu est. Ornat aut gnaliter
colubas & paonas facit coma plumatu capit
pedu & plumostas. bony color. debita ar
cuspto phalarcu. Bona vox. gemity. sfcam
ditas. & magnitudo non gnaliter colubr duo
decim hnt penas gossiores in cauda sicut &
alie complacs aues. Septe tn fuit magne co
lumbe. q habuerut quatuordecim. & cet sede
cim ad magnitu & rdo ultra. hnt omis aut
colubas paonas nobiliores & ramiores fut
colubr supuolantes sic dcte. de quibz sup
duxi & fuit sfcipnt' dimo nigre & nigerie pt
gossiores ateriores penas alarcu q fuit alte
in collo cet sfcpnter hnt. & grem albarcu
plumarcu. ad mach nole dependentes. an
gulas hnt albas. pue fuit & velores assan
tibus alis plausu sfcpnter faciebz q dz
volauerit pua cet vocem hnt & clara & et
roudissime fuit & quinq plicas tibi & est
miles x'piant. no tn supuolantes diuer
misi illc que ibi a ppetate traxerint illas
aut in brabantia reperi. ubi cet paone fuit
& rare. & quibzdam nobz expertis audiui
hac ppetate & traxisse & sfluestribz colubis
motibz q cet volatu magnos facut plau
sus alarcu incertu tn est. Certu aut est nul
los alios colubos ad aera se elevare & tpe
libidinis femella sua ut ita ut quadrupes

circulgrad quadmodo facunt supuolantes
(t nit' has supuolantes piscatores sit q sepiꝰ
in aere in gyrum volant & forag q alas co
cutientes huc pmde ad inimicos se in gyru
vertentes Nonden est th. dolor in colubis
sepenuo varias aligna ma alicubi pcepi
mota specialit in nucibꝰ (un in rubeis ca
bi caput aligi nuta caput ex rubedine in
nigredine. aut sup dcm est Bale cet in gale
atra nigra et rubea hec cet in colubis nigri ni
bꝰ et blauy caput sepenuo nascunt plume
nigre ut rubee in dorso aut in alis sedm
exigenciam pꝰ dispositoꝝ aut primarie pluma
rum effluuiu et nitet alie nalit' Experimentu
est ptz q siquis sepiꝰ extraxit colubis pe
nas nigras aut rubeas tande tendunt ad
albedine aligi tandiu aligi diffalig ptz
ppleccionis ifficacie. Semi salut' aut omꝰ
colubie pꝰ denudacoz primarie plumarum
a natiuitate effluuiu pulcriores ut expe
rencia ꝓbꝰ Amittat aut colubia plumas
tpe autumnali et tuc nouas nascunt plumis
vestite plumis Et ꝙ isto tpe ipse illud
impedimentu multe no pullificat.)

Quales nigranis ꝙbꝰ colubie arpuꝝ.

Plumbe varius instrumentus

rapiende sint. Commis in modo amatorii colubri
bris ē ut alter altū colubras p̄dat̄ et hic
colubar sive latibulū hoc mō ostruend̄ est
Sit spaciū satis duobus ut trabib⁹ fenestris sive
foraminib⁹ ornatū. Imo solum amplū et largo
ad clauda p̄ ianua una inferior pte appen-
sa ab extra. aut alligandū et laqueis ad eam
superiorē ianue medij q̄m ad medium qui
extendat̄ ad modū corde ne a vento agitet̄
alias colubr̄ advene intrare timebit. quod
p̄ parietē p̄ latibuli. Cum aut videris se ad
venas colubras eas quocūq; spiculi confla-
ut vere. absq; tn magno rumore et de muli-
ribus gramis eas pice ad comedendū et ad
vene p̄ q̄ sta intrabit cū incolis. et cū
senserit ad fugiendū patū obtura ianuā ve-
locit' ianua attrahe laqueos et habebis in
abis aut puis fenestris sint canalle ut ex-
ire nequant. vel pt ianua cancellata ab in-
fra fieri appensa superiori pte foraminis vel
alias p arbem sic dis. et cū intrauerint
emitta p̄ cadē. et rapiend̄. et iste modus
securior est primo q̄ ab extra nullū signū
apparet. istis Caudis sunt colubras in cla-
sas et frequēt' caput alias colubari aut
latibulo sic ut dictū est structo misit q̄ p

foramina mitra columbe. ad cancellas eccle
et v'spere' pnt. inclusa tm manet. et adveniu
p. magn foramen intrandi. pq esca aut poa
decapud se ut pius. Volent ee fieri multa pua
foramia in pariete latibuli. et ad modu libre
recte in foramie fieri asser longu. hms tm
ab extra appodiametu qz se declinare no pt
In latibulo vo ullm debz hre appodiametu
ut columbe columbe supsederint omnino se
declinet ita ut foramen claudat. Vz adve
nie ab extra sedentes supr asserem ut relu
quas visitent ex quo se asser ab extra declina
re no pt ipz appodiametu intrant ad
foram. et cu parcu ultra medium reperiunt
statim asser inclinando se ab intra recto ad
cauda eas ponit et sic compelluntur
intrare. et capi. Sut tm aliqne ita exce
te et adeo caute ut ullm latibulu a' columba
intrat. hec vo minus si cib no ppetatur
ibi capiuntur extranei. et alie varie inge
nia et instrumentis quecadmodu et alie vo

De nidificatione Columbarii et huiusmodi

Cibus vo sut columbe equa esui
competut. Na pulloru carnes ad
esu bone sut. vt dicit pe. de cresc. Caro tm

dura est ad digerend et mestosa et grossu
dat nutrimetu magnine cuo pulliadoru
& qui volde magnit racois motu et la
boris amittut mltu de illa gravitate
fit et fiunt leuior et acceptabilior ad dige
rend Quarto aut sit uetustior tanto diuior
et pejor est ad digerend et illaudabilius
pbet corpori nutrimetu / hec et barthol.
et credit q ryeate apparet sit esui q
elyeate aqua ryeata ab mtea thudiora st
elyeatis, eo dr in se natuc calide sit
go q Cauend tn est ne mfieme come
dant q aliqn mfie mitate pauet cra
caput et oculos et exercantes maxie in
Augusto ut dr spe de cest Pnt tn come
di de deposito capite ad sciu in capite sit
mfectu Pigriores aut cetis omitig equs
in modo iuuenes et spe calut in autumno ma
gis qui in vere ul in estate ffs copia victu
vt dr rsidet et rotules mulier sut in domo
qr nichil cpis sceadu ut ayt vale Nam
ducis aquadrageris eo dr capit conapit
maubat et educat Diat ecc Barth in de
ppietatibus rerum Qr sagvis cuj medianalis
est Na sub dextra ala extracta et caludus
oculis impositu ul insultatu dolorem mi

ligat et ſumat obtalmea oculoz. ſimul cad
ſint attenta. que deinde ciciat et pullos
ut citat in ſtrucre conſueuerut q' optimis
eſt plantſ omnibz et ſeminibz. Apt ſpargi
quandoq; tpe ami et go locq eoz debz mu
lua et ſimq deponi. q' optimq e ad agri
cultura. Apt dicit ſpe de arce. Fert ſeſe
q' ſtercq colubarum mixtu ad ſmapigſert
cgratudinibz. atq; ſic padagre et doloris
uctarum. Plume eſſ modes colubarum uti
les ſut ad pulmonis. q' ſcammis adſeden
dum imponunt. ut ſuauiore in apis ſit ſes
Cauendu tn eſt a pduciibz aquas ocolate a
terra mouet. qm nocue ſut oculis. Veri
tn amatoes colubarum ſepenume magſ delecta
cone. qm utilitate in apis querut. qm
grauitate me ſe mouet. Ipſe maſculoz
titate. qui py colubam gemit ſaltat et ſſe
aliquotes ingiciu retit. Et eſſ q' ualo
rum colorum ſut in quibz aiam turbia
tq; mltu amirat et delectat. Fauza
illud galieni in Amplexiſſimis Dulci
bz melodijs et amenis aſpectibz aiam
conualeſcentiu reſtoreſat. Hec ponderan
dum eſt uolgarium gmne p̄ceptiu q' dicut
In domo nda ſpellere columbas

Nam solis clarus ob ppetue [illegible]
inimicie causam thor attribuere conant
qui amabiles & simplices sut ut volubiles
cui & sequit' ipsum et laya volubas nu-
triat & delectant & aut volubile magis in
aura serena & iocunda qm turbida tpe
in pluuiali qn minutisse guttule ca-
dut: exeut latibula ad pluuia & alterca
alam exigut et ad latus se declinat ut
ppetuo se mutuat valeat Cui uno ano
magis pullificat qm alio supta stellarum
influencia Anno aut completo is stilus
tractatus puta Anno dni millesimo qua-
dringentesimo octuagesimo primo compe-
tenter se habuerat.)

(Explicit tractatus)

Reverendissime Pater

Hoc carmen elegiaco de scribunt

89.

Dum mea discipuli docilis precepta revolvit

Et vigili cura sepe legatis ea

Hi parvo sucrescitum carmen construere morem

Proderit hoc rudibus utilitate sua

Discipuli gratus dum per discere mores

Ut valeant vitam sic redimere sua

Cetus qui didicit per multum laudes habebit

Illud reverenter diligat omnis homo

Quilibet ergo bonos studeat sibi sumere mores

Namque solent divum gratificare simul

Ast decet ornatus vicios mortibus esse

Sepe comis tegitur moribus impius hic

Precari mores excellit stare stolares

Desipit ille magis qui sine more sapit

Moribus et formis homines discrepare videmus

Distinxit modicum corpus inter eos

Egregij mores faciunt splendescere fortunas

Hic quos extremus inditat interius

Laudatos mores decet obseruare studentes

Hos qui neglexerit ipse beatus erit

Pluribus in rebus dum differre studentes

A bacchante tri moribus omnimodo

Primus distortos mores seruare beatos

A quibus et nomen obtinuere suum

Nobilium morum claros decet esse studentes

Bacchanti similes nec fore mongeros

Dicia sectantur quidam vernej formulantes

Nonnulli quorum vita manebit mesta

Hij non prendunt que vane tpa perdunt

Flosque iuuentutis que male transit eis

Di nolunt nomen vilificare suum

Proh dolor assiduj nonnullos studentes

Hijs preceptoribus ſtruit ꝙ amat meretrices

ꝙ quas in gremio ꝓtinus ebꝫ ꝓcurat

Illorum mores prauos ac opera vitet

Ars vacet studio ſic ti queſtus amor honor

Conſulo pre claram ſectare philoſophiam

Que tibi factor gaudia mille parit

Morbus et studijs alios pre rellege tempteſ

Quo deus et laudes ꝓmerearis amen

Finit carmen morum studentium et beatorum
Editum a venerabili magro Johanne de wedea

nota
Illuc iſtic illuſtrime iſtictime iſtrime
declinatur i qby hic declinatur i ꝛc excepto deo

Hyſte grauius ab his adſtabra ad rectione ꝛc et declinatur
i oiby caſibꝫ et qby hic declinatur ꝓ b ꝛc

Xpistē Joannes rubianēsis

Sequēcia dristicha mutatis verbis
Reginis eandem posuerunt sententia
Ad pristū

Quisquis ī rute cupis componere versus
Debita lectori premia priste dato /
Ad eundem

Carmina priste cupis componere premia nobis
Debita dederis: comoda nulle feres /
Ad eundem

Premia digna dabis ī sacra poemata patu
Nostre: ī carmē tondere priste cupis /
Ad eundem

Tempora preria poteris redimire corona
Premia ī propere debita priste dabis
Ad eundem

Dato prius qua ris redimitus priste corona
Esse opus vt dones premia larga tibi :)

Det gemmas alij det fului dona metalli
Cepius et donet mussta falerna tibi

Quo lepidos vates quos pua monostricha signat
Quos vetat ingenuq; eloquiumq; mori

Homerus
Accipe meonidem qui bella ingenia dixit

Ostica
tazmimibg
monostricha

Virgilius
Accipe fariidi celeberrima dicta maronis

Horatius
Et legat horati sp studiosa iuuentus

Lucanus
Perlege lucanu qui dixit tristia bella

Persius
Aduenit ignotus totu psius orbe

Iuuenalis
Iuuenalis ferentes studia et mores iuuenale

Ouidius
Aspice rotundo nasonis carmina vultu

Horatius
Ostricha qui scripsit lesa aspice fronte poeta

Calphurnius
Calphurni pua musa tibi fert comoda mille

Turanus
Aduenit esse bonus sicula degente poeta

Joannes rubitensis

Ne gremne tuo rubitesia carmina fastu

Crezo

Grata sume manu rrecromis dogma diserti

Quintilianus

Rethorus puerus dat quintiliane colores

Tytus livius

Hotte dreg Titi lege magna volumina livii

Florus

Aurea da livii relegat cy[pria]nus flori

Valerius mayg

Rompe valeriu magnu et mirabile munus

Suetong

Sparcos proteres dotig suetong affert

Ennius pbus

Her lege q veterū terens monumenta virorū

Salutē p. d ad vota quoq; animū p̄cauū ꝯ hylet
Caniss. mi Caspar Et si transactis vt nosti, ꝑ ꝓbis
mis & vltrys varijs & ingulcratis impedimē alacrib;
ad tuū obsq; opera dedissem nūq; tñ honore fructū aut
gratiā desiderassē nisi ꝑ sōlicitudinē & cōtinuas
rogationes ac maiores meas deprecationes ꝓbabilē debeā
vtiq; cōsilijs pollicitationibq; eorū ꝙ dixo ac reuerendo
ꝯ amicōrū & collegij doctoris vtriusq; Quibus me submisi ꝯ
ꝯpleto those et nomē desiderauit ꝑ literas tuas pe
ristio, admisso caude ꝙ die lune recepturq; quosdaz
et spalding promotoribq; amicis et fautoribus ad solennitate
sicī ro sedē vocabo ad aule statuis loco amo olim dñi vnici
ꝙ eiusdē actū ac solennitatē nec minus splendore ac
honore assecutis potuisq; omnibq; qbus valeo ꝑ eāmbq; oro atq; ob
secro vt ꝓpositū meū adhuc diē venie velis et nequaq; te
absentare nisi te grauiss. ꝑ turbq; cuo mezendū essetq;
et nō solū mihi verū eiusdē cōmunis nro preceptoris dñi gra
briel. p angarten nūbusq; alijs fautoribq; dilectis q te tibi to
nemet ꝯ nō solū sed aliquā molestauerūt sed eiusdē fruiscī
sed vbi amici quos pone nō modico desiderio expectabo
presulant cū te tuo ī merito tui ꝓfectus laud dōq; ac fauoris
stimulo nūq; eiusdē q nobis vacuū vmo alienū ꝯ
aduentu meo gaudiū ac letitiā affere
dilecte Caspar no desse me

reor nūme pigritie. Hys sanissq valete meq ut
prius pceptor date. qñ prīmū sana nova intellec
tus adq̄ pensas meas mihi coelestis suffragate dig
nabimini qñ festinantissīe ad nevsslingē
Veñe li humanissīo ac dño Caspar Tobrisshy
nuncio agricultuē seminatoē predicatoriq
ministrō dño ac pceptō suo amantissīo ꝛc.)
Salute plurimā fmā amantissīe Erat mag vlms de
Nevssa augusti ppi Inspicq oras vtro tarde adue
nisse libros et te mihi nūciatos qui eoq̄ animo
ero nō valeas ad pdicandū in Eystet mihi es te obnixe
precis Mirabis denīq me dño Conrado Rapolt de
spō nūm vnū libū ac te mutuo habuisse meor q nūl
libellū ad finē colleus q̄ vndiq̄ plūbis ꝺ stipq
ate desertis quibus vsq nūc nō stipendi (vendidisq̄ qd et
aiē valde molesty erpi te nūc ꝓfatū libellū adue
nisse stipib⁹ et eūdē adhuc debitē Vt ea rebus suc
cessibus haud dubiū nullo modo tarde velles tragi
nus stipēdia ac fac nō tm hodie sed et posteq ducib⁹
volentib⁹ ad latere pfati Michaelis Hattzer ac Laus
heuer et Hyeronimi de prato et libellū ad finē ad
leas vbi tūc mitto pcor etiā vt aliquos bonos fmanis
collectos et spalū de sancto a[illegible] ducib⁹ mar[illegible]
[illegible] te rescribi curē quod
tm esta suadeo vt tū fmā

et de tempore collectas nro impressor opes quas et morib⁹ nr
pensis q̄ si alicq̄ fuides ubi restituerent abrumpere cera
demq̄ concordantias Biblie et decreti quas Iohannes Cal
drini collegit (emere) et fatiliori nro materias stabiles
et bonas quas volueris ratisq̄ valebis. Dehyg nro no pla
ceb⁹ hec nro more decretor admplecas vt nr no ri
pudiat sed singlis vt fido amico stibas Saluta eqne
ssica Iohannez pfatū ac suos et eatos in bona fruentes
ad hys vale feliciter rede

Frater Salusse stipta tua pagi coniugi relatu q̄ nomi te
vale⁹ pmisimus q̄ fame depossusse diu ardenti desidera
rapiuit et ignit fori strepitus huius aiam te sed q̄ paulo
ante preces vocauerat ne pheres quod spes nr nos re
stantia spumisse videat nec opus est sed q̄ de viro
si virtus cū phas z prudentia Felix q̄ fuit alie
facta canit Vnd legisti apud Horatiū Nec assuas
fabi honora sed q̄ vocat ad deos Et te nestio q̄ ea spon
te ornassili adsimulato fortune pdesse vt ne desse mul
tuge q̄ red⁹ nr displicat apud temetip⁹ q̄ tanto te
obnubisti et nos abnubisti Dehyo fac esto de mul
titudine quidem in stac ita me q̄ deo natu accid.
Frē te volo q̄ acie ne possis tristitia fuit fraterna
bus pri q̄ pe ihū xp̄m Vale ex supsede stanti fuit pri
[illegible] ne tasso vt amici
[illegible] q̄ hito in bubie seruitio

tpe n̄ adeo tortesso et me illo p̄ceptor̄ sin̄ senore Ihesu
nec est lex et equa sit n̄ foret omnitalenta et si
reder̄ te mor̄ tanto opidulo salubres posset̄ tpe
pmutatos se esset vt bene valeas et opto.)

S̄ p. d. Animud q̄ ad vota parat et christ̄ vēn &
sanctor̄ ac amica dulcissi vacat vt diar̄ negotiana
seu appellania mi beneficij hospitalis impetratu. Cui ad
quidd sit hinc ap̄ nos sacerdos michael Bachs no indocto
in theologia q̄ beneficio mo. et altar̄ et in ambone ac
q̄bz alijs actibz p̄esse ac p̄desse potest. no iuste estimauit
meas krag infamare eagdz dñi michaelis scribe. tu q̄ cide
no parua affitior tui cui q̄ cille me et maxie n̄ vultz
vno necessario intellecto. Ea deze oro atz obsecro. vt si nulli
p̄fand busund bameris cidez q̄ mihi venis p̄fines ano
lodē velis. Sin at aliquē receptisti q̄ tadz aliud stand
obtinuit q̄ te preces mee fortassē assecut̄ tend atz
vtz rego insisti and meis studijs zeddē pollicitor vale
feliciz et me vt obsequijs fauoz̄ p̄sequē sapiencie

S̄ p. d. Cui respidisse in dubio at assiduis tuis amoris
teredde gratuitz Ez poauisse mihi tot mihi ere
mor nunc sine q̄ solutionibz vt suar̄ krazl krazl mazl
Ez cerata medioriq. tenuitac [illegible] regi negs
[illegible] tuus vt possessio quopiā [illegible] pereg ne

possu ei no amicq ce Nec est scelud ma quedam
h kapt me ut dz Valq plu my Et est voluntc z audire
meas / ac ebrez stanq amicq a dine quedam ng
ego vtnd scandi rei pubce sue vtr e me ggrauissq
sibi posse gnoste Et h kpacq Valedm ut opto re
Leonardq Aretq S d Nicolao Cusano Polse q akiq
mesci apud nos fuit ascge franciscl legatq Vic hua
nissio ac doctissio magna mihi familiaritate ab e
stat no potuit od me ggraueret te quid ad ea
ingroare Multa sepiq ex me audiuit p q lez te
nigt videret ad ingenui et suauitate mea ag
nostit cupitq tecu mdebilq amare sodal fore
Vic vtnd obsecro huanissie sustepe Et bibliotecu mea
cude ac cetis opusculis pscripta ad eius se mlid (vt
dr(i)) audiuisti d te scripo vt lez tecu pcu
q lez suo d te meq alii pollicitq e Vale
Nic Et Cusio subpurio S d. No gaudet vt actio
pro q clausi lettra vbi loquebar me suauissie
et huanissie adeo stipte se fuisse

ipsq; bulle vre r ad dies fere xl nũ creatq; impho
notariũ ipterea a mre sua ꝑfectq; eẽ urbe dieby pau
cissis (ut ferut) q domũ eiq; habitat reuertat
Eo nanq; vedente michi ꝑmissa q adue ꝑtinet vras
genuit bullasq; vras q; tociq; mittatis q̃uis no sut
pecuniary ꝑcis expedire mysteriis. Restant eẽ dem
ultra debitũ michi dud q̃ij solid ducati q̃os expedicõ
q ad tapas quatuo sut sut Cremitzeris aut ut sciis
ultra cas tapas vnũ duc duos card dud nrũ z ih
ros card ultra duc tres q̃ngries r offio implebo ih
Indigistro bullaq; q̃os ꝑegratiã et duos cardinos ꝑ
neq; cas roz apd vos fuiꝰ ih reuere q dqui desiderio
ro aut fuct arbitreminiꝰ ut ea bullas misero r ih
ad nos domus ꝑsertim vos antea cognouisse dicat
Valete r me amate

Wolfgangus ẽpc ic

ꝑ q d abbti vestro me plurim cmẽdet

Rest. 08.88